

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Biharnagybajom Községi Önkormányzat

2023-2028

Felülvizsgálva 2025. októberben

Záradék:

Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testülete
Biharnagybajom Községi Önkormányzat Helyi
Esélyegyenlőségi Programját 117/2025. (X. 22.) számú KT
határozatával elfogadta.

Biharnagybajom, 2025. október 22.

Szitó Sándor s.k.
polgármester

Tartalom

Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	4
Értékeink, küldetésünk	9
Célok	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	14
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	42
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	64
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	72
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	81
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	87
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	88
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	90
1. A HEP IT részletei	90
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	90
Jövőképünk.....	92
Az intézkedési területek részletes kifejtése <i>(kitöltése javasolt, opcionális)</i>	92
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	106
3. Megvalósítás	115
3.1 A megvalósítás előkészítése	115
3.2 A megvalósítás folyamata	115
3.3 Monitoring és visszacsatolás	118
3.4 Nyilvánosság	118
3.6 Érvényesülés, módosítás	119
4. Elfogadás módja és dátuma	120

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet** alapján megjelent **Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum** szerint átdolgozva, **Biharnagybajom Község Önkormányzata** Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A program felépítése

Az esélyegyenlőségi program **helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll.**

A **helyzetelemzés célja** annak megállapítása, hogy a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján a település milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzd.

Az **intézkedési tervet** a helyzetelemzés alapján kell készíteni. A helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében a településeknek beavatkozásokat kell tervezniük.

Az esélyegyenlőségi program felülvizsgálata

A helyi esélyegyenlőségi programot öt évre kell tervezni. Időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

A program elkészülését a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság esélyegyenlőségi mentora segítette.

A 2025. október havi felülvizsgálat megállapításait dőlt Times New Roman betűtípussal és barna színnel jelöljük.

A település bemutatása

Biharnagybajom község Hajdú-Bihar vármegye délnyugati részében, a Nagy-Sárrét szívében, Debrecen vármegyeszékhelytől 60 km-re található. A település mind közúton, mind vasúton megközelíthető. Közúton a járásközpont Püspökladánytól 16 kilométer, Berettyóújfalutól (a választókerületi központtól) 25 kilométer távolságban érhető el. Vasútállomása a Püspökladány-Szeghalom mellékvonalon helyezkedik el.

A település történelmi háttere

Bajon - a századokon keresztül használt korábbi írott és ejtett alakja Bajomnak – első írásos említése a Várad Regrestumban található egy 1215. évi esetben. Az ismertetett peresetből kiderül, hogy a XIII. század második évtizedében két szorosan egymás mellé települt, de azonos nevű falu volt. Az egyik szabad, mondhatjuk, nemes birtokosoké, a másikban pedig a bihari várhoz szolgálattal tartozó várnépek éltek.

A tatárjárás idején a pusztítás mértéke csekélyebb volt az országosnál, hiszen a mocsárvilágba el lehetett menekülni. Bajon első templomának helyét a későbbi Nagy-bajom legnyugatibb részére, a Gyalogér partjára lokalizálták. Ez az Árpád-kori templom a XVII. század közepén még állott. A földesúri kúria helyét nagy valószínűséggel a később Nagy-bajomnak nevezett településrészre azonosítjuk, ott, ahol a XV-XVI. század fordulóján kezd kiépülni a későbbi bajomi vár. A vár falának maradványai, bástyái a XVIII. század közepén még láthatóak voltak. 1517 őszi királyi adományozó levélben Nagy-bajon és Kis-bajon két - megkülönböztető jelzővel ellátott nevű - településként szerepel. Kis-bajom a 17. században lakott hely volt, de nem független helyiségként, hanem Nagy-bajom részeként létezett. "Nagy és Kis Bajom... eggyé olvadtak. A török elleni visszafoglaló háború után Bajom is a kamara kezelésébe került, majd Eszterházy Pál herceg kezére.

Gyökeres változást a XIX. század végi társadalmi, gazdasági átalakulás eredményezett a helyiek életében. A mocsarak lecsapolása, a vasút, a közút megépülése, a háziipar (gyékényfonás) virágzása mind a polgárosodás folyamatát jelzik. A közigazgatás átszervezése révén Biharnagybajom lett Bihar vármegye sárréti járásának székhelye.

A fejlődés az I. világháború kitörése után megtorpant. 1919-ben a község rövid időre román megszállás alá került. A világháborút lezáró trianoni döntés, az új határok létrejötte negatív hatással voltak a településre. A II. világháború szintén jelentős emberáldozatokat követelt Biharnagybajomban, 1944. október 8-15-ig súlyos német-szovjet csaták színhelye volt a község.

A háborúk után változást az olajipar hozott (MASZOLAJ). Hirtelen megnövekedett a lakosság száma (1959-ben közel 6000 fő). Az olajbányászat azonban a 60-as években teljesen megszűnt, elköltözött az Ostyagyár is, a Dózsa Tsz és a késüzem maradtak. A 60-as évektől kezdve a népesség jelentősen csökkent, a fiatalok elvándoroltak.

Biharnagybajom híres szülötte Szűcs Sándor néprajzkutató, író, etnográfus, aki 1903. október 23-án született Biharnagybajomban, kunsági származású kisnemesi családban. Szűcs Sándor szülőháza a falu kulturális életének fontos színtere. Jelenleg Szűcs Sándor emlékház és kovácsmúzeumként látogatható, ahol évente hagyományőrző tábor is rendeznek a gyermekek részére, illetve a település iskolája is az ő nevét viseli.

A felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy Biharnagybajom esetében az elmúlt időszakban jelentős változás nem történt.

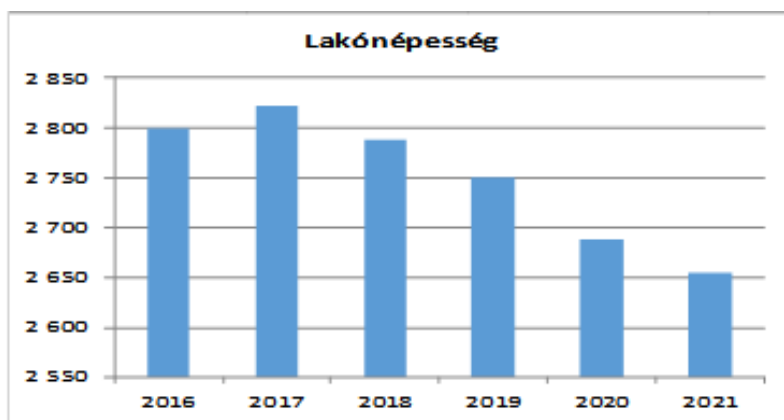
Infrastruktúra

Biharnagybajom lakásállománya átlagosan 1100 ingatlanból áll. A lakások döntő többsége családi ház jellegű, legnagyobb része kétszobás. Az elektromos áram, az ivóvíz hálózat, illetve a telefon és internet szolgáltatás a település teljes belterületén elérhető. A szennyvíz- és földgáz hálózat a Béke-telep nevű településrész kivételével a többi ingatlan részére hozzáférhető. A település útjainak közel 70 %-a aszfalttal burkolt út, míg további kb. 20 % rendelkezik útalappal, a többi egyelőre kiépítetlen földút. A Sárréti Kistérség minden települése megközelíthető közúton és vasúton, ennek következtében a Hajdú-Volán járatai minden településen biztosítják a tömegközlekedést. A Békés- és Hajdú-Bihar vármegyei települések közötti tömegközlekedést pedig a MÁV Zrt. járatai biztosítják.

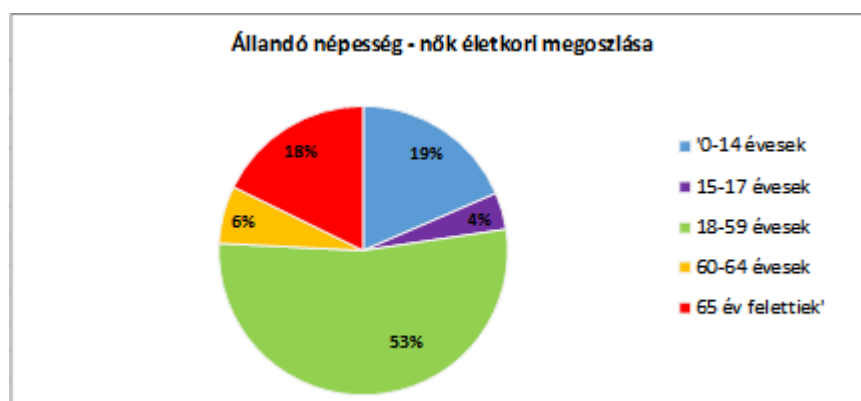
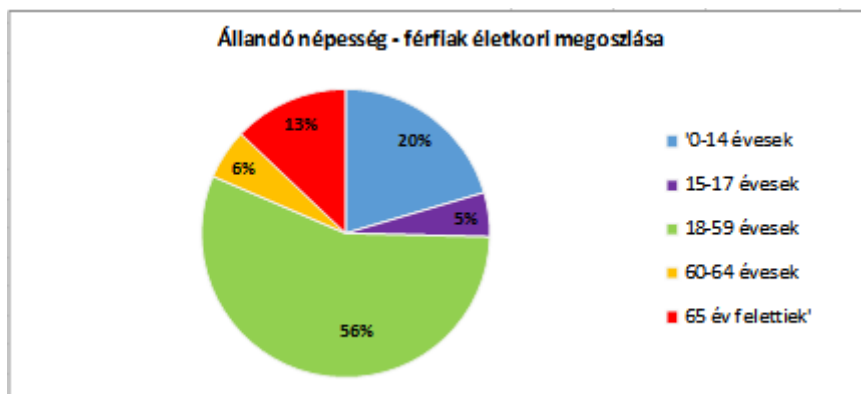
Demográfia

Az országos demográfiai viszonyok sajátosságai tükröződnek Biharnagybajomban is. A több évtizede tartó elvándorlás, a csökkenő természetes szaporodás eredményeként **a településen is a lakosság számának csökkenő tendenciája figyelhető meg**. Ez figyelhető meg az 1. számú táblázatban.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	2 800	bázis év
2017	2 822	100,79%
2018	2 788	98,80%
2019	2 750	98,64%
2020	2 689	97,78%
2021	2 655	98,74%
Forrás: Önkormányzati adatok		

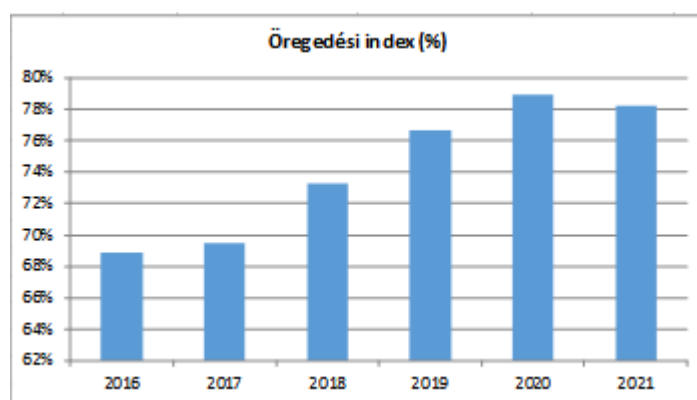
2. számú táblázat- Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021.)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 370	1 285	2655	51,60%	48,40%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			119	4,48%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	280	238	518	10,55%	8,96%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	68	53	121	2,56%	2,00%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	768	683	1451	28,93%	25,73%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	77	83	160	2,90%	3,13%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	177	228	405	6,67%	8,59%
Forrás: Önkormányzati adat					

A lakosság több mint felét az aktív korúak teszik ki. Az állandó népességből 1-4%-kal kevesebb a nők száma 64 éves korig, mint a férfiak száma. A 65 év feletti korosztály összetétele viszont fordított arányt mutat, vagyis a nők száma 51 fővel több a férfiakhoz képest.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	390	566	68,90%
2017	391	563	69,45%
2018	403	550	73,27%
2019	410	535	76,64%
2020	411	521	78,89%
2021	405	518	78,19%

Forrás: Önkormányzati adat

Az öregedési index azt mutatja meg, hogy mennyi az idős népesség aránya a fiatal népességhez képest.

Településünkön 100% alatti az öregedési index, azaz kevesebb a 65 év feletti idős ember, mint a 15 év alatti gyermekkorú népesség, vagyis **a településen inkább fiatalabb emberek élnek, ami általában egy aktív és növekvő közösséget jelezhetne, ha nem lenne olyan magas az elköltözők aránya.**

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	-12,87
2017	0,00
2018	-21,67
2019	-22,96
2020	-34,99
2021	-9,63

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az elmúlt évekhez (2016-2022) hasonlóan továbbra is több az elvándorlások száma, mint az odavándorlások száma településünkön. Ez abból adódik, hogy a közeli, s bizonyos esetekben a távolabbi városok munkaerő elszívó hatása jelentős. Településünkön az önkormányzat főleg az intézményeiben tud biztosítani foglalkoztatást, valamint további három gazdálkodó szervezet kínál nagyobb létszámú munkahelyet a lakosság számára. Ennek következtében az aktív korú lakosság jelentős része a környező városokba költözik el, ahol munkát vállalhat, illetve középiskolai, felsőoktatási tanulmányokat folytathatnak a munkát vállaló szülők gyermekei. 2016-ban kiugróan magas volt az elvándorlások száma.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-4,41
2017	3,70
2018	-1,87
2019	-2,68
2020	6,29
2021	-3,61

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes szaporodás negatív irányát erősíti a lakosságszám csökkenése és az elvándorlás növekedése. E két hatás együtt járul hozzá a település népességének folyamatos csökkenéséhez. 2020-ban már pozitív irányba mozdult el a születések száma és a halálozások számának különbsége, reméljük ez a tendencia megmarad, vagy tovább javul az elkövetkező években. Ugyanakkor sajnos az is látható az adatokból, hogy 2021-ben a covid járváynak köszönhetően magas volt az elhalálozások száma.

A település lakossága 2025. októberben 2526 fő, ami sajnos továbbra is csökkenő tendenciát mutat.

Értékeink, küldetésünk

Küldetésnyilatkozat

Biharnagybajom Községi Önkormányzat:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosításáért: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházzal, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel

Célok

A program céljai

A program prioritásai (szinergiában a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia *felzárkózási-politikai céljaival*):

- csökkenjen a szegénységben vagy társadalmi kizáródásban élők aránya,
- csökkenjen a hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi lemaradása, gyengüljenek a szegénység átörökítésének tendenciái,
- csökkenjenek a hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű csoportok közötti társadalmi különbségek.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Biharnagybajom település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) szabályozzák.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Vonatkozó, helyi rendeletek

- Települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának szabályairól szóló 5/2023. (III.31.) önkormányzati rendelet *megszűnt*
- A 12/2020. (IV.27.) számú polgármesteri határozattal elfogadott Gazdasági program *megszűnt*
- Az önkormányzat 2023. évi költségvetéséről szóló 3/2023. (III.13.) önkormányzati rendelet *megszűnt*
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatásról szóló 4/2015. (II. 27.) önkormányzati rendelet
- A háziorvosi, fogorvosi, védőnői, iskola-egészségügyi és ügyeleti ellátási körzetekről szóló 16/2016. (IX.30.) önkormányzati rendelet
- "Biharnagybajom hazavár" felsőoktatási tanulmányi ösztöndíjról szóló 19/2016. (XI.7.) önkormányzati rendelet
- A szociális célú tüzelőanyag támogatás helyi szabályairól szóló 18/2017. (XII.1.) önkormányzati rendelet *megszűnt*

- *19/2023. (XI. 29.) önkormányzati rendelet a szociális jellegű támogatások megállapításának, kifizetésének, folyósításának szabályairól*
- *45/2025. (IV. 30.) számú KT határozat a 2025-2029 időszakra vonatkozó gazdasági program elfogadásáról*
- *7/2025. (II. 27.) önkormányzati rendelet az Önkormányzat 2025. évi költségvetéséről*
- *14/2025. (VI. 26.) önkormányzati rendelet a szociális célú tüzelőanyag támogatás helyi szabályairól*

Biharnagybajom Község **Helyi Építési Szabályzatának** megállapításáról 2005-ben megalkotott és egységes szerkezetbe foglalt változata 2015-ben került elfogásra a Képviselő-testület 9/2015. (IV.23.) számú rendeletével. Az előírások területi hatálya kiterjed Biharnagybajom község egész közigazgatási területére. A település közigazgatási területén területet felhasználni, továbbá telket alakítani, építményt, építményrészt, épületegyüttest építeni, átalakítani, bővíteni, felújítani, helyreállítani, korszerűsíteni és lebontani, rendeltetését megváltoztatni és ezekre hatósági engedélyt adni fenti jogszabály rendelkezéseinek megfelelően lehet. A település településszerkezeti terve a településfejlesztési koncepción alapul.

Az önkormányzat vizsgálja a lehetőségét az önazonossággal kapcsolatos helyi törvény szükségességének.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Biharnagybajom Községi Önkormányzat szociális alapellátási feladatai közül a szociális ékeztetést, házi segítségnyújtást, időskorúak nappali ellátását, demens személyek nappali ellátását, támogató szolgálatot, illetve a bölcsődei ellátást integráltan a kabai Támasz Családsegítő és Gyermekjóléti Társulás tagjaként, a társulás által fenntartott Támasz Szociális Alapszolgáltatási Központ közös intézmény útján látja el. A gyermekjóléti és családsegítési feladatokat 2023. augusztusától az újonnan alapított helyi intézmény a Bajomi Biztos Pont látja el, mely integráltan biztos kezdet gyerekházat is működtet.

A nevelési feladatokat egyrészt az iskola esetében a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ irányítása alatt álló Szűcs Sándor Általános Iskola útján látja el, míg az óvodai nevelés esetében önkormányzati fenntartású intézmény a Biharnagybajomi Mosoly-Vár Óvoda látja el a feladatot 2023. szeptemberétől.

Az önkormányzat az egészséges ivóvíz és szennyvízelvezetés biztosítását – mint kötelező feladatot - a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt.-vel kötött szolgáltatási szerződés útján láttatja el.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat az alábbi társulások tagja:

- Biharnagybajom – Sárrétudvari Víziközmű Beruházási Társulás *2024.12.31-én megszűnt*
- Sárrétudvari és Térsége Ivóvízminőség-javító Társulás

- Bihari Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulás
- Debreceni Agglomerációs Hulladékgazdálkodási Társulás
- Kabai Tamasz Családsegítő és Gyermejjóléti Társulás
- *Versenyképes Járások Programban való részvételhez alakított Konzorcium Biharnagybajom, Bihardancsháza, Bihartorda, Nagyrábé és Sáp települések Önkormányzatai között.*

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal, az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) adatbázisaiból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait és a szakemberek tapasztalatait is. A helyi adatgyűjtést az intézmények vezetői és munkatársai végezték el.

A romák helyzetének vizsgálatakor felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem, vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. A 2011. évi népszámlálás során azt tapasztaltuk, hogy legtöbb roma nem vallotta magát roma állampolgárnak.

Az esélyegyenlőségi program készítésekor az országos adatbázisokban a 2017. évi adatok még nem elérhetőek. Ezeket az adatokat az önkormányzatnál végzett helyi adatgyűjtés szolgálta.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység viszonylag új, de napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom. Elsősorban azt a jelenséget értjük rajta, amikor valaki, vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy abból a helyzetből önerőből kitörjenek.

„Magyarország az Európa 2020 Stratégiának a szegénység csökkentését szolgáló céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20%-os csökkentését vállalta 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű. A jelenlegi tendenciák folytatódása esetén Magyarország – kevés uniós állam egyikeként – jó eséllyel eléri, illetve túl is teljesíti a kitűzött célt.

Az MNTFS. átfogó céljai – szinkronban az Európa 2020 stratégia hazai szegénység csökkentési céljaival – a következők:

1. A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre.
2. A szegénység, szociális kizáródás újra termelődésének megakadályozása.
3. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése.”

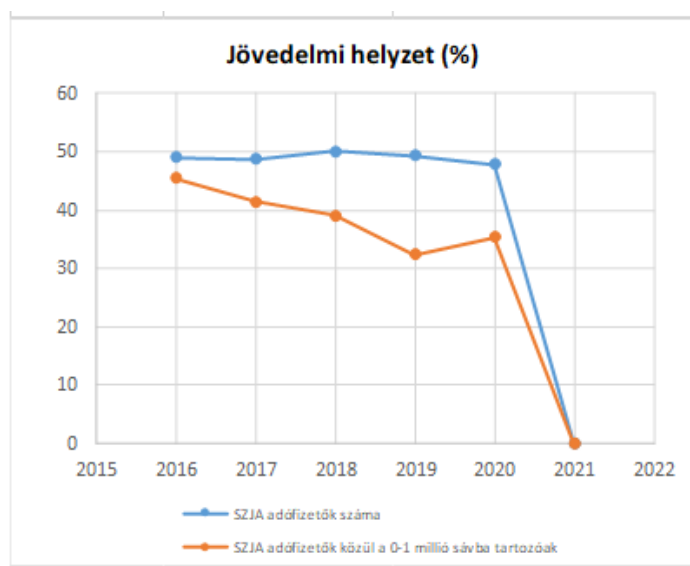
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A 3.1 számú táblázatból megállapítható, hogy 2020-ig még javulás volt megfigyelhető a település lakóinak a jövedelmi helyzetében, azonban ezután (amiről sajnos nem rendelkezünk adattal) a Covid világjárvány, illetve a magas infláció következtében, - ami jelenleg nagy mértékben csökkenti a fizetések reálértékét - **jelentősen visszaesett a lakosság jövedelmi helyzete**. Erre lehet következtetni abból is, hogy egyre többen veszik igénybe a különböző szociális támogatási formákat.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2016	49,04	45,38
2017	48,72	41,38
2018	50,04	39,00
2019	49,38	32,33
2020	47,75	35,36
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen lakók életkörülményeinek romlására enged következtetni az a tény is, hogy **egyre több a településen a romló állagú, elhanyagolt, lelakott lakóépület. Sok az üresen álló, lakatlan ház, melyek között nagy számban található olyan amelyekre korábban családtámogatási állami támogatást vettek igénybe.** Ezek a házak sosem voltak jó minőségűek, a hitelek miatt „eltűnt” tulajdonosok távozása után pedig az enyészeté lesznek. Az új lakások építésének gátat szab az is, hogy a település elhelyezkedése, infrastruktúrája, gazdasági potenciáljának hiánya miatt az ingatlanok ára elég alacsony, sokkal jobban megéri használt lakást vásárolni és azt felújítani. Az épületek elhanyagoltságának a másik oka az, hogy sok ház tulajdonosa elhalálozott és a messze élő örökösök nem gondoskodnak az épületek állagának megóvásáról. Új lakóházak építése nem jellemző a településen.

A mélyszegénységben élő családokra jellemző, hogy a bevételeik nagy része a pénzbeli juttatások rendszereiből származik. Jellemző az is, hogy a szükségleteik kielégítését nem megfelelően rangsorolják, illetve nem tervezik meg a kevés jövedelmük beosztását, ezért a megélhetési problémáik tovább szaporodnak. Sajnos többen - még ha lehetőségük is lenne rá - nem vállalják az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedést, megelégszenek a közfoglalkoztatási jogviszonyukkal.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

„Az országban a foglalkoztatás területi dimenziójában egymással ellentétes irányú változások figyelhetők meg. A fejlettebb térségek közül a központi régióban, a Közép- és Nyugat-Dunántúlon nőtt jelentősebb mértékben a foglalkoztatottak száma. Mivel a regisztrált álláskeresők száma is a gazdaságilag fejlettebb régiókban csökkent a leggyorsabb ütemben, mindezek azt támasztják alá, hogy ezekben térségekben döntően a versenyszférában bővült a foglalkoztatás. Ezzel szemben a hátrányos helyzetű régiókban alapvetően a közfoglalkoztatás térnyerése emeli a foglalkoztatásban állók számát és csökkenti időszakosan az álláskeresők állományát. „

A munkanélküliség éves változásának üteme az ország különböző térségeiben igen eltérő.

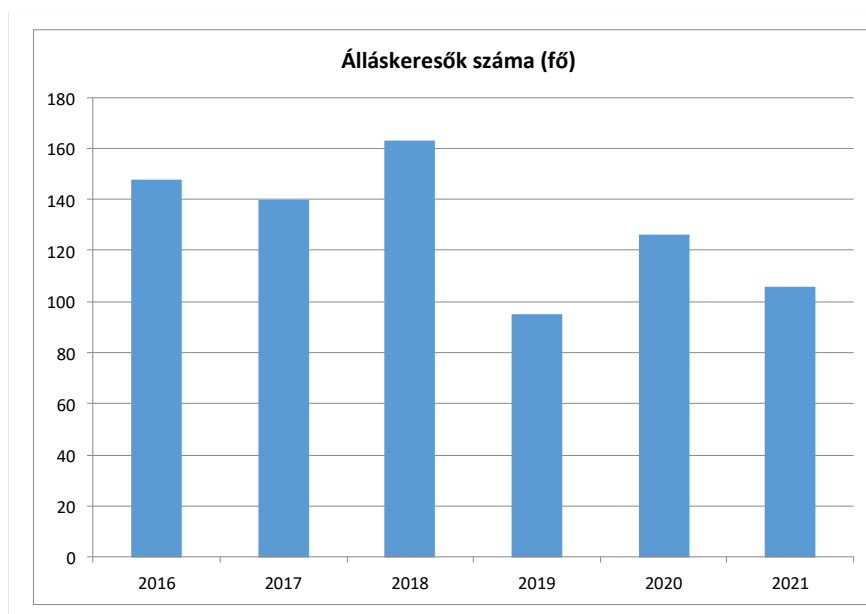
A nyilvántartott álláskeresők számának korcsoportonkénti vizsgálata országosan is jól mutatja, hogy korhatár előtti nyugdíjazás korlátozása, és a nyugdíjkorhatár emelkedése miatt az idősek egyre tovább maradnak aktívak a munkaerőpiacon. Az idősebb népesség (50-64 évesek) foglalkoztatási rátájának fokozatos javulása mellett ugyanis növekszik körükben a munkanélküliség is. Elhelyezkedési esélyeik nehezebbek, körükben a tartós állástalanok aránya a teljes álláskeresői körhöz képest magas.

A hátrányos helyzetű térségekben a támogatott állások, míg a fejlettebb megyékben a nem támogatott állások vannak többségben.

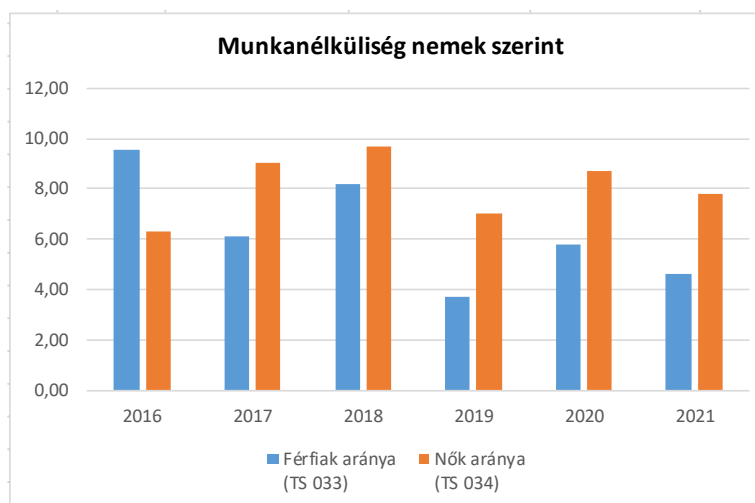
„Magyarországon a munkaerőhiány és a munkaerő-többlet egyszerre van jelen. A kínálati oldalon az alacsony munkavállalási hajlammal, szakképzetlenséggel vagy nem megfelelő szakmai tudással, elavult szakismeretekkel, nem megfelelő kompetenciákkal jelen lévő álláskeresők mellett az ország egyes területein kialakultak és tartósan megmaradtak a hiányszakmák. Ennek következtében a keresett és a túltelített szakmák körében évek óta átfedés van. Ennek oka egyrészt a magyar munkaerőpiac területi egyenlőtlenségei és az alacsony mobilitás, másrészt az is, hogy az adott szakmájú/képzettségű állást kereső személyek - a

formális képzettségen felüli – szakmai ismeretei, munkatapasztalata, munkavégzési készségei és kompetenciái nem megfelelőek, vagy elavultak, motivációjuk az álláskeresésre alacsony.”

a) a foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

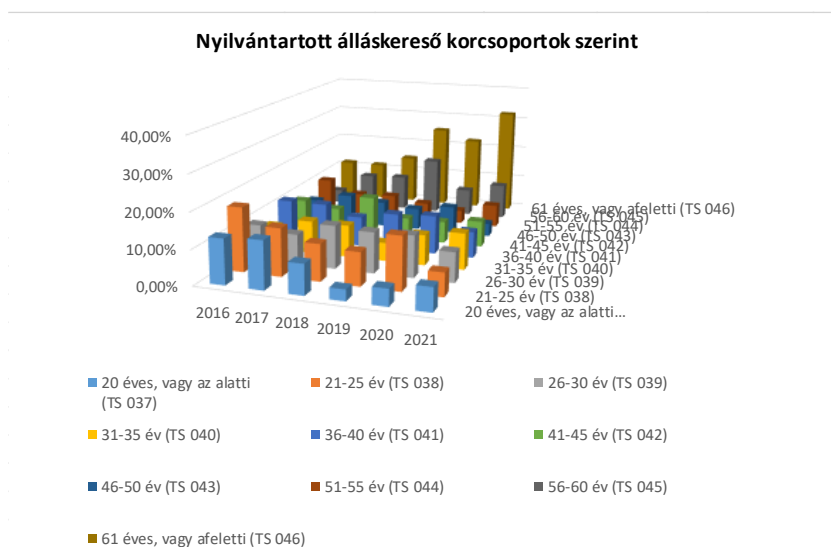
3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	9,58	6,30	7,94%
2017	6,10	9,04	7,57%
2018	8,19	9,66	8,93%
2019	3,68	7,03	5,36%
2020	5,81	8,71	7,26%
2021	4,60	7,81	6,21%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal			

A táblázat is jól mutatja, hogy az utóbbi években településünkön az álláskeresők jóval nagyobb arányban a nők, ami vélhetőleg azzal van összefüggésben, hogy ők kevésbé mobilak munkavállalás szempontjából.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	148	140	163	95	126	106
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	19,00	19,00	14,00	3,00	6,00	7,00
	%	12,84%	13,57%	8,59%	3,16%	4,76%	6,60%
21-25 év (TS 038)	Fő	27,00	19,00	17,00	9,00	19,00	7,00
	%	18,24%	13,57%	10,43%	9,47%	15,08%	6,60%
26-30 év (TS 039)	Fő	15,00	12,00	20,00	11,00	15,00	9,00
	%	10,14%	8,57%	12,27%	11,58%	11,90%	8,49%
31-35 év (TS 040)	Fő	10,00	13,00	15,00	5,00	11,00	11,00
	%	6,76%	9,29%	9,20%	5,26%	8,73%	10,38%
36-40 év (TS 041)	Fő	17,00	16,00	14,00	10,00	14,00	8,00
	%	11,49%	11,43%	8,59%	10,53%	11,11%	7,55%
41-45 év (TS 042)	Fő	13,00	10,00	19,00	6,00	8,00	8,00
	%	8,78%	7,14%	11,66%	6,32%	6,35%	7,55%
46-50 év (TS 043)	Fő	9,00	12,00	12,00	6,00	10,00	4,00
	%	6,08%	8,57%	7,36%	6,32%	7,94%	3,77%
51-55 év (TS 044)	Fő	15,00	9,00	11,00	5,00	5,00	7,00
	%	10,14%	6,43%	6,75%	5,26%	3,97%	6,60%
56-60 év (TS 045)	Fő	6,00	14,00	17,00	16,00	10,00	11,00
	%	4,05%	10,00%	10,43%	16,84%	7,94%	10,38%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	17,00	16,00	24,00	24,00	28,00	34,00
	%	11,49%	11,43%	14,72%	25,26%	22,22%	32,08%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

A településen a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkanélküliség csökkenésével párhuzamosan minden korosztály vonatkozásában csökken, kivéve a 61 éves, vagy a feletti korosztályt. Ennél a korosztálynál 2018-óta folyamatos emelkedés látható. Az idősödő korosztály viszonylag magas munkanélküliségi mutatója részben abból adódik, hogy ebben a korban már sokkal nehezebb az elhelyezkedés, ugyanakkor szerepe van benne annak, hogy a nyugdíjkorhatárt felemelték. Azoknak az embereknek, akik ehhez a korcsoporthoz tartoznak és minden próbálkozásuk ellenére nem tudnak elhelyezkedni, a közfoglalkoztatás jelenti a nyugdíj előtti átmeneti kényszerállapotot. De magyarázatul szolgálhat a nyugdíj előtti álláskeresői segély (NYES) bevezetése is.

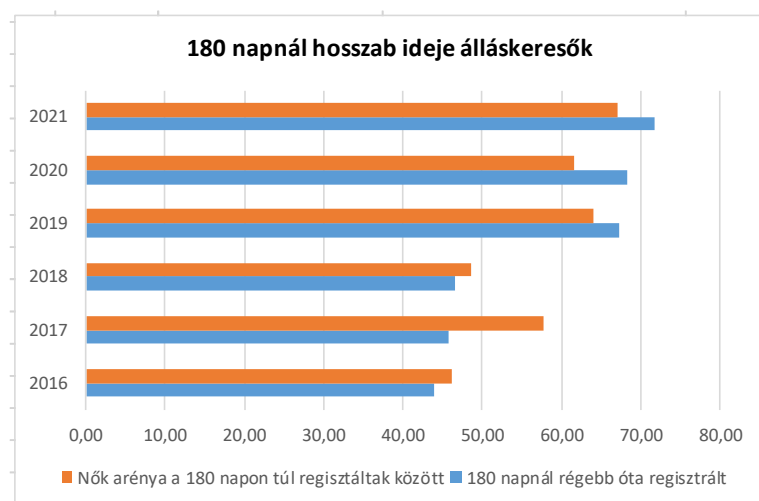

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	43,92	46,15
2017	45,71	57,81
2018	46,63	48,68
2019	67,37	64,06
2020	68,25	61,63
2021	71,70	67,11

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

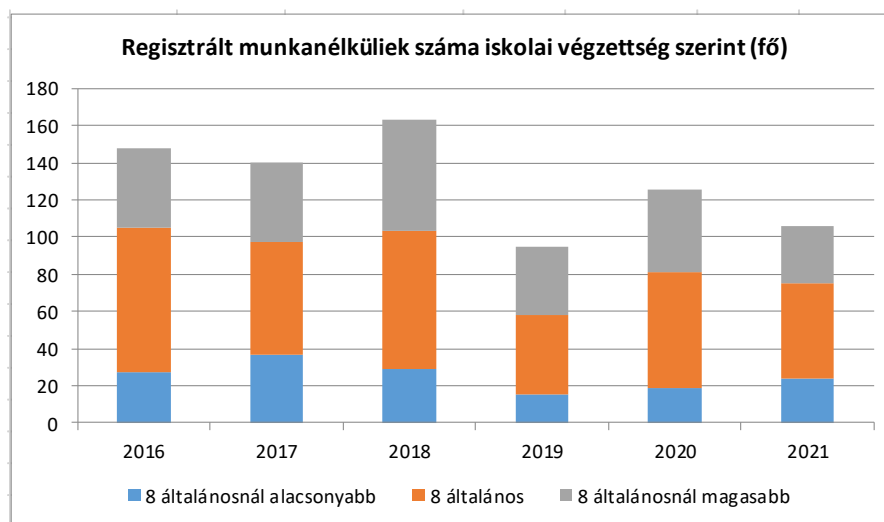
A 180 napnál hosszabb ideje álláskeresők közül is kiugróan magas a nők aránya, mely minden évben egyre növekvő tendenciát mutat településünkön.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága:

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	148	27	18,24%	78	52,70%	43	29,05%
2017	140	37	26,43%	60	42,86%	43	30,71%
2018	163	29	17,79%	74	45,40%	60	36,81%
2019	95	15	15,79%	43	45,26%	37	38,95%
2020	126	19	15,08%	62	49,21%	45	35,71%
2021	106	24	22,64%	51	48,11%	31	29,25%

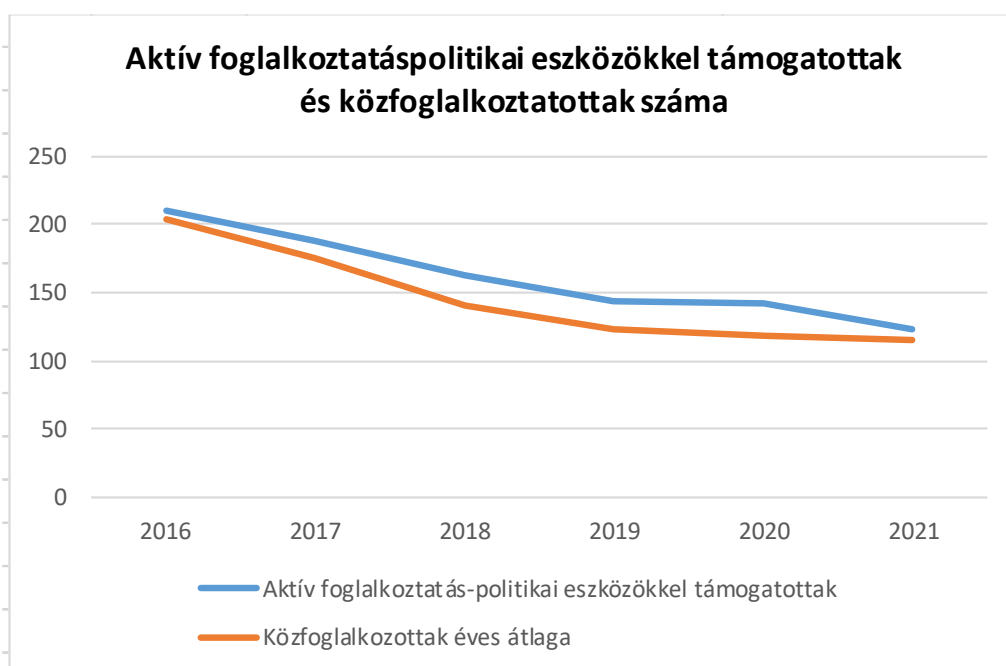
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból jól látszik, hogy **a regisztrált munkanélküliek 65-70 %-a nem rendelkezik semmilyen szakmával**, nyilván ezért is nehezebb a munkaerőpiacon való elhelyezkedésük. Ezért ők általában vagy közmunkásként, vagy alkalmi munkavállalóként próbálnak jövedelemhez jutni.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	211	204
2017	188	176
2018	162	141
2019	143	123
2020	142	118
2021	124	116
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal		

Biharnagybajom község önkormányzata folyamatosan biztosítja a közfoglalkoztatási programokon belül a munkalehetőséget az arra rászorulóknak, akik többségében a mélyszegénységben élők és romák közül kerülnek ki. A foglalkoztatás részben saját intézményekben, részben pedig az önkormányzat által alapított nonprofit kft-ben történik. Évente átlagosan 104 fő foglalkoztatását oldjuk meg közfoglalkoztatási pályázatok révén. A közfoglalkoztatottak körében is megfigyelhető némi fluktuáció (20-30 %) az elsődleges piacon való elhelyezkedés, az elvándorlás, illetve az egészségállapotban bekövetkezett változások miatt. **Az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés az utóbbi időben már egyre ritkább, hisz túlnyomórészt, azok jelentkeznek közmunkára, akik vagy megelégszenek az alacsonyabb jövedelemmel, vagy egyéb okok miatt (szenvedélybetegség, gyermeknevelés stb.) nem tudnak megjelenni az elsődleges munkaerőpiacon.** A nyílt munkaerőpiacra történő visszalépés első lépcsője lehet a START közfoglalkoztatási mintaprogramokban való részvétel, melyet 2022-től Biharnagybajomban az Önkormányzat által alapított Nonprofit Kft. szervez. Az

értékteremtő közmunkák közé tartoznak településünkön a helyi sajátosságra épülő programelemek (szárastészta készítés, gyékénykötés, ajándéktárgy készítés), illetve a mezőgazdasági programelem.

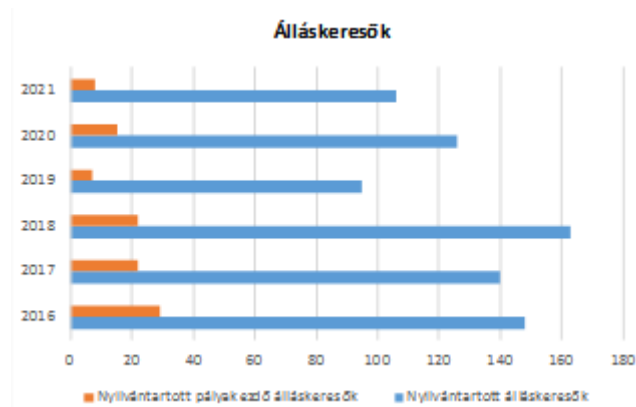
d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; (közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok)

A munkanélküliek egy része a szomszédos városokban találhat munkalehetőséget. A legnépszerűbb foglalkoztató a Füzesgyarmaton is működő KUKA Robotics. A tömegközlekedés a szomszédos Füzesgyarmat és Szeghalom irányába nem igazán összeegyeztethető a munkába járással, így a foglalkoztatók ebből az irányból autóbuszos gyűjtőjáratokat szerveznek. Az érintett közút elmúlt időszakban történt felújítását követően jelentősen javultak a közúti közlekedés feltételei, illetve lerövidült a munkába érés ideje. Jellemzően még Sárretudvariba és Püspökladányba járnak el munkavállalók a településről, de vannak olyanok is, akik külföldön vállalnak munkát (az ő számuk nem jelentős). Az önkormányzat a foglalkoztatáshoz való hozzáférés lehetőségeiről minden lehetőséget megragadva igyekszik segíteni az arra rászorulókat. (Helyi ügyintézők segítségével, a település honlapján, illetve a hirdetőtáblákon hirdetve.) A Debrecent érintő beruházási hullám nem igazán ér el a településre munkahelykínálat szempontjából, a közelebbi térségben pedig számottevő munkahely létesítésre irányuló fejlesztések nem valósultak meg. A település és térség mezőgazdasági jellegéből adódóan nyáron idénymunkára van lehetőség, amit csoportokba szerveződve vesznek igénybe túlnyomórészt a vizsgált érintetti körből kikerülő személyek.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	148	29
2017	140	22
2018	163	22
2019	95	7
2020	126	15
2021	106	8

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. **A pályakezdők elhelyezkedése a településen nagyon nehéz, mert helyben nagyon kevés a munkahely. A pályakezdő álláskeresők száma az összes álláskereső számának kb. 10%-át teszi ki.** Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

Megfigyelhető az is, hogy a kibocsátott szakmunkás, technikus nem igazán az élet kihívásaira van felkészítve, így a gazdasági szereplők munkaerő igényei nem igazán találkoznak a kínálattal. Kevés munkahely biztosít gyakorlati helyet, mely egyrészt az ösztönzés hiányára, a nagy energia befektetésre, valamint a tanuló hasznosíthatóságára vezethető vissza. Mindezek ellenére tény, hogy jó szakmunkásokra, magasabb színvonalú középfokú szakemberekre (hegesztő, lakatos, CNC esztergályos, stb.) nagy szükség volna. Igazi harc tapasztalható a diákokért nem csak az OKJ-s, hanem tanfolyami képzéseknél is. Mindezen tanfolyamok az általános iskolai, illetve a gimnáziumi alapokra építenek és ezek hiányában nincs lehetőség bekapcsolódni a támogatott programokba. A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Püspökladányi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztály által szervezésre kerülő, ezt támogató képzésekre nyitott településünk.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a Püspökladányi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni. A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az érintetti kör nem rendelkezik olyan szakképesítéssel, hogy megfeleljenek az intézményekben való foglalkoztatás képzettségi feltételeinek, a településüzemeltetési, képzettséget nem igénylő feladatok pedig túlnyomórészt közmunkaprogram keretében kerülnek ellátásra.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

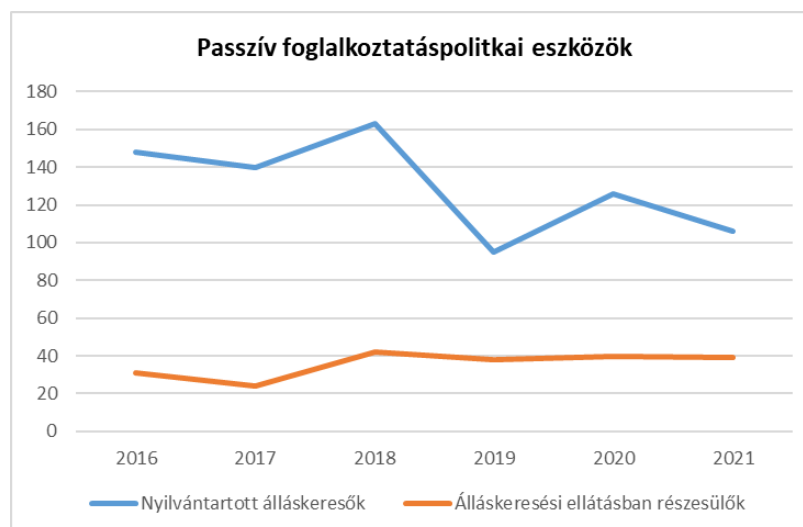
i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei településünkön adottak. Az általános iskolai képzés során évről évre egyre hangsúlyosabb szerepet kap a digitális eszközök alkalmazása, illetve a diákok informatikai ismereteinek bővítése. Szükség esetén a művelődési házban biztosított a lakosság számára a számítógép- és internet használat, e-mail fiók létrehozása igény szerint, email küldés, számítógépes alapismeretek oktatása is.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) módosítása 2015. március 1-jétől jelentős változásokat hozott a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszerében. Az Szt.-ben az állami szabályozási hatáskörben nyújtott és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatok elválasztásra kerültek. A kötelező segélyek körén kívül további ellátások nyújtásáról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthetett. Az Szt. az önkormányzatok által biztosítandó segélyek tekintetében annyit ír elő, hogy az önkormányzat a helyi viszonyokhoz mérten, a krízishelyzetben levő személyek számára, illetve a helyi szociális problémák kezelésére települési támogatást nyújt.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskereső ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	148	7,89%	31	20,95%
2017	140	7,58%	24	17,14%
2018	163	8,72%	42	25,77%
2019	95	5,15%	38	40,00%
2020	126	6,93%	40	31,75%
2021	106	6,00%	39	36,79%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal				

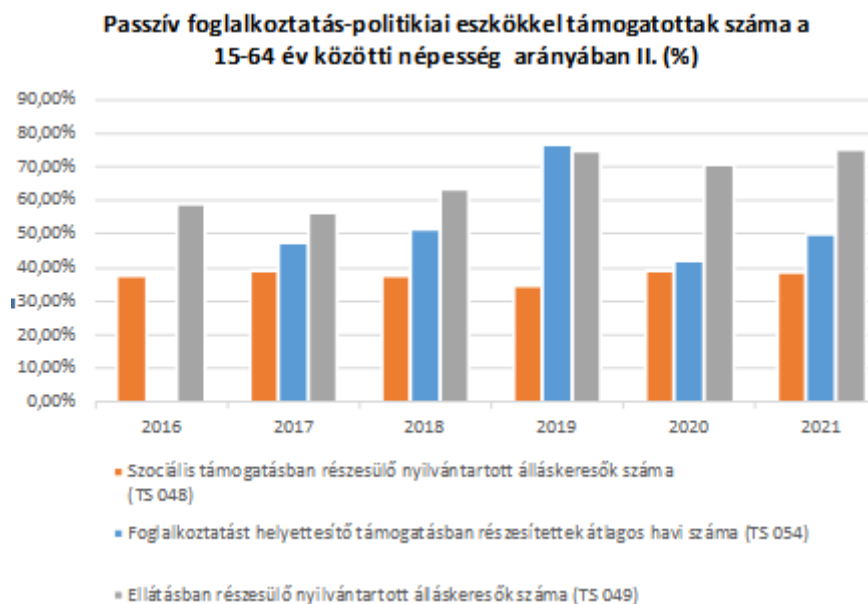
Az állam az alábbi pénzbeli és természetbeni ellátásokat biztosítja:

- időskorúak járadéka
- ápolási díj
- közgyógyellátás
- aktív korúak ellátása egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- aktív korúak ellátása –foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Az álláskereső részére álláskeresői ellátásként álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerőpiaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a jogosultság kezdő napján hatályos kötelező legkisebb munkabér napi összegének megfelelő összeg. Az adatokból látható, hogy az utóbbi 4-5 évben állandósult a nyilvántartott álláskereső aránya az aktív korú (15-64 év közötti) népesség körében, közülük az álláskeresői ellátásban részesülők aránya pedig az elmúlt 2 évben (2020-2021) minimálisan csökkenő tendenciát mutat. Az álláskereső 34 %-a részesült álláskeresői ellátásban ebben az időszakban.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	56	37,84%	n.a.	-	87	58,78%
2017	55	39,29%	66	47,29%	79	56,43%
2018	61	37,42%	84	51,53%	103	63,19%
2019	33	34,74%	73	76,84%	71	74,74%
2020	49	38,89%	53	42,06%	89	70,63%
2021	41	38,68%	53	50,00%	80	75,47%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Az aktív korú személynek az ellátásra való jogosultságot a járási hivatal állapítja meg.

Az FHT a tartósan munkanélküliek esetében bír relevanciával, és mivel az álláskeresők jelentős része esik ebbe a kategóriába, ezért fontos információ, hogy ők mekkora arányban jutnak ellátáshoz. Az adatokat látva az FHT továbbra is jelentős szereppel bír az álláskereső támogatási formái közt. Azonban amennyiben az álláskereső nem tesz eleget az igénybevétel feltételeinek, vagy nem felel meg minden jogosultsági kritériumnak, úgy az ellátástól könnyen eleshet.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	4
2018	3
2019	4
2020	4
2021	4

Forrás: TeIR, KSH

A statisztikák az elmúlt öt év mindegyikében azt mutatják, hogy a regisztrált munkanélküliek túlnyomó többsége részesült valamilyen pénzbeli juttatásban, teljesen ellátatlan alig akadt az évek során, de az álláskeresői ellátásban részesülők aránya 17 % és 40 % közt mozog. Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban csupán 3-4 fő részesül a községben.

Az egészséghez, illetve annak hiányához kapcsolódó szociális ellátások területén a közgyógyellátás, illetve az ápolási díj nyújt támogatást az arra rászorulóknak. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. A közgyógyellátás területén 2013-tól csak a méltányossági ellátás megállapítása maradt az önkormányzatoknál, majd 2016-tól átkerült a Járásokhoz.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás, melyet 2021-ben 12 fő vett igénybe. A hatáskörök átszervezésének eredményeképpen az ápolási díj megállapítása 2015-től szintén a járási hivatal hatáskörébe tartozik.

A szociális törvény változásainak következményeképpen megszűnt az önkormányzati hatáskörbe tartozó közgyógyellátás, a települési támogatás keretében van lehetősége a képviselő-testületnek támogatást adnia a gyógyszerköltségekhez. Ezzel a lehetőséggel Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testülete élt, és a 2015. februárjában megalkotott rendeletében lehetőséget teremtett ilyen támogatás igénylésére, mely azóta is működik és rendszeresen igénylik az arra rászorulókat. Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2016-tól 2019-ig csökkent, ennek egyik oka az lehet, hogy kevesebben nyújtottak be kérelmet, a másik oka az lehet, hogy a nyugdíjak és munkabérek emelkedése miatt a kérelmező családjában az egy főre eső jövedelem meghaladta a jogszabályban meghatározottat. 2019-től kezdve némi növekedés látszik az igénybevételben.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2023 (III.31.) önkormányzati rendelete a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának szabályairól szóló ellátások biztosításával a szociális szempontokból rászorult családok életminőségén kíván javítani, egyidejűleg ösztönözni kívánja a kérelmezőket arra, hogy maguk is tegyenek meg minden tőlük elvárható annak érdekében, hogy családjuk eltartásáról elsősorban kereső tevékenységből származó jövedelemből tudjanak gondoskodni.

Települési támogatás keretében igényelhető ellátások:

- a) közműdíj támogatás,
- b) gyógyszer-támogatás.

Rendkívüli települési támogatás keretében igényelhető ellátások:

- a) temetési támogatás,
- b) rendkívüli élethelyzetre nyújtható támogatás,
- c) intézménykezdési támogatás,
- d) magánszemélyek lakókörnyezet rendezettségének biztosítása.

Egészségügyi támogatás, Köztemetés

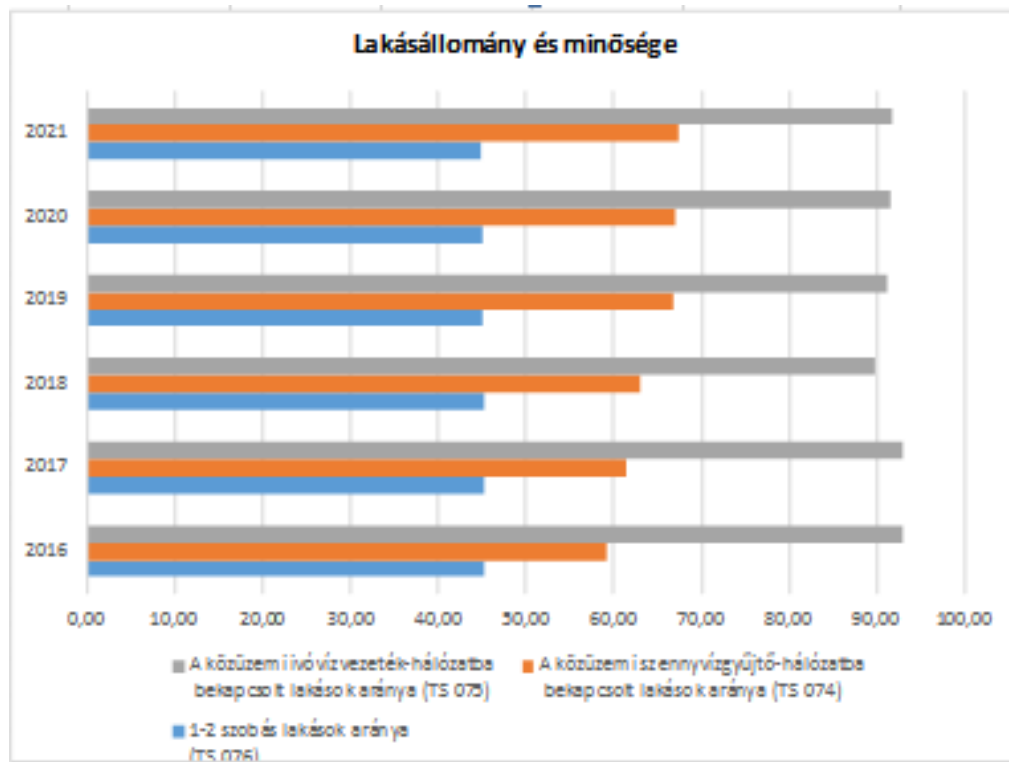
A közműdíj támogatás, köztemetés kizárólag természetbeni formában, míg a rendkívüli települési támogatás természetbeni és pénzbeli formában is nyújtható az eljáró hatóság döntése alapján.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	1108	0	0,00	45,22	59,21	92,87
2017	1107	0	0,00	45,17	61,34	92,95
2018	1107	0	0,00	45,17	62,96	89,79
2019	1105	0	0,00	45,07	66,79	91,22
2020	1103	0	0,00	44,97	67,09	91,57
2021	1104	1	0,91	44,93	67,39	91,67
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok						

A település lakosai leginkább saját tulajdonú családi házakban élnek, néhány esetben jellemző, hogy magántulajdonú albérletben laknak. A CSOK hatása itt is érezhető, több fiatal pár vett igénybe ilyen támogatást, valamennyien használt lakás vásárlásához. **A településen nem épült szociális bérlakás.** Az önkormányzatnak jelenleg 3 db szolgálati lakása van.

a) **A település bérlakással nem rendelkezik.**

b) A településen a szociális lakhatás nem releváns

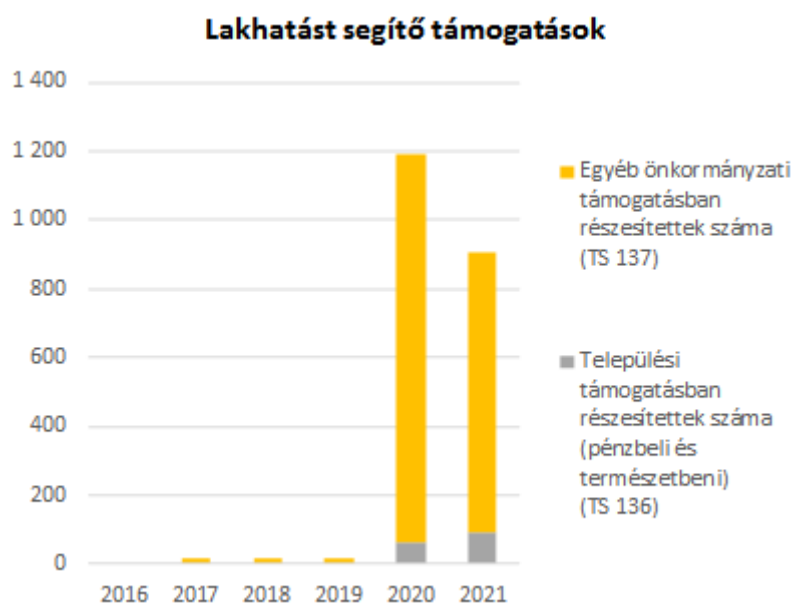
c) Biharnagybajomban az egyéb lakás célra használt nem lakáscélú ingatlanok nem jellemzőek.

d) A rendelkezésre álló adatok és ismeretek birtokában nincs tudomásunk hajléktalan személyről. Olyan ingatlanokról azonban van tudomásunk, ahol az ott lakók elmulasztják a jókarbantartási kötelezettségeiket és ezáltal nagymértékű állagromlás figyelhető meg a lakóházaikon.

e) Az önkormányzat 2015. februárig a lakosok számára a lakásfenntartási, majd 2015. márciustól a települési támogatás (közműdíj, gyógyszer-támogatás) igénybevételeinek lehetőségét biztosítja. Emellett lehetőség van az első lakáshoz jutási támogatásának igénylésére, melynek jogosultsági feltételei igen kedvezőek. Az elmúlt években egyre több pár veszi igénybe ezt az ellátási formát.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	16
2018	n.a.	16
2019	n.a.	17
2020	66	1 122
2021	90	814

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adat

A rendelkezésünkre álló adatokból megállapítható, hogy az egyéb önkormányzati támogatásban részesülők száma kiugróan magas volt 2020-2021-ben, mely betudható a covid járvány okozta helyzetnek. 2022-ben még tovább csökkent az egyéb önkormányzati támogatásban részesülők száma. (719 fő) Ehhez képest a lakhatást segítő támogatást a településen lévő lakott ingatlanok csak közel 10 %-ára igényelték. 2022-ben is közel ennyi igénylést adott be a lakosság. (86 lakás).

f) eladósodottság

A jövedelemi helyzetben bekövetkezett negatív tendencia egyenes velejárója az eladósodottság. Korábban az uzsorások is feltűntek a településen, mostanra inkább a banki hitelek, illetve a hitelben vásárlás, ami jellemző.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A településen minden lakás belterületen és lakóövezetben helyezkedik el. Az ivóvíz és elektromos távvezetékek minden ingatlan előtt elmennek, így az azokra való rákötés lehetősége mindenki számára biztosított. A közműdíj tartozások miatt azonban a szolgáltatók számos ingatlannál korlátozást vezettek be. Ilyen esetben az elektromos szolgáltató előre fizetős mérőt szerel fel, míg a vízszolgáltató vízszűkítőt a hátralékos vízfogyasztóknál. Azon ingatlanok esetében, ahol nincs ivóvíz bekötés az utcában közkifolyó található, amely a lakosok számára ingyenesen használható. A lakások kb. 80 %-a tekintetében beszélhetünk vezetékes gázzal való ellátottságról. Itt is megfigyelhető, hogy az alacsony jövedelmek, illetve az energiahordozó árának emelkedése miatt egyre többen térnek vissza a vegyes tüzelésre. Az önkormányzat minden évben támogatási igényt nyújt be szociális tüzelőre, ezzel is segítve a rászoruló lakosság téli tüzelőellátását. A szennyvíztisztító telep és a szennyvízcsatorna hálózat 2016-tól üzemel településünkön 80%-os rákötési aránnyal. **A szilárd burkolatú úthálózat még nem épült ki teljes egészében a településen, azokon a részeken, ahol földút van a közlekedés nem megoldott minden időszakban. Az ivóvízhálózat olyan mértékben elavult, töredezett, hogy jelentős mértékű a hálózati veszteség és extrém vízhasználati napokon időszakos vízhiány szokott fellépni.** A tömegközlekedés menetrendje Püspökladány és Berettyóújfalu között elfogadható, összeegyeztethető a munkába, iskolába járással.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

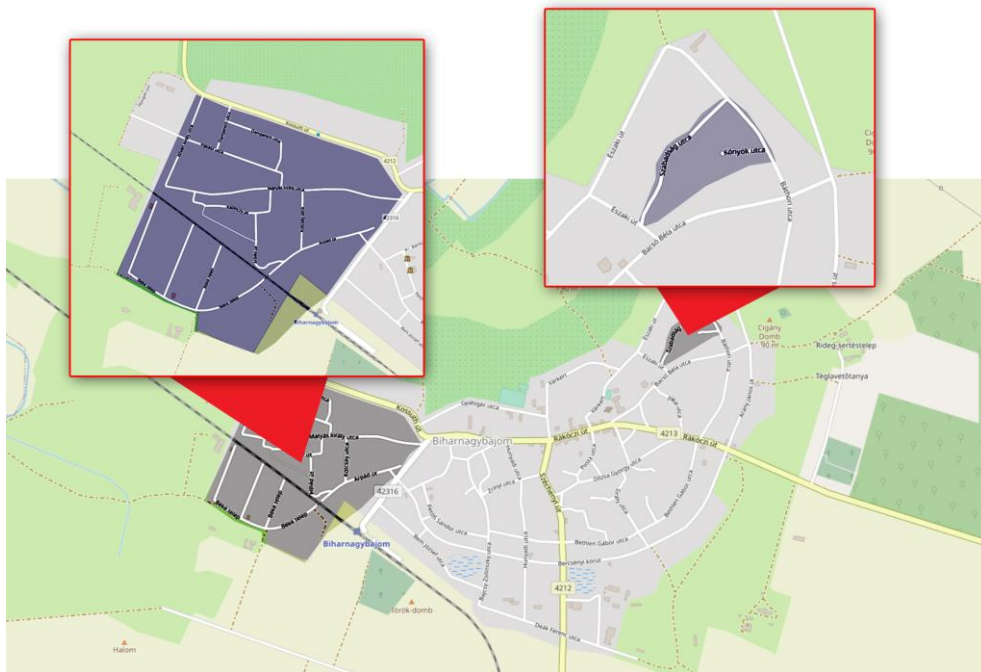
- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői)

A település egyes részein jellemző az alacsony iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosok, illetőleg egyes utcákban a roma népesség koncentrációja. Településünkön spontán szegregátumok alakultak ki. A szegregátumokban élők jövedelmi helyzete javult, ezáltal saját maguk javítanak élethelyzetükön úgy, hogy a szegregált településrészekről integrálódnak a település más részeibe.

A 2011-es népszámlálás adataik alapján elvégezték a településen található szegregátumok lehatárolását (KSH). A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történt. Eszerint olyan területileg egybefüggő területek tekinthetők szegregátumnak, amelyekre együttesen jellemző, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. A Kormányrendelet alapján a 2000 főnél népesebb települések esetében azokat a területeket tekintjük szegregátumnak, ahol a szegregációs mutató értéke nagyobb vagy egyenlő, mint 35 % és a lakónépességük eléri az 50 főt.

A két azonosított szegregátum a következő:

1. szegregátum: Béke telep, Mátyás király utca, István király utca, Kazinczy utca, Pákász utca,
2. szegregátum: Könyök utca, Szabadság utca

A térképen sötétszürkével került jelölésre a szegregátumok elhelyezkedése (mindkét szegregátum a település szélén helyezkedik el).

b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya

A Család- és Gyermejjóléti Szolgálat és a Polgármesteri Hivatal adatai alapján a szegregátumban élő gyermekek többsége hátrányos HH, illetve halmozottan hátrányos (HHH) helyzetű, a tanulás iránt kevésbé fogékony, közülük kerülnek ki a legtöbbször hiányzó tanulók. Az iskolai és társadalmi normák követése sok esetben problémát jelent számukra. Rendszeresen tapasztalható, hogy a tanulás, a tudás számukra nem érték, a fiatalok gyakran nem fejezik be iskolai tanulmányaikat. Jobb esetben a szüleik példáját követve alkalmi vagy közmunkát vállalnak, rosszabb esetben csavarognak, tétlenül, hasznos elfoglaltság nélkül töltik napjaikat. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül a családok gyermekeinek többsége.

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Erre a célcsoportra jellemző az erős családi kötelék, a közeli területeken való letelepedés igénye.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

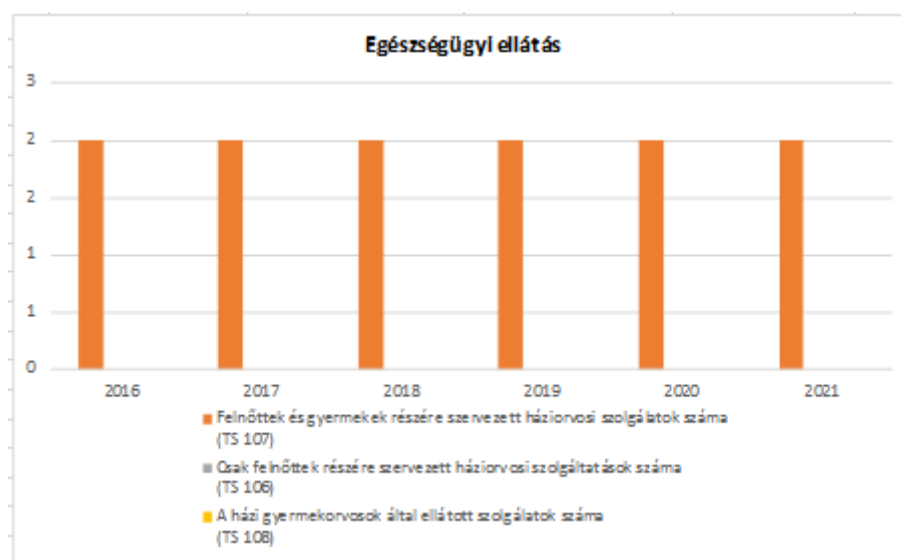
a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi törvény alapján az alapellátás célja a közösség egészségét fejlesztő megelőző tevékenység, illetve az egyén egészségi állapotának figyelemmel kísérése, valamint egészségügyi felvilágosítása és nevelése, a külön jogszabályban meghatározott kompetencia

keretében történő gyógykezelése, gondozása és rehabilitációja az adott diagnosztikus és terápiás háttér mellett. Ezen kívül a szakorvoshoz történő irányítása a betegség megállapítása, kezelési terv készítése vagy terápiás ellátás céljából, a beteg gyógykezelése, házi ápolása és rehabilitációja a kezelőorvos által javasolt terápiás terv alapján, és szükség esetén a beteg otthonában történő ellátása, illetőleg a beteg otthonában végzendő szakorvosi konzílium kérése.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közfogyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	2	0	0	1	n.a.	n.a.
2017	2	0	0	1	154	34,72
2018	2	0	0	1	90	36,00
2019	2	0	0	1	47	23,00
2020	2	0	0	1	65	20,83
2021	2	0	0	1	73	12,33

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az alapellátás keretében az önkormányzatnak kell gondoskodni a:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

Településünk lakosságszámára tekintettel felnőttek és gyermekek részére két házi orvosi vegyes körzet került kialakításra. **A praxisok már huzamosabb ideje nincsenek betöltve**, a kötelező feladat helyettesítéssel van megoldva. Az iskola egészségügyi ellátást is a helyettesítő orvos végzi. A fogorvosi ellátás biztosított.

Az orvosi ügyelet biztosítása, illetve a védőnői ellátás megszervezése 2023-ban állami feladattá vált. A településen egy gyógyszerár tárn működik, amely minden hétköznap elérhető.

A védőnői szolgálat átszervezése hátrányosan érintette a településen élőkét. Különösen amiatt, hogy az álláshelyek helyettesítés útján betöltöttek, s ez azzal jár, hogy a településen kevesebb idő jut a gondozottakra. Ezt az is alátámasztja, hogy megnövekedett településünkön az eltitkolt terhességek száma.

A szakorvosi ellátást igénylő betegeket a háziorvos a berettyóújfalui, debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja. Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára szükség szerint betegszállító igényelhető. Nőgyógyász szakorvos havonta két alkalommal jár ki a településre.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz való hozzáférés

A koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a védőnői szolgálaton keresztül biztosított. A településen a 0-2 éves korú gyermekek évenkénti státusz vizsgálata a védőnő, illetve orvos bevonásával, az iskoláskorú gyermekek (2-4-6 évfolyam) kötelező szűrővizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolai gyógytestnevelésbe sorolás védőnő, orvos, gyógypedagógus bevonásával történik.

A népegészségügyi szűréseket (kötelező, vagy nem kötelező) sajnos helyben nem tudja igénybe venni a lakosság.

Az évenkénti kötelező tüdőszűrés megszűnt, amelyhez nem szükséges kitelepülés. Ez nagy problémát okoz a lakosságnak- különösen az idős korúaknak-, kiknek az utazáshoz szükséges anyagi lehetőségeik és az egészségi állapotuk korlátozott.

Ezen kívül a sajátos nevelési igényű gyermekek rendszeres felülvizsgálaton vesznek részt, - melyet a debreceni Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet végez el - ahova a szülőnek kell elvinni gyermekét és a vizsgálati eredményről tájékoztatják a szakemberek a szülőket, az óvodát és az általános iskolát is.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs szolgáltatásokat elsősorban Berettyóújfaluban, a Gróf Tisza István Kórházban és a Püspökladányi Sárret Kincse Gyógyfürdőben lehet igénybe venni. Gyermekek esetében az oktatási intézményekbe kijáró fejlesztő pedagógus, logopédus által biztosított órák száma nem elegendő, egyre kevesebbnek bizonyul. Ez a probléma a későbbiekben részletesen bemutatásra kerül

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat a közétkeztetést 500 adagos konyhával biztosítja. Ez a konyha nyújt ellátást a bölcsődei, óvodai, iskolai napközis, és szociális étkeztetést igénylők számára. A konyha és ebédlő épületenergetikai fejlesztésére 2015-ben került sor. 2018-ban önkormányzati étkeztetési fejlesztések támogatása forrásból a Konyhában hűtőkamra került kialakításra, klímaberendezések lettek felszerelve és beszerzésre került egy kombipároló. A támogatásból megtörtént az Ebédlő burkolása és akadálymentesítése, akadálymentes vizesblokk kialakítása. Mivel a településen nincs olyan vendéglátóhely, ahol meleg ételt lehet vásárolni, így az önkormányzat lehetőséget biztosít arra, hogy a fenntartásában működő konyháról ebédet vásároljon a lakosság településen. Az egészséges táplálkozás szempontjainak a megjelenése egyértelműen megfigyelhetőek az étrenden. A főzéshez használt nyersanyag túlnyomórészt vagy a közmunkaprogramból, vagy

környékbeli őstermelőktől, vállalkozóktól kerül beszerzésre. Az étrend a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően kerül összeállításra.

Biharnagybajom településen 2021. december óta működik népkonyha.

2022-re vonatkozóan sem áll rendelkezésünkre adat a kiosztott ételadagok számáról.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	n.a.
Forrás: Önkormányzati adat	

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportolni vágyó lakosok számára sportpályát működtet az Önkormányzat, mely felújítása 2018-ban valósult. A felújítás során a sportöltöző épület nyílászáróinak cseréje és fűtése korszerűsítése valósult meg. Kialakításra került egy kispályás füves pálya és egy 76 m² alapterületű kondipark, valamint felújításra került a salakos futópálya és a létesítmény bejáratnál rámpa és mozgáskorlátozott nézőhely került kialakításra.

Továbbá az önkormányzat a működési költségek biztosításával járul hozzá a Biharnagybajomi Sportegyesület munkájához, mely jelenleg két szakosztállyal működik (súlyemelés, labdarúgás). 2023-tól településünkön a püspökladányi nehéztatlétikai egyesület is biztosít sportolási lehetőséget birkózás formájában. Az iskolai sportélet is igen aktív, az egyesületek és a Bozsik Program révén a gyermekek is rendszeresen járnak edzésekre, versenyekre, ahol szép sikereket érnek el.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Szociális alapszolgáltatások:

- Étkeztetés: melynek keretében legalább napi egyszeri meleg étkezésről kell gondoskodni azoknál, akik maguk vagy eltartottjuk számára ezt nem képesek biztosítani.
- Házi segítségnyújtás: keretében kell gondoskodni, azokról az időskorúakról, akik otthonukban önerőből nem képesek magukat ellátni, azokról a pszichiátriai betegekről *fogyatékossgal élő* személyekről és szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek de amúgy képesek önmaguk ellátására. Ugyancsak ezen szolgáltatás keretében kell gondoskodni azokról, akik egészségi állapotuk miatt ezt igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak.
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék használatára képes időskorú, vagy *fogyatékossgal élő* személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.
- Családsegítés: mely által nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás a szociális munka eszközeinek és módszereinek alkalmazásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségek jólétéhez, fejlődéséhez, szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.
- A közösségi ellátások: célja a pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségben történő gondozása, továbbá gyógyulásuk és rehabilitációjuk elősegítése.
- Támogató szolgáltatás: célja a *fogyatékossgal élő* személyek ellátása, a *fogyatékossgal élő* személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével.
- A nappali ellátás: A nappali ellátást, mint szociális alapszolgáltatást minden tízezer főnél (kivéve idős nappali ellátást, ahol háromezer fő a határ) több lakost számláló települési önkormányzatnak biztosítani kell, azon rászoruló személyek részére, akik segítséget igényelnek önálló életvitelük fenntartásához. A nappali ellátás elkülönült célcsoportjai: idősek, fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalanok. A szolgáltatás keretében biztosítani kell a célcsoport igényeinek megfelelő szolgáltatásokat, melyek a következők lehetnek: napközbeni intézményi tartózkodás, higiéniai szükségletek kielégítése, igény szerinti étkeztetés, társas kapcsolatok építése, fenntartása, szociális és mentális támogatás.
- Szociális alapszolgáltatások közül a településen biztosított az étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali ellátás, ezen belül a demens személyek nappali ellátása.

Településünkön a szociális alapszolgáltatások számottevő részét és a Bölcsőde üzemeltetését társulási keretek között a Kabai TÁMASZ Szociális Alapszolgáltatási Központ útján látatjuk el, míg a gyermekjólét és családsegítést, illetve a biztos kezdet gyermekház működtetését saját intézmény által biztosítjuk.

Szakosított ellátások

Abban az esetben, ha életkoruk, egészségi állapotuk, szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapellátás keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelően szakosított ellátási formában kell gondozni.

A szakosított ellátási formák típusai a következők:

- ápolást, gondozást nyújtó intézmények,
- rehabilitációs intézmények,
- átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények,
- lakóotthonok.

A településünkön nem működik ápolást, gondozás nyújtó idősek bentlakásos otthona.

g) drogprevenciós szolgáltatások

Biharnagybajom településen nem elérhető a drogprevenciós szolgáltatás. Viszont az utóbbi időben olyan nagy mértékben elterjedt a különböző szerek használata a településen, hogy ez mindenképp beavatkozást igényel már a megelőzés szintjén is.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az önkormányzati intézmények az ügyintézés és a foglalkoztatás során is megelőzik és megakadályozzák a hátrányos megkülönböztetést, mindent megtesznek az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében. Összességében elmondható, hogy az egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépített, a településen hozzáférhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a.) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
2	van	1 974	1
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adat			

Biharnagybajom közművelődési feladatellátását az elmúlt időszakban a Szűcs Sándor ÁMK művelődési intézményegysége biztosította. Az Intézmény megszűnését követően (2023. szeptember 1-től), nem jött létre új intézmény, a közművelődési szakemberek és szinterek működtetését úgymond szakfeladatként végzi tovább az Önkormányzat.

A közösségek működésének legfőbb színtere a művelődési ház, illetve folyamatban van egy új közösségi színtér kialakítása a régi mozi átalakítása révén. A település lakossága, valamint a civil szervezetek számára a Művelődési Ház udvarán rendezvények megtartására alkalmas szabadtéri színpad és közösségi tér került kialakításra 2021-ben a Magyar Falu Programnak köszönhetően, pályázati forrásból.

A gyerekek számára a Mátyás király úton zárt játszótér került kialakítására sikeres pályázatból 2021 őszén. A fejlesztés során 0-14 éves korú gyermekek számára biztonságos játszótér lett kialakítva, melyen 5 féle játék kerül elhelyezésre. A terület akadálymentesen megközelíthető, a játékokat *fogyatékossgal élő* gyermekek is igénybe tudják venni. Az alkalmazott játszótéri eszközök megfelelnek az ide vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Napi rendszerességgel, délelőtti és délutáni programként is igénybe veszi az érintett korosztály.

A közösségi színtereinken a hagyományos művelődési formák és a civil szervezetek együttélése a jellemző. A művelődési ház munkájában legfontosabb a hagyományörzés, melynek letéteményesei a közösségek és az évről-évre megrendezésre kerülő hagyományörző programok. Számos községi, közösségi és közérdekű események kerülnek megrendezésre minden évben, különös hangsúlyt fordítva a gyermekeknek szervezett programokra (kézműves és hagyományörző tábor, meseszínházak stb.) A rendezvények közül kiemelkedik a Biharnagybajom napja, Lovasnap, Idősek napja, a Karafitty népzenei találkozó és az ünnepek előtti rendezvénysorozatok: húsvéti készülődés, Adventi készülődés és gyertyagyújtások. Kiállítások alkalmával törekszünk a helyi vagy helyi kötődésű alkotókat és munkáikat bemutatni. (pl. Jenei Boldizsár, Szűcs Péter fotói)

Rendezvényeink némelyike, már nem csak helyi, hanem környékbeli és országos érdeklődésre is számot tart. Biharnagybajom napja a környék egyik legnépszerűbb eseménye lett néhány év alatt. Fontosnak érezzük a helytörténeti értékek őrzését, működtetjük a Szűcs Sándor házat, mely sárréti gyűjteményt mutat be. A településen Helyi Értéktár bizottság működik, amely már számos helyi értéket azonosított be és vett fel az Értéktárba.

b.) közösségi együttélés jellemzői;

A település lakossága részéről nem merülnek fel etnikai konfliktusok. Az emberek többnyire toleránsak egymás iránt. A felmerülő problémák és konfliktusok egyáltalán ne etnikai jellegűek, nemhez, bőrszínhez és valláshoz sem kötődnek.

c.) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Civil szervezeteink is aktív közösségi munkát végeznek, rendezvényeikkel egy-egy csoport, egy-egy korosztály, gyakran az egész település színvonalas szórakoztatását biztosítják. Ezeken a rendezvényeken más települések hasonló civilszervezeteinek tagjai is részt vesznek, térségi rendezvényként funkcionálnak. Ilyenek: Sárréti Nyugdíjas találkozó, illetve a Mozgáskorlátozottak szervezésében a húsvéti Locsoló bál és egyesületi nap. A Biharnagybajomért Egyesület a mazsorett oktatás szervezésében veszi ki leginkább részét, akik fellépéseikkel színesítik a település és a környék rendezvényeit. A Gazdakör 3 évente a környékbeli (Szerep, Sárrétudvari) gazdakörökkel együtt nagyszabású Aratónapot rendez, illetve az elmúlt két évben ők voltak a lovasnap fő szervezői. Az Önkéntes Tűzoltó Egyesület tagjai a rendezvények zavartalan működésében segítenek, bemutatókat tartanak és természetesen segítenek a bajbakerülteknek. A Polgárőr Egyesület tagjai a település biztonságának megőrzésében segítik a rendőrség munkáját, és a rendezvények biztonságát garantálják, melyeknek aktív résztvevői. A Bajomi Független Motorosok is rendeznek település szintű programokat. A Biharnagybajomi Sportegyesület a már említettek szerint jelenleg kettő szakosztállyal működik. Súlyemelő fiataljaink különböző szintű versenyeken eredményesen

szerepelnek. Jelentős sportesemény a helyben megrendezett Juhász Sándor súlyemelő emlékverseny, az edzőtáborok. A labdarúgó csapat jelenleg a vármegyei 3. osztályban versenyez.

A civil szervezetek működtetéséhez az önkormányzat Képviselő-testülete helyet és pénzügyi támogatást biztosít. Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat.

Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a településen működő gazdasági szervezetekben jelen van. Jellemzően felajánlásokban, önkéntes munkában nyilvánul meg.

A település lakói elsősorban a református egyházközség tagjai. Az egykori régi parókia a Rákóczi u. 22. szám alatt, a Biharnagybajomi Református Egyházközség pályázata révén került felújításra, közösségi házként funkcionál - hitoktatás, jótékonyági vásárok, szeretetvendégségek, gyermek- és ifjúsági programok, valamint gyülekezeti rendezvények helyszíne. A Vidékfejlesztési Program keretén belül, mint településképet meghatározó, közösségi tér fejlesztésére, felújítására kapta az Egyházközség a támogatást (bruttó 46 millió Ft). Az épületet 2009 novemberében adták át.

d.) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

Bár a településen viszonylag magasnak mondható a romák aránya, nem igazán jellemző, hogy törekednének a kulturális örökségük, hagyományaik ápolására.

Az Önkormányzat képviselő-testülete a közösségi együttélés alapvető helyi szabályairól rendeletet alkotott 17/2018 (XII.10.) számon. **Sajnos a lakosság egy része nem tartja be ezeket a normákat** (szemetelés, közterületi italfogyasztás, ingatlanok rendezettségének a biztosítása), így az ő esetükben felszólításokkal, illetve szabályszegési eljárásokkal próbáljuk elérni a követendő magatartásformát.

e.) helyi lakossági önszerveződések

Biharnagybajomi Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Biharnagybajomi Nyugdíjasklub

Biharnagybajomi Sportegyesület

Biharnagybajomi Gazdakör

Biharnagybajomi Polgárőr Egyesület

Biharnagybajomért Egyesület

Mozgáskorlátozottak Biharnagybajomi Egyesülete

Függetlenek Biharnagybajom Motoros Egyesület

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Nem áll rendelkezésünkre pontos adat arra vonatkozóan, hogy Biharnagybajomban hány fő vallja magát roma kisebbséghez tartozónak. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján 380 fő vallotta magát roma kisebbséghez tartozónak. Becslések szerint viszont a lakosság kb. 35-40 %-

át teszik ki. A romák közül nagyon sokan nem vallják magukat roma származásúnak, ezért számukat nehéz pontosan meghatározni.

A településen a megválasztott Roma Nemzetiségi Önkormányzat önmagát feloszlatta, így jelenleg nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartósan munkanélküli személyek, akik közül a nők vannak többségben, nem képesek elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon, leginkább a mobilitás hiánya miatt. Ez elszegényedéshez és eladósodáshoz vezet.	Helyben kell növelni a munkahelyek számát és ennek érdekében az alábbiak szükségesek: • Együttműködési megállapodások és munkaerő-kölcsönzési programok a környék vállalkozóival, illetve hatékony munkaerőpiaci közvetítő rendszer kialakítása; • Vállalkozásösztönzési programok indítása és ennek érdekében inkubátorház és ipari park létrehozása; • A START közfoglalkoztatási programból (elsődleges munkaerőpiaci) munkahelyek kialakítása pályázatok útján (pl. zöldség és növény feldolgozó üzem létesítése, kézművesház kialakítása)
A munkanélküliek nagy többsége nem rendelkezik szakképzettséggel	Felnőttképzési és átképzési programokban való részvételben segítségnyújtás a szakképzettséggel nem rendelkezőknek
A pályakezdő fiatalok többsége helyben nem tud elhelyezkedni	• A modern technológia lehetőségeit felhasználva távmunka lehetőségeket lehet teremteni a fiatalok számára, ennek érdekében fejlett infrastruktúrával ellátott munkaállomások kialakítása. • A helyi vállalkozások ösztönzése gyakornoki programok, mentorálások és egyéb támogató programok kialakítására • Koordinálás a pályakezdők és cégek között, hogy a fiatalok olyan piacképes szakmákat tanuljanak, amely a környék meglévő piaci igényein alapul.
A településen nincs szociális bérlet és krízisház	Szociális bérlet építése, illetve krízisház kialakítása
Hiányos, nem megfelelő infrastruktúra (út, ivóvíz)	Teljessé kell tenni a belterületi lakóingatlanok szilárd burkolatú út ellátottságát, fel kell újítani az ivóvízhálózatot
Házi orvosi praxisok tartósan betöltetlenek, helyben nem állnak rendelkezésre szűrővizsgálati lehetőségek a felnőtt lakosság részére	Meg kell valósítani az egészségház létesítésnek a 2. ütemét (egy ingatlanba integrálódik a háziorvosi rendelő és a védőnő), oly módon, hogy helyi szűrőpont is kialakításra

	kerülhessen az épületben, ahova időszakosan szakemberek járnak ki a szűrések elvégzésére. A házi orvosi praxisok betöltése érdekében minden lehetséges eszközt (támogatás, pályázat, szolgálati lakás, ingyenes közmű használat stb.) meg kell ragadni, hogy vonzóvá tegyük a praxisainkat.
Nincs drogrevenziós szolgáltatás	Drogrevenziós szolgáltatások szervezése
A lakosság egy része nem tartja be a közösségi együttélési normákat	Szemléletformáló programok megvalósítása

A beazonosított problémák továbbra is jelen vannak a településen, a megoldásukra törekszünk.

A 2024. évi Önkormányzati választások során Roma Nemzetiségi Önkormányzat Biharnagybajom településen nem alakult meg. Kijelentjük, hogy a településen Roma Nemzetiségi Önkormányzat továbbra sem működik.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 370	1 285	2655	51,60%	48,40%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			119	4,48%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	280	238	518	10,55%	8,96%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	68	53	121	2,56%	2,00%
Forrás: Önkormányzati adat					

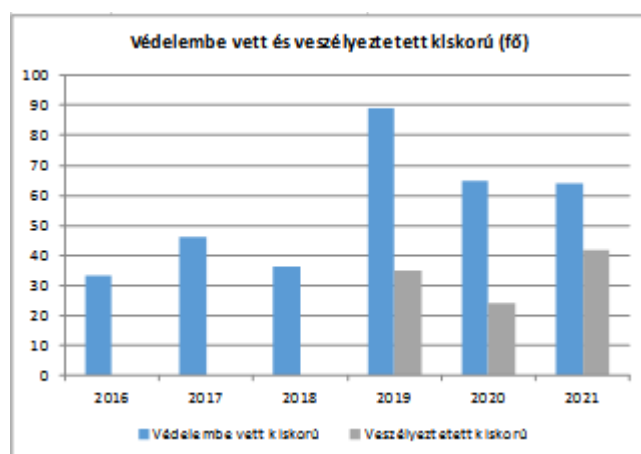
Biharnagybajom településen az állandó lakosság száma 2021-ben: 2655 fő volt. Az összes állandó lakoshoz viszonyítva a 0-14 éves korúak száma: 518 fő, arányát tekintve 19,5%,

a 15-17 éves korú fiatalok száma: 121 fő, arányuk 4.56%. A felnőtt lakossághoz képest a kiskorúak aránya: 24%.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	33	n.a.
2017	46	n.a.
2018	36	n.a.
2019	89	35
2020	65	24
2021	64	42

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Önkormányzati és intézményfenntartói adatok alapján 2022. évben a védelembe vett gyermekek száma: 56 fő, míg a veszélyeztetett gyermekek száma: 67 fő.

A Gyermejjóléti Szolgálat adatai alapján 2019-ben és 2021-ben volt a legmagasabb a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma. A megszűnt esetek száma a védelembe vett 18 éven aluliak körében kicsi arányt képvisel. A védelembe vett gyermekek a püspökladányi „Segítő Kezek” Szociális Szolgáltató Központhoz tartoznak.

A veszélyeztetett gyermekek számának emelkedése abból adódik, hogy egy ilyen helyzetű családban több gyermek nevelődik, akiket együtt érnek a veszélyeztető helyzetek. A védelembe vétel oka legtöbb esetben a rossz szociokulturális helyzet, illetőleg a tankötelezettség elmulasztása. **A veszélyeztetett gyermekek száma egyre növekszik a 0-3 éves gyerekek vonatkozásában,** ezért kiemelten fontos a korosztály esetében a prevenció és a megfelelő alap-illetőleg szakellátás.

A gyermekek életminőségét, mentális, lelki egészségét leginkább a mai társadalomra jellemző állandó „megélhetésért folytatott küzdelem” okozta családi feszültség, a válások nagy száma, a káros szenvedélyek okozta otthoni viták, veszekedések, esetleg tettegesség alapozza meg. Ha végig nézünk az általunk veszélyeztetettnek minősített gyermekeken, elsősorban a lelki egészségük károsodik, nem a fizikai. Egyre égetőbb szükség lenne mentálhigiénés szakemberre, gyermekpszichológusra. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy **a hátrányos és halmozottan**

hátrányos helyzetű gyermekek, jellemzően a melyszegénységben élő családokban nevelkednek, ahol a lakhatási és szociális körülmények nem szolgálják a gyermek megfelelő fejlődését.

Biharnagybajomban a TÁMASZ Szociális Alapszolgáltatási Központon belül működött a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, mely 2023. július 1-től Biharnagybajom községi önkormányzat önálló intézményeként működik tovább, „Bajomi Biztos Pont” néven. A gyermekjóléti szolgálat családsegítői helyi lakosok, akik jól ismerik a település lakóit, azok problémáit, és a lakosok elfogadják őket. Jó és hatékony az együttműködés a jegyzővel, nevelési-oktatási intézményekkel, orvosokkal, védőnőkkel, illetve a családokkal is.

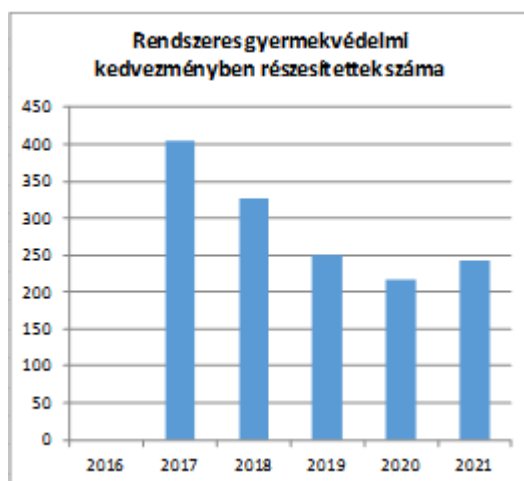
Településünkön jól működik a gyermekvédelmi jelzőrendszer, melynek tagja a rendőrség, a köznevelési intézmények, a védőnői szolgálat, a pártfogó felügyelői szolgálat, a bíróság, háziorvosok, gyermekorvosok, családsegítő szolgálat. A jelzőrendszer tagjai kötelesek a gyermekjóléti szolgálatnak jelezni, ha feladatellátásuk során veszélyeztetett gyermekről szereznek tudomást.

A szolgálat figyelmet fordít a preventív jellegű gyermekjóléti munkára is. Ennek keretében számos szabadidős programot szerveznek, illetve részt vesznek az önkormányzat által szervezett programok előkészítésében és lebonyolításában. Folyamatosan kutatják a lehetőséget az adományok településre hozatalára, megszervezik és koordinálják a tevékenységet.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	n.a.
2017	404
2018	326
2019	250
2020	217
2021	242

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

2022-ben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma: 250 fő volt az önkormányzat és intézményfenntartói adatok alapján.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma évről évre igen magas, a táblázat alapján látható csökkenést elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak meghatározásának jogszabályi változása idézte elő. Az utóbbi két évben újra minimális emelkedés látható.

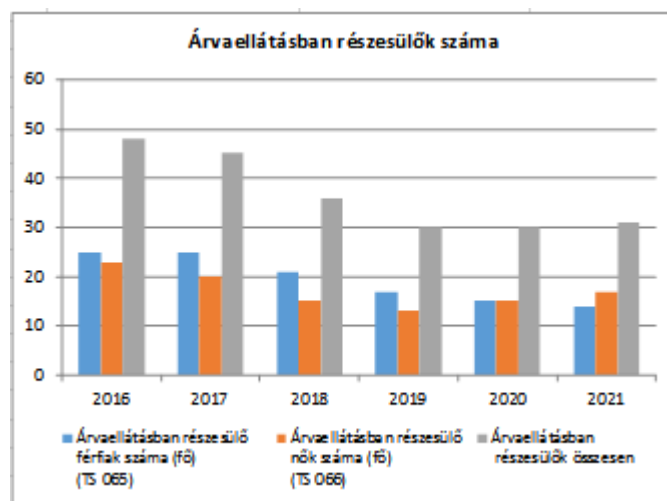
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult:

- a) a Gyvt. 21/B. §-ban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és - ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek - a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- b) a Gyvt. 20/A. §-ban meghatározott természetbeni támogatásnak,
- c) a Gyvt.-ben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	25	23	48
2017	25	20	45
2018	21	15	36
2019	17	13	30
2020	15	15	30
2021	14	17	31

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekek támogatásának egyik speciális fajtája az árvaellátás, amely egy biztosítási típusú, havi rendszerességű, jövedelemarányos pénzbeli ellátás, az elhunyt biztosítottak gyermekei, illetve bizonyos esetekben unokái és testvérei részére. Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan 55 százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Biharnagybajomban az árvaellátásban részesülők száma folyamatos csökkenést mutat, 2019- és 2021 között szinte állandó. Az árvaellátásban részesülők közt a férfiak és nők aránya közel azonos.

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

előző években megítélt támogatások		
év	támogatott személy	támogatás összege (fő/hó)
2023	„A” típusú: 16 fő	5 fő 10.000,-Ft 11 fő 5.000,-Ft
	„B” típusú: -	-
2022	„A” típusú: 17 fő	8 fő 20.000,-Ft 9 fő 10.000,-Ft
	„B” típusú: -	-
2021	„A” típusú: 10 fő	10 fő 10.000,-Ft
	„B” típusú: -	-
2020	„A” típusú: 11 fő	2 fő 10.000,- Ft 5 fő 8.000,- Ft 4 fő 5.000,- Ft
	„B” típusú: -	-
2019	„A” típusú: 16 fő	16 fő 10.000,-Ft
	„B” típusú: 1 fő	1 fő 10.000,-Ft
2018	„A” típusú: 17 fő	9 fő 3.000,- Ft 8 fő 5.000,- Ft
	„B” típusú: 1 fő	3.000,- Ft

Iskolakezdési támogatás

Intézmény	ÉV	2016. (fő)	2017. (fő)	2018. (fő)	2019. (fő)	2020. (fő)	2021. (fő)	2022. (fő)
óvoda	5.000,-Ft/fő	-	-	46	55	98	96	92
általános iskola	15.000,-Ft/fő	81	87	103	122	226	227	205
középiskola	20.000,-Ft/fő	53	59	83	82	114	107	105
főiskola, egyetem	25.000,-Ft/fő	28	23	24	21	18	22	17
Összesen (fő)		162	169	256	280	456	452	419

Forrás: Polgármesteri Hivatal

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre az elmúlt években kiszélesedett. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők ingyenesen étkeznek a bölcsődében, az óvodában és az általános iskolában egyaránt. 2022. novemberig a kedvezményes, vagy fizetős étkeztetést a Biharnagybajomban tanuló általános iskolások számára a községi önkormányzat saját költségvetéséből finanszírozta a szociális normatívából minden gyermek számára, közel 4 millió forint értékben. A megszorítások miatt a továbbiakban ezt a támogatást csak az általános iskola 1-3. osztályáig tudja vállalni az önkormányzat.

A naponkénti meleg ebéd igen fontos lehet azoknak a gyermekeknek, ahol nem, vagy csak ritkán tudják a meleg ételt biztosítani a szülők.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Nem releváns

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Nem releváns

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregátumok lakói között magasabb a gyermekkorúak (0-14 éves) aránya, vagyis a gyermekvállalások száma magasabb, mint a település más területein. **A spontán kialakult szegregátumokban kedvezőtlenebb lakhatási feltételek találhatók,** mint a település más részein. Legtöbbször komfort nélküli vagy alacsony komfort fokozatú lakásokban élnek, s egyúttal itt a legmagasabb az egy lakásra jutó lakossűrűség, s itt a legkedvezőtlenebb az infrastrukturális háttér is a településen. A spontán kialakult szegregátumok egyes részein a gáz és a szennyvízelvezető csatorna nincs kiépítve. Elmondható, hogy **a szegregátumokból érkező gyermekek több tekintetben is hátránnyal indulnak.** A gyerekek esetében kiemelt cél lenne, hogy a szocializációs hátrányok okozta kedvezőtlen hatások a korai fejlesztés bizonyos formáin

keresztül, a teljeskörű beóvodáztatáson át, a sikeres általános iskolai tanulmányok után a középiskolai, tehetség szerint a felsőoktatásban történő továbbtanulást erősítsék.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	2	118	59,00
2017	1	108	108,00
2018	1	105	105,00
2019	1	94	94,00
2020	2	95	47,50
2021	2	99	49,50
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok			

A településen két védőnői körzet működik. A születések száma 2020-ban volt a legmagasabb (47 fő), míg 2021-2022-ben minimális csökkenés mutatkozott.

Védőnői körzet által küldött problémajelzések száma

2019	14
2020	11
2021	30
2022	14

Gondozott családok száma

2019	57
2020	69
2021	75
2022	61

Nyilvántartott veszélyeztetett, jogerős hatósági intézkedésben érintett kiskorúak száma

2019	61 fő
2020	50 fő
2021	51 fő
2022	67 fő

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	2	0	0	0	n.a.
2017	2	0	0	0	n.a.
2018	2	0	0	0	n.a.
2019	2	0	0	0	n.a.
2020	2	0	0	0	n.a.
2021	2	0	0	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Orvosi ellátások

2021. júliustól, és azóta is egy fő látja el a két házi orvosi körzet feladatait.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A településen élő óvodáskorú gyermekek a Biharnagybajomi Szűcs Sándor ÁMK Óvodába járnak, ahol szakképzett fejlesztő és gyógypedagógus végzi a gyermekek felzárkóztatását.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Az esélyegyenlőség megteremtésének lehetőséget biztosítva 2018. 03.01-től Biztos Kezdet Gyerekház létrehozására nyert az Önkormányzat pályázati támogatást 4 éves fenntartási időszakra, mely pályázatnak közvetlen célcsoportja a hátrányos helyzetű településeken, településrészekben, illetve hátrányos helyzetű családokban élő 0-3 éves csecsemők és kisgyerekek és az őket nevelő szülők, ill. hátrányos helyzetben élő várandósok.

A program hosszú távú célkitűzése olyan gyerek- és családbarát szolgáltatási környezet kialakítása országos szinten, amely a szülők partneri bevonása és aktív részvétele mellett koragyermekkorban egyenlő esélyt biztosít a veleszületett képességek kibontakozásához, a minél korábbi - lehetőleg 3 éves kortól - óvodai részvételhez és a sikeres iskolakezdéshez.

1. Az óvodába lépő gyermekek legyenek egészségesek, érik el veleszületett képességeik optimumát (a minden fejlődési területet érintő - mozgás, értelem, érzelem, nyelv és kommunikáció, észlelés - szakmailag megalapozott emberi és tárgyi környezet biztosításával).
2. Történjen meg a szülők együttműködésének megnyerése, támogatása saját erőforrásaik mobilizálásában és a hiányzó kompetenciák megszerzésének segítése ahhoz, hogy gyermekük személyiségfejlődése egészséges, harmonikus és optimális legyen.
3. Valósuljon meg a helyi közösségekben a program befogadása és a program helyi közösségekbe való beágyazódása.
4. Történjen meg helyi szinten a 0-3 éves gyermekekkel foglalkozó intézmények és/vagy szakemberek feladatainak és felelősségének láthatóvá tétele a közöttük levő együttműködés megvalósítása és a szolgáltatások elérhetővé tétele, a korai felismerés és megelőzés érdekében.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beíratott gyermekek száma
	db	Fő
2016	26	26
2017	26	26
2018	26	26
2019	26	26
2020	26	26
2021	26	26

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	26	26
2018	0	0	0	0	0	0	26	26
2019	0	0	0	0	0	0	26	26
2020	0	0	0	0	0	0	26	26
2021	0	0	0	0	0	0	26	26
Forrás: TeIR, KSH Tstar								

Biharnagybajomban egy telephelyen működik a Bölcsőde, melyet a Támasz Szociális Alapszolgáltatási Központ működtet.

A Bölcsőde a vizsgált években maximális kihasználtsággal működött.

A bölcsődei ellátás megoldást jelent azon gyermekek nappali elhelyezésére és ellátására, ahol a szülő egyedül neveli a gyermeket, vagy a szülő dolgozik, vagy egyszerűen csak előnyösebb a gyermek számára fejlődése szempontjából, ha az intézményben van.

A mi bölcsődei csoportunkban a veszélyeztetett gyermekek száma jelentős. Ezeknek a gyermekeknek a fejlődése szempontjából előrelépést jelent a bölcsőde.

A mindennapi tapasztalat azt mutatja nem csak a bölcsődében, hanem az óvodában és iskolában is, hogy sok szülő az intézményre szeretné bízni a gyermeke nevelését, és tőle várja a problémák megoldását is. Ezeknél a családoknál a szülők szülői szerepvállalásán és a gyermeknevelésről alkotott nézetein kellene változtatni.

f) gyermekvédelem;

A Biharnagybajomi Család-és Gyermekjóléti szolgálat feladatának ellátása érdekében veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszert működtet, illetve koordinál, mely lehetővé teszi a gyermekeket általában érintő veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését. A jelzőrendszer tagjai különösen a védőnők, gyermekorvosok, köznevelési intézmények, rendőrség, pártfogó felügyelői szolgálat, társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok. A gyermekvédelmi rendszer hozzájárul és erősíti a reziliencia faktorait, vagyis a veszélyeztetett gyermek a rendszer együttműködése révén sikeresebbé válik, a testi-lelki szenvedés, illetve nehéz élethelyzetek átélése után gyorsabban vissza tudja nyerni eredeti, jó állapotát.

Az észlelő és jelzőrendszer által küldött jelzések száma

	0-17 évesekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	Nagykorú személyekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma
2019	35	4
2020	39	13
2021	56	16
2022	56	11

A jelzőrendszer tagjai a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében. A jelzőrendszer működésének célja a problémák időben történő felismerése, és azok mihamarabbi enyhítése, megoldása. Az észlelő és jelzőrendszer tagjai rendszeresen vesznek részt szakmaközi megbeszéléseken, esetkonferenciákon, esetmegbeszéléseken és esetkonzultációkon a gyermekek és családok problémáinak minél hatékonyabb megoldása, a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében.

A problémák megoldása érdekében a családsegítők gyakran a védőnőkkel, esetmenedzserekkel, óvónőkkel együtt látogatják a családokat, közösen segítve a kialakult problémák gyorsabb megoldását.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások településünkön változóak. A gyermeket nevelő családoknál a kialakult krízis helyzetet – ami főként anyagi helyzet miatt van – igyekszik a település közösen megoldani. A munkanélküliség magával hozza, hogy egyre több család kerül még nehezebb anyagi helyzetbe, fokozatosan nő azok száma, akik segítségre szorúlnak, amit azonban csak lokalizálni tudunk, véglegesen megoldani a rendelkezésre álló forrásokból nem lehet.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az elsődleges sportolási helyszínt a helyi sportpálya biztosítja, de a művelődési házban, az iskola épületében, és az óvodában is lehetőség adódik a mozgásra: , a súlyemelés, a labdarúgás, a mazsorett és birkózás foglalkozások keretében. A Művelődési Ház udvarán lévő szabadtéri kondiparkot is bármikor igénybe vehetik a gyerekek. Nyáron a közösségi szerveződések segítségével a gyermekek kirándulásokon, táborokban vesznek részt.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei);

A gyermekek étkeztetését (bölcsődében, óvodában, iskolában) a helyi konyha látja el hétköznapi napokon, és a szünidőkben. A 0-3 éves korú gyermekek ellátásához a „Bajomi Biztos Pont” is hozzájárul, az oda járó gyermekek tízóraiztatásával és a közös főzés alapanyagainak biztosításával.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A településen megrendezett programok kivétel nélkül, minden gyermek számára kerülnek megrendezésre.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A hátrányos megkülönböztetés nem történt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor, jelzéssel nem éltek.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

A gyermekjóléti szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából és eseti gondozásból áll. A hátránykompenzáló juttatások – tekintettel a gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára és az

oktatási-nevelési intézményekben történő részvételére – minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhetőek, a törvény által szabályozott keretek között. A szociális ellátásokról szóló helyi rendelet alapján, amennyiben az önkormányzat költségvetése lehetővé teszi, a képviselő-testület pénzbeli intézménykezdési támogatást nyújt a törvényes képviselő részére.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű:

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a) -c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul. Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a

felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során. A szakértői bizottság véleményének figyelembevételével az oktatási intézmények biztosítják a korai fejlesztést és gondozást az érintett gyermekek esetében.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	104	65	62,50
2017	112	58	51,79
2018	109	46	42,20
2019	112	14	12,50
2020	114	20	17,54
2021	110	19	17,27
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

2022-ben a hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma: 15 fő,
míg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma: 21 fő.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	n.a.	169	66,80
2017	n.a.	156	65,55
2018	n.a.	131	62,09
2019	n.a.	31	16,06
2020	n.a.	37	20,44
2021	n.a.	58	34,94
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés			

2022-ben az általános iskolába járó gyermekek közül 43 fő hátrányos helyzetű és 45 fő halmozottan hátrányos helyzetű volt a 147 fő beíratott tanulóból.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	68	283
2017	132	197
2018	100	174
2019	77	144
2020	113	96
2021	92	92

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2022-ben a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma: 105 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma: 138 fő.

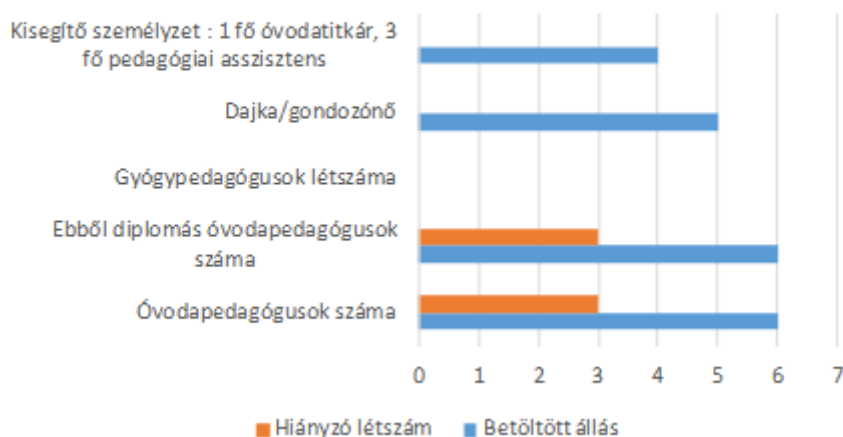
- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma az óvodai létszámhoz mérten magas, a csoportok között arányosan megoszlik. Minden csoportban egyéni fejlesztésben részesülnek a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a csoport óvodapedagógusai által szervezett foglalkozásokon. Az eredményes fejlesztőmunkát azonban megnehezíti, hogy még mindig betöltetlen 3 fő óvodapedagógus álláshely.

Az óvodában a hátránykompenzálás az egyéni fejlesztéseken kívül fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus és logopédus által szervezett foglalkozásokkal is kiegészül, a hatékonyság növelése érdekében **azonban szükség lenne a fejlesztőpedagógus és a logopédus nagyobb óraszámú történő foglalkoztatására.** A gyermekek logopédiai fejlesztését, és tanulási képességeinek javítását heti 3-4 órában látják el, így az egyéni fejlesztés helyett 5-6 gyermekkel mikrocsoportos foglalkozásokat tudnak megvalósítani a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei. A sajátos nevelési igényű, egyéni bánásmódot igénylő gyermekek évről-évre egyre növekvő számban fordulnak elő az óvodai csoportokban, ami szükségessé tenné **szakember (gyógypedagógus, pszichológus) foglalkoztatását az intézményben.**

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (2021) (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)		
ÓVODAI ELLÁTOTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	2	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	1	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	175	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6,30-tól	16,30-ig
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	augusztusban 2 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	6	3
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	6	3
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	5	0
Kisegítő személyzet : 1 fő óvodatitkár, 3 fő pe	4	0
Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés		

Óvodai dolgozók - betöltött állások és hiányzó létszám

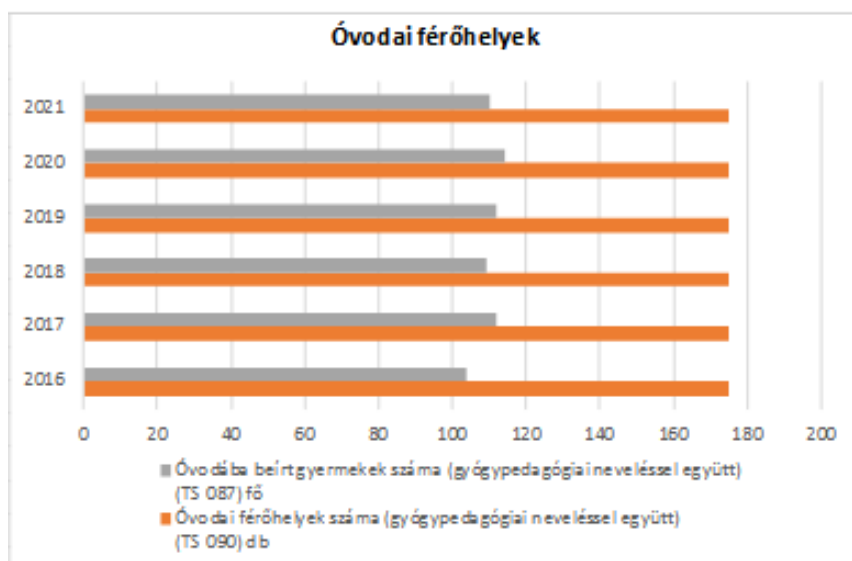

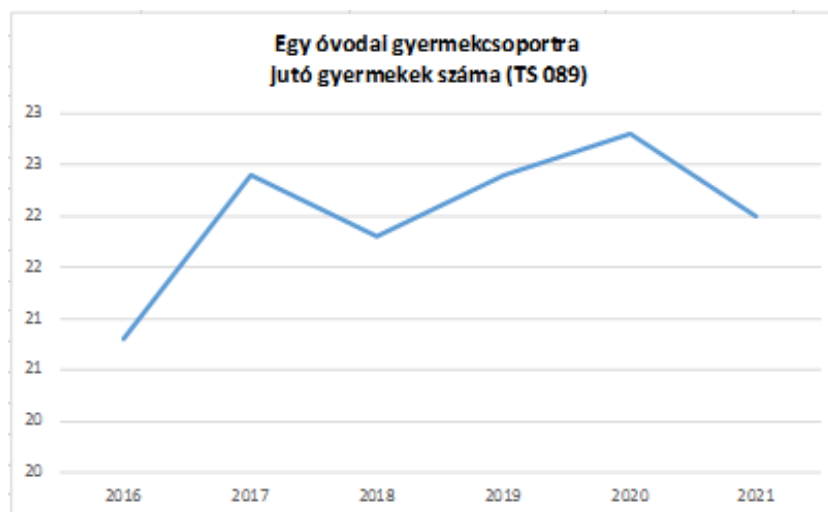
2022-ben az óvodai ellátottság változatlan maradt, sajnos a hiányzó óvodapedagógusi álláshelyeket továbbra is csak pedagógiai asszisztensekkel lehetett feltölteni. Továbbra is szükséges lenne pótolni a hiányzó diplomás pedagógusokat.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	n.a.	5	175	2	104	0	0	21
2017	n.a.	5	175	2	112	0	0	22
2018	n.a.	5	175	2	109	0	0	22
2019	n.a.	5	175	2	112	0	0	22
2020	n.a.	5	175	2	114	0	0	23
2021	n.a.	5	175	2	110	0	0	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodai beíratott gyermekek száma 2022-ben 108 fő volt, így az egy óvodai csoportra jutó gyermekek száma változatlanul 22 fő.

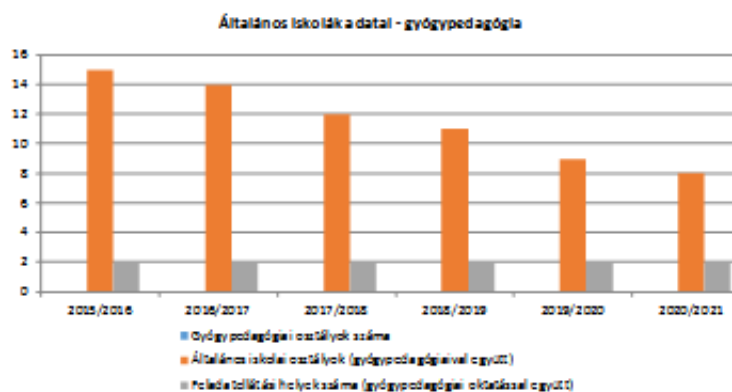

Biharnagybajomban az óvoda két telephelyen működik, a Bacsó Béla úti Óvodában két nagycsoporttal, a Mátyás király úti Óvodában pedig 3 (kis, kis-középső és középső) csoporttal. A Mátyás király úti óvoda felújítását követően 2012. szeptemberétől bővült az óvoda kapacitása 25 fővel. Így a Bacsó Béla úti óvoda 75, a Mátyás király úti óvoda 100 férőhelyessé növekedett, ami azt jelenti, minden óvodába jelentkező gyermek számára tudunk férőhelyet biztosítani. A vizsgált időszakban folyamatosan csökken az óvodába beíratott gyermekek létszáma. A Mátyás király úti óvoda felújítását követően 2012. szeptemberétől bővült az óvoda kapacitása 25 fővel 150 főről 175 főre, ami azt jelenti, hogy nincs férőhely hiány az óvodába jelentkezők körében. A beruházást megelőző években az óvodába beíratott gyerekek száma meghaladta az óvodai férőhelyek számát. Azonban az évről évre csökkenő 3-6 éves korú gyermek létszám miatt a 2015/16-os nevelési évtől az óvoda 6 csoport helyett 5 csoport működik.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	0	15	2	16,87	0,00
2017	0	14	2	17,00	0,42
2018	0	12	2	17,58	0,00
2019	0	11	2	17,55	0,00
2020	0	9	2	20,11	0,55
2021	0	8	2	20,75	1,20

Forrás: TelR, KSH Tstar

2022-ben az általános iskolai osztályok száma: 8, az egy osztályra jutó tanulók száma: 18,38 fő, az év folyamán nem voltak más településről bejáró tanulók.

Az általános iskolai oktatást 2013. január 1-jétől a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, 2015-től a Klebelsberg Központ Berettyóújfalui Tankerületi Központ működteti. Településünkön nyolc évfolyamos iskola működik, a 2020/2021-es tanévtől kezdődően az első nyolc évfolyamon egy-egy osztály van. Az iskolai oktatás 3 épületben történik: 1-4 évfolyamig a Rákóczi u. 28. szám alatti AGORA épületben, 5-8 évfolyamig a Bacsó B. út 2-4. szám alatti iskolában. A Rákóczi u. 17. szám alatt a kistornateremben testnevelés oktatására van lehetőség.

A fenti táblázat a nappali oktatásban résztvevők és a napközis tanulók létszámát mutatja.

A tanulók létszámát vizsgálva megállapítható, hogy létszámuk folyamatosan csökken, a 2017/2018-as tanév végi tanulói létszám: 233 fő, a 2022/2023-as tanév végi tanulói létszám: 151 fő.

Az alsó tagozatos iskolások számában érzékelhető lényeges csökkenés - mely tükröződik az alsó tagozatos osztályok számában is, hiszen néhány szülő más településre írta be már az óvodától kezdve gyermekét, így az alsó tagozatot kevesebben kezdik meg. A 2019/20-as tanévtől kezdődően az alsó tagozaton már csak 1-1 osztály indult.

Más településre járó tanulók száma igen magas. E mellett a folyamatosan csökkenő, illetve stagnáló gyermek születés száma is befolyásolja az általános iskolába beíratott tanulók számát.

1-3. osztályban egész napos oktatást biztosítunk a tanulónak. 4. évfolyamon pedig tanulószobai foglalkozásokon vehetnek részt a gyerekek.

A sajátos nevelési igényű tanulók száma közel azonos a tanévek során (10-12 fő). **Az Iskolában jelenleg nincs gyógypedagógus,** az SNI-s gyermekek rehabilitációs fejlesztését óraadóval biztosítjuk kis csoportos foglalkozásokon. Valamennyi osztályunkban van BTMN-es vagy SNI-s tanuló. A BTMN-es tanulókkal fejlesztőpedagógus foglalkozik a szakértői véleményekben foglaltak alapján. **Az iskolában nem biztosított gyermekpszichológus,** akire szintén nagy szükség lenne. Az iskolában heti 10 órában biztosított a gyógypedagógus, a logopédiai ellátás nincs.

Az iskolában problémát jelent a magas hiányzások száma. Ezt a növekvő tendenciát szükséges lenne még jobban csökkenteni. Időlegesen sikerült a növekvő tendenciát megállítani az iskolában a TÁMASZ Gyermekjóléti Szolgálat felé történő jelzőrendszer működtetésével. Több családtól meg lett vonva a hiányzások miatt a családi pótlék folyósítása, azonban ma már ez sem visszatartó erő. A probléma néhány család több gyermekére jellemző.

Biharnagybajomban nem működik középiskola. A tanulók a környező települések (Püspökladány, Berettyóújfalu, Hajdúszoboszló stb.) középiskoláiba iratkoznak be.

Elnyert pályázatok

2021/2022-es tanév:

- Útravaló – Út a középiskolába program: 3 pedagógus összesen 7 tanulóval nyert támogatást.
- EFOP-3.2.5-17-2017-00004 „Pályaorientáció megerősítése a Berettyóújfalui Tankerületi Központ Intézményeiben”: A pályázat keretében újságíró- és matematika szakkör működik intézményünkben.
- HAT-19-01-0572 „Csaba királyfi csillagösvényén – Székelyek nyomában”: 14 felsős tanuló és 2 kísérő pedagógus vehetett részt a Határtalanul program keretében szervezett tanulmányi kiránduláson Erdélyben. Elnyert támogatás: 2 165 645 Ft.
- Napközi Erzsébet-tábor: 32 tanuló és 3 pedagógus részvételével. Elnyert támogatás: 640.000 Ft

- Bentlakásos Erzsébet-táborok/Zánka 2 turnus, 16-16 tanuló részvételével. Elnyert támogatás: 640.000 Ft
- HAT-20-01-0969 „Történelmi emlékhelyeink és természeti csodák Szlovéniában és Horvátországban”: 15 tanuló és 2 kísérő pedagógus részvételével. Elnyert támogatás: 2 764 320 Ft
- Honvédelmi Sportszövetség: HS/ISKOLAI/15835365_iskolai1_324/2022 azonosító számú pályázat: hadtörténelmi és honvédelmi sportnap megvalósítása. Elnyert támogatás: 1.326.500 Ft.

2022/2023-as tanév:

- Útravaló – Út a középiskolába program: 4 pedagógus összesen 8 tanulóval nyert támogatást.
- Napközi Erzsébet-tábor: 41 tanuló és 4 pedagógus részvételével. Elnyert támogatás: 820.000 Ft
- Nyári élménytábor (Erdély) 20 tanuló és 3 kísérő részvételével

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	27
2017	35
2018	34
2019	15
2020	24
2021	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2022-ben a nyolcadik évfolyamot 26 gyermek fejezte be sikeresen.

A köznevelési rendszer átalakítását követően a Szűcs Sándor Általános és Alapfokú Művészeti Iskola az Intézményfenntartó Központ fenntartásába és működtetésébe került. Ettől függetlenül az önkormányzat továbbra is támogatja az intézményt, hiszen a gyermekek helyzete, iskolai környezete, lehetőségei továbbra is az önkormányzat, a képviselő-testület figyelmének középpontjában vannak.

Az óvodában a hátránykompenzálás elsősorban egyéni fejlesztéssel történik, illetve a gyermekek tehetségműhelyek keretében erősítheti azon képességeiket, melyekben tehetségük mutatkozik.

A magas hiányzások és a magas évismétlők számának csökkentésére az általános iskola vezetősége eddig is tettek intézkedéseket, azonban kevésnek bizonyulnak. Kis mértékben csökkent a hiányzások száma, de még mindig lehetne csökkenteni. A jellemzően roma családokat érintő problémával a szülők nem foglalkoznak.

A köznevelési intézmények vezetői vetették fel azt a problémát, hogy mind az óvoda, mint az iskola vonatkozásában problémát jelent, hogy nincs elég fejlesztő szakember, így nagyon kevés idő jut egy gyermek fejlesztésére. Az óvodában a Pedagógiai Szakszolgálat által biztosított 1 fő logopédus, 1 fő fejlesztőpedagógus és 1 fő gyógypedagógus heti 4-5 órában mikrocsoportokban tud foglalkozni egyszerre 5-6 gyermekkel, egyéni fejlesztésre nincs lehetőség. Ez nagyon elhúzza a kialakult problémák javulását, esetleg megszüntetését. Ennek javítása érdekében szükséges lenne több óraszámban fejlesztő szakembert biztosítani a rendszerbe.

Nagy szükség volna pszichológus segítségére, valamint óvodapedagógusok, tanárok továbbképzésére logopédus és gyógypedagógus végzettség megszerzése érdekében, vagy a jelenleg a Pedagógiai Szakszolgálat által biztosított szakemberek több óraszámban történő foglalkoztatására.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat. Biharnagybajom településen élő gyermekek körében, azon intézménybe ahova járnak, hátrányos megkülönböztetés nem történt, valamint az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor. Azonban megfigyelhető az a jelenség, hogy azáltal, hogy jelentős mértékű azon gyermekek száma akiket nem a település iskolájába járatnak, ezáltal **egyfajta „spontán szegregáció” alakult ki az iskolában.**

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

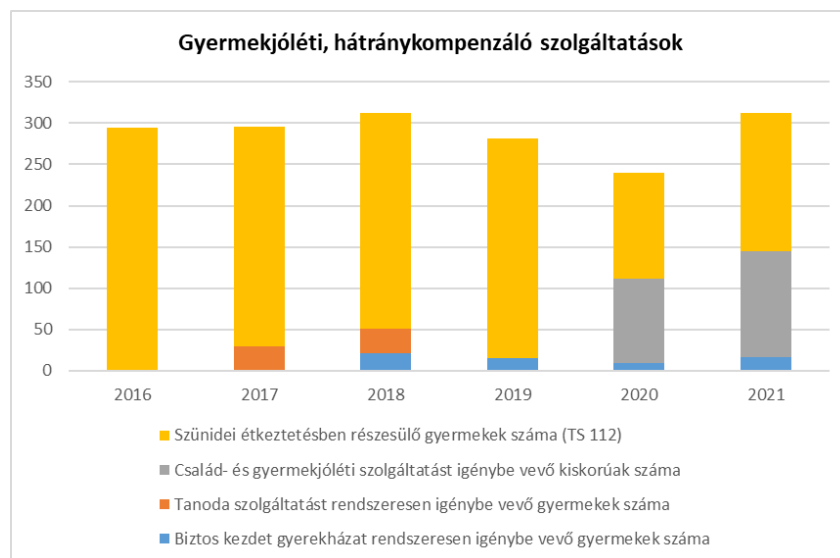
A településen egy iskola működik, a Szűcs Sándor Általános Iskola, ahol a 8. évfolyamra járó gyermekek közel 90%-a eredményesen fejezte be az utóbbi években az általános iskolai tanulmányait.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Az önkormányzat mind a szociális törvény, mind a gyermekek védelméről szóló törvényben meghatározott kötelező ellátásokat biztosítja.

4.4.6. számú táblázat - Gyermejkölési, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjólési szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	0	n.a.	294
2017	n.a.	30	n.a.	266
2018	21	30	n.a.	261
2019	15	0	n.a.	266
2020	10	0	102	128
2021	16	0	129	167

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

2022. évben a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 148 fő volt, ami valamelyest kevesebb, mint az előző évben.

A 0-3 éves korú gyermekek ellátásához a Bajomi Biztos Pont Szociális Intézmény és Biztos Kezdet Gyerkeház is hozzájárul az oda járó gyermekek étkeztetéséhez.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szakemberek (pszichológus) bevonása az intézményekben a probléma csökkentésére, kezelésére
Huzamosabb ideje nincs betöltve több óvónői álláshely a szakember hiány miatt	ösztöndíj, tanulmányi szerződés kötése azokkal, akik vállalják az óvónői diploma megszerzését
Nincs biztosítva a gyermekek egyéni fejlesztése, csak mikrocsoportos foglalkozás keretében	A jelenlegi óraszámok növelése minimum 1-1 órával, vagy +1 fő szakember alkalmazása, vagy saját dolgozó szakirányú továbbképzése
Egyre növekszik az SNI-s és problémás gyermekek száma az óvodában	Gyógyypedagógus, pszichológus alkalmazása
A szülők részéről az érzelmi és erkölcsi nevelés hiánya, melynek következtében nő a lelki sérült, magatartászavaros gyermekek száma	Szülők szemléletformálása pl. szülői értekezleteken, Gyermekpszichológusi terápia
A Mátyás k. úti óvodában kicsi a játszóudvar területe a 3 (4) csoport számára; A Bacsó B. úti óvodában a vízvezeték hálózat és a mosdók állapota elavult.	Játszóudvar területének növelése a Mátyás k. úti óvodában; A vízvezeték hálózat és a mosdók felújítása a Bacsó B. úti óvodában vagy olyan mértékben növelni a Mátyás király utcai óvoda területét, hogy az épület 2 csoportszobával történő bővítése is megoldható legyen pályázat útján.
Az évek során az óvodai fejlesztő játékok amortizálódtak, hiányosak	Tartós fejlesztő játékok beszerzése
A településen nem működik tanoda, ami délutáni foglalkozásokat, kulturális programokat, kirándulásokat biztosítana a tanulóknak, ezzel hozzájárulna a lemorzsolódás csökkenéséhez és a tanulmányi eredmények javulásához	Tanoda létrehozása
A tanköteles korú gyermekek közül sokan más települések iskoláiba járnak, s ezáltal spontán szegregáció alakult ki a település iskolájában.	A vonzerő visszaszerzése érdekében az intézmény pozitív imázsának erősítése a településen. Az iskolát bemutató tájékoztató programok szervezése a település óvodáiban.

*A településen az 1-3 osztályos tanulók részére az iskola otthonos oktatás megszűnt, de biztosított az egész napos oktatás és felügyelet a napközi otthon igénybevételével.
A beazonosított problémák továbbra is jelen vannak a településen, a megoldásukra törekszünk.*

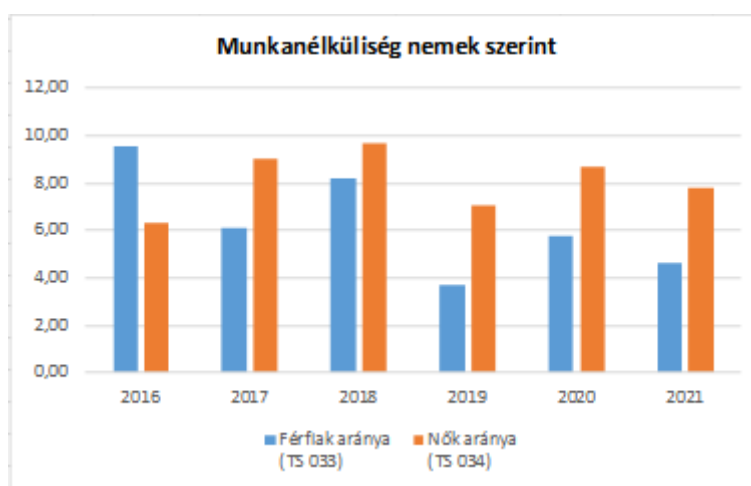
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	9,58	6,3	7,94%
2017	6,1	9,04	7,57%
2018	8,19	9,66	8,93%
2019	3,68	7,03	5,36%
2020	5,81	8,71	7,26%
2021	4,6	7,81	6,21%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági, a munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezedenek rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára. A gyermekgondozási szabadságról (GYES, GYED, GYET) visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. A munkaadók sokszor gondolják azt, hogy a gyermeket nevelő nők kevésbé terhelhetők, gyermekük esetleges betegségei, a család ellátása miatt kevésbé kiszámíthatók. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban

hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabbidőt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek. A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan (pl. Alaptörvény XV. cikke, Munka Törvénykönyve 12 §, és az Ebtv), de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály.

Külön a nők esélyegyenlőségére és diszkriminációjuknak tilalmára nincs jogszabály. Az elsődleges törvény, amelyben kiemelve szerepel a nemek közötti egyenlőség szem előtt tartása az élet minden területén, Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (2003. CXXV. tv.) szóló törvény. Ez a törvény mondja ki, hogy a közfeladatot ellátó szervezetnek minden jogviszonyukban, eljárásukban és intézkedésük során meg kell tartaniuk az egyenlő bánásmód követelményét (4. §). A törvény tételesen felsorolja, mely területeken tiltja a diszkrimináció minden formáját: tiltja a nemen, a családi állapoton, az anyaságon (terhességen) vagy apaságon, valamint a foglalkoztatási jogviszonynak vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonynak részmunkaidős jellegén, illetve időtartamának határozott vagy határozatlan jellegén alapuló megkülönböztetést. A rendeletet meghozó kormány a fenti törvény 64.§-ában foglalt felhatalmazás alapján elrendelte az Egyenlő Bánásmód Hatóság létrehozását. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése esetén a jogaiban sértett fél kérelmére, illetve a törvényben meghatározott esetekben hivatalból lefolytatja a hatósági eljárást annak megállapítása érdekében, hogy történt-e hátrányos megkülönböztetés. Közérdekű igényérvényesítés joga alapján pert indíthat a jogaiban sértett személyek és csoportok védelmében. A hatóság továbbá véleményezi az egyenlő bánásmódot érintő jogszabályokat, az állami irányítás egyéb jogi eszközeit és jelentéstervezeteit, javaslatot tesz kormányzati döntésekre, jogi szabályozásra. Rendszeresen tájékoztatja a közvéleményt és a kormányt az egyenlő bánásmód érvényesülésével kapcsolatos helyzetről, tájékoztatja az érintetteket az igényérvényesítés lehetőségeiről. Közreműködik azoknak a jelentéseknek az elkészítésében, melyeket az egyenlő bánásmód hazai érvényesülésével kapcsolatban nemzetközi szervezetek részére kell megküldeni.

A Kormány biztosítani kívánja, hogy a nőknek a férfiakkal azonos jogai a mindennapokban is érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. Magyarország ígéretet tett az Európai Unió irányelveinek következetes érvényesítésére, amely irányelvek kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a nők nyílt vagy rejtett diszkriminációja felszámolásának, és meghatározzák a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének nemzetközileg elismert terminológiáját is.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Biharnagybajomban a 2022. január 1-jei adatok szerint 1370 fő a férfi és 1285 fő a női lakosság száma. A nők összlakossághoz viszonyított aránya 48,4%. Megállapítható, hogy a településen a nők száma 85 fővel és 3,2%-kal kevesebb, mint a férfi lakosok száma.

A településen található, nőket is foglalkoztató munkahelyek jellemzően a közszféra, a könnyűipar és a szolgáltatást nyújtó szféra. A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljes körűen a rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok), a lekérdezhető adatok a nők és férfiak számát összesen ismerteti. Az elmúlt éveket vizsgálva a településen a nők munkaerő-piaci szempontból nem voltak hátrányban.

A településnek fontos feladata a népességmegtartó képesség erősítése, az elvándorlás csökkentése. Erre egyedül a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás bővítése jelenthet megoldást.

Erre nagyon kevés a lehetőség a térség és a település infrastrukturális helyzetét és földrajzi elhelyezkedését megnézve. Az önkormányzat próbálja a helyi vállalkozók elképzeléseit támogatni, segíteni annak érdekében, hogy plusz munkahelyeket teremtsenek, ezzel egyben elősegíteni a nők esélyeinek növelését a foglalkoztatásban.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az iskolai végzettség a korábbi években fordított arányosságot mutatott, minél magasabb végzettséget szerzett valaki, annál könnyebben tudott elhelyezkedni a munkaerő piacon, de ez napjainkra nem biztosít kellő alapot az azonnali munkába lépéshez. A táblázatokból az is kitűnik, hogy a szakmunkás, szakképzett szakemberek száma csökkent a munkanélküliek között, sajnos ez nem az elhelyezkedési esélyeket mutatja, hanem átalakult az oktatás és a 9-10. osztályra épülő szakma megszerzésével kitolódott, vagy eltűnt a valódi szakember képzés. A munkaerőpiac igényelne magasan kvalifikált szakmunkásokat, vagy hiányszakmákat, de erre sem megfelelő elméleti oktatás, sem gyakorlati oktatás nincs biztosítva, megszűntek a korábbi gyakorlati hely lehetőségek, a vállalkozókat sem ösztönzik a tanulóvállalásra. A most bevezetésre kerülő duális szakképzés próbál változtatni ezen a helyzeten. A kisgyermeket nevelő, a roma, a sokgyermekes, vagy gyermekét egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. A legveszélyeztetettebb korcsoport az 55-69 éves kor közötti nők. Ennek oka, hogy az ő korosztályuk nem rendelkezik nyelvismerettel, számítógépes ismeretekkel és megfelelő képzettségi szinttel sem, viszont a munkaerőpiac ezt elvárja. Így ezen korosztály még ha szeretne is, nem tud elhelyezkedni. Településünkön a közfoglalkoztatás az egyik megoldás erre a problémára.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének. E cél megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Képzésbe vonás, illetve a képzésszervezés kapcsán mindenképpen elmondható, hogy ugyanolyan esélyt kapnak a nők, mint a férfiak. Bérkülönbség településünkön hátrányos megkülönböztetés miatt nincs, mivel a férfiak és a nők az önkormányzat érdekkörébe tartozó intézményeknél azonos illetménnyel kerülnek foglalkoztatásra.

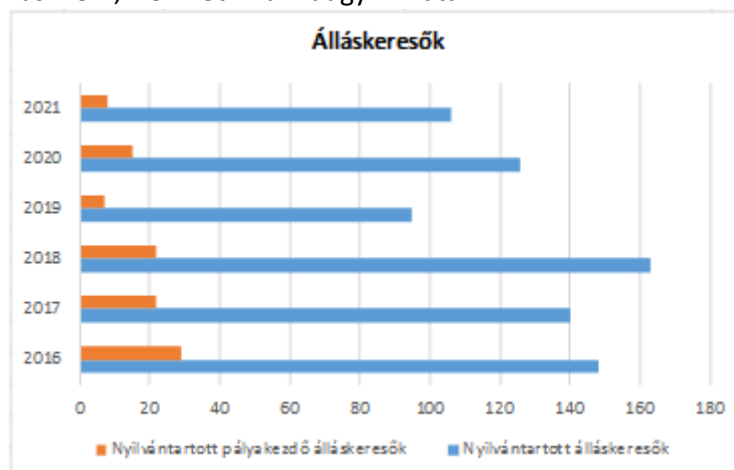
5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	43,92	46,15
2017	45,71	57,81
2018	46,63	48,68
2019	67,37	64,06
2020	68,25	61,63
2021	71,7	67,11

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Biharnagybajom községben a regisztrált munkanélküliek körében, a tartós munkanélküliek aránya 71,7%, ezen belül a nők aránya 67,11%.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	148	29
2017	140	22
2018	163	22
2019	95	7
2020	126	15
2021	106	8

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A családi, magánéletbéli feladatok és felelősségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. A kisgyermeket nevelő nők (és férfiak) esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják.

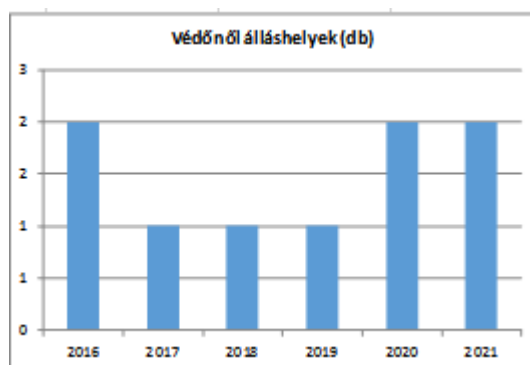
A kisgyermeket nevelő nők munkahelyre történő visszakерülését a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják, viszont településünkön rugalmasan működik. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Településünkön a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma elegendő, várólista nincs. 26 férőhelyen várják elsősorban a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit. A bölcsőde, igazodva a munkaerő-piaci igényekhez 6:30 és 16:30 óra között van nyitva.

Minden gyermek számára biztosított a 3 éves kortól történő óvodáztatás, felvétel iránti kérelmet nem utasítanak el. Az Óvoda 6:30 és 16:30 óra között van nyitva a dolgozó szülők munkaidejéhez rugalmasan alkalmazkodva.

2018. augusztus 27-től a Biztos Kezdet Gyerekház is várja a 0-3 éves korosztályt, valamint a várandós anyákat is 8:00 és 13:00 óra között.

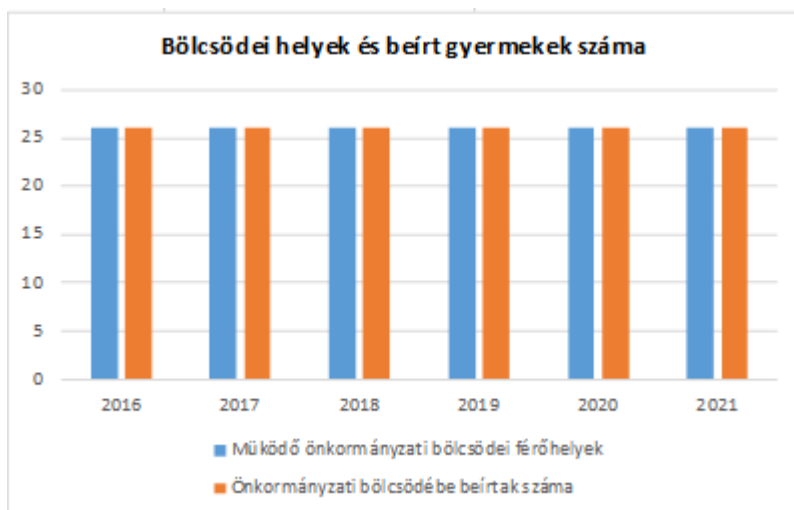
5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	2	n.a.	-
2017	1	n.a.	-
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	2	n.a.	-
2021	2	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2016	26	26
2017	26	26
2018	26	26
2019	26	26
2020	26	26
2021	26	26

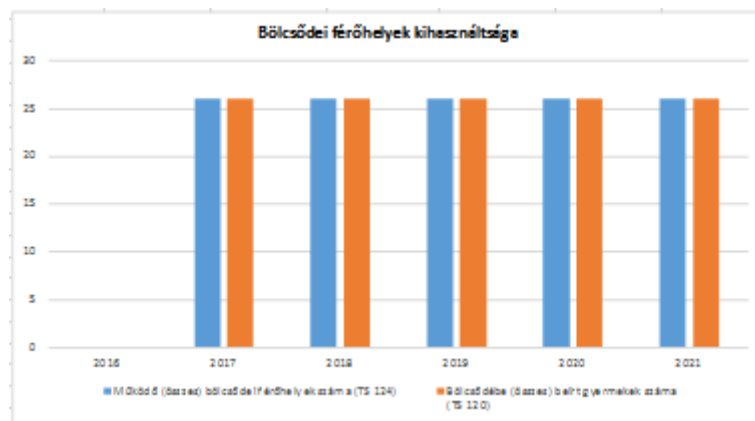
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beírtak száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődéi férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődéi férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődéi férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődéi férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	26	26
2018	0	0	0	0	0	0	26	26
2019	0	0	0	0	0	0	26	26
2020	0	0	0	0	0	0	26	26
2021	0	0	0	0	0	0	26	26

Forrás: TeIR, KSH Tstár

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban megkezdik: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott

figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg beszélgetések, családlátogatások formájában.

Védőnő feladatköre:

elvégzi az egészségi állapotot ellenőrző alapvető vizsgálatokat

(testsúly, magasság, vérnyomás, stb.)

tájékoztat a várandós gondozás menetéről,

tájékoztat a családtámogatási ellátási formákról, jogosultságokról,

kiemelt és rendszeres figyelmet fordít az újszülött egészséges testi-lelki fejlődésére.

segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

Amint már korábban is említésre került, a településen a védőnői szolgálat jól működik. Folyamatosan, magas szakmai színvonalon és családbarát módon látják el feladatukat. Értékes és tevékeny tagja a jelzőrendszernek is.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszaknak több fajtáját különböztetjük meg:

- szóbeli,
- megfélemlítés,
- lelki,
- elszigetelés,
- testi,
- szexuális,
- gazdasági, anyagi.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb. Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

A rendőrség különböző fórumokon próbál felvilágosítást tartani a családon belüli erőszakról, illetve arról, hogy milyen lehetőségei vannak annak, akit ilyen erőszak ér.

Tény, hogy a családi erőszakot elszenvedők igyekeznek azt titokban tartani, és inkább tűrik, mint fellépjenek ellene.

Megoldás itt továbbra is a prevenció, illetve a folyamatos tájékoztatás.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A szolgáltatások közvetítése a Család- és gyermekjóléti Szolgálat feladata, évek óta kialakult jó gyakorlat alapján működik a jelzőrendszer.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők közéleti szerepvállalását nagyban befolyásolja a társadalom női szerepfelfogása. Felmérésekből kiderül, hogy Magyarországon sok esetben a nők is szerepüket elsősorban a családi környezetben határozzák meg, a gyermeknevelési, háztartási feladatokat helyezve előtérbe. Számításba véve azt a tényt, miszerint a nők maguk is másképp ítélik meg a társadalomban betöltött szerepüket, elmondható, hogy a politikában, közéletben való részvétel nem kizárólagos mutatója az esélyegyenlőségnek.

Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. A települési képviselők körében 4 nő található. A hivatal vezetőinek és középvezetőinek túlnyomó többsége nő.

Megállapítható, hogy a településen nincs jelenleg olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat köztisztviselői álláshelyeit is nők töltik be. A Szűcs Sándor ÁMK igazgatója, illetve a köznevelési intézmények vezetői is nők.

A Polgármesteri Hivatalban 7 fő nő köztisztviselő dolgozik, akik jelenleg szépen felújított, tágas, világos, a mai követelményeknek minden szempontból megfelelő irodahelyiségekben dolgoznak.

A Biharnagybajomi Református Nőszövetség elsősorban diakóniai tevékenységet folytat, de számtalan szolgálati terület aktív résztvevői. Nőszövetség jelenleg 10 főből áll. Az elmúlt évek során rendeztek már jótékonyági vásárokat, amelynek bevételéből az iskolai hitoktatásban résztvevő gyerekeknek ajándékokat készítettek, de osztottak már Nyilas Misi csomagokat is rászoruló családok gyermekeinek, készítettek szeretetsomagot idősek részére, családi napok alkalmával főztek, ünnepi alkalmakra énekműsorral készültek, illetve kézműves ajándékokat készítettek az ünnepi istentiszteleten résztvevők számára. 2022-ben formálódott egy új, nőkből álló közösség Női Fonó néven, ők a helyi gazdakör női tagozataként végeznek közösségi tevékenységeket.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezésekről nehéz beszélnünk, mivel az önkormányzat intézményei nagyon kevés adattal rendelkeznek problémák tekintetében, illetve a nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem könnyű objektíven, tényszerűen regisztrálni. A településen nincs tudomásunk a nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémákról és felszámolásukra irányuló kezdeményezésekről.

A kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, a gyermeküket egyedül nevelő anyák és a 45-50 év feletti nők hátrányos helyzetben vannak a munkaerő piacon. Ezt helyi szinten megoldani nem lehet, a magányosság és az elhagyatottság érzésének megszüntetésére a társadalmi és kulturális összefogás a lehetséges megoldás.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A munkaerő piacon való elhelyezkedésük sokkal nehezebb, mivel a lehetőségek sokkal szűkebbek	A nők körében a képzési programok körének szélesítése, a részmunkaidős foglalkoztatás támogatása, családbarát munkaidő és munkahely kialakítása

A beazonosított problémák továbbra is jelen vannak a településen, a megoldásukra törekszünk.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

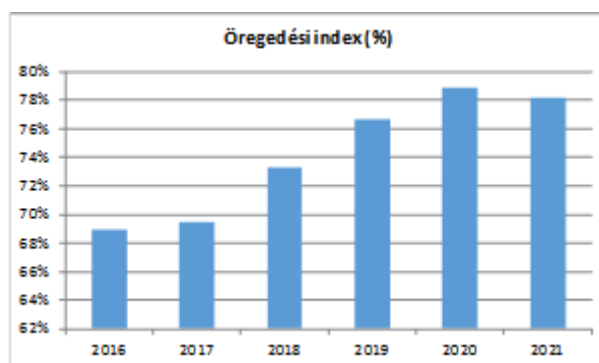
A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Elmondható, hogy az idősebb korcsoportok létszámának és arányának tartós növekedése közvetlenül kihat a generációs együttműködésre, ami a társadalom működésének meghatározó módon képezi az alapját.

Az idős állampolgárok számára is biztosítani kell az esélyt az aktív életre, az önmegvalósításra. Ez az egyének és a társadalom érdeke, az egészség- és a szociálpolitika összehangolása, a megfelelő szolgáltatások biztosítása, a közösségi erőforrások mozgósítása jelentős előrelépést biztosít e területen. Társadalmi szemléletváltás a feltétele annak, hogy az időskort, mint tevékeny és hasznos életszakaszt lássa az emberek többsége, ehhez szükséges a helyi média elkötelezettsége és tájékoztató munkája. Az idősök életminőségének javításához kiemelten fontos az egészségügyi és szociális intézményrendszer egyes elemeinek fejlesztése, az alapellátás és szociális intézmények idősbaráttá tétele. A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni. Az időskorra jellemző a szellemi és fizikai aktivitás csökkenése, önálló képességük beszűkülése, a betegségek megjelenése. Az egyedüllét miatt gyakori a depresszió és a demencia kialakulása, a súlyos krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia. Általános tendencia, hogy megélhetési gondok miatt az eltartó családtagoknak megnőtt a munkával töltött idejük, kevesebb időt tudnak az idős családtagokra fordítani. Így megnőtt az igény a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokra, mely a településen biztosított.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	390	566	68,90%
2017	391	563	69,45%
2018	403	530	73,27%
2019	410	535	76,64%
2020	411	521	78,89%
2021	405	518	78,19%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2022-ben Biharnagybajomban a 2621 fő állandó lakosból a 60-64 éves korosztály 153 fő, (75 férfi és 78 nő), a 65 éven felüli állandó lakosság száma pedig 408 fő. Az állandó lakosság 21%-a 60 év feletti korosztály.

Ezek az adatok hűen mutatják, hogy a lakosság jelentős részét teszik ki az időskorúak, mint esélyegyenlőségi csoport igen nagy figyelmet igényel.

Egészségügyi szempontból a kor előrehaladtával mind a nők, mind a férfiak esetében csökken a rendszeres testmozgás, amely több betegség előidézője lehet.

A Szűcs Sándor Művelődési Ház és Könyvtár évente változatos programot szervez: számos kulturális rendezvényt, találkozót, színi- és zenés előadásokat, egészségügyi, ismeretterjesztő előadásokat, továbbá festmény- és fotókiállítások is szép számban fellelhetők programjaik között, hogy a település lakosságának minél szélesebb körét elérhesse.

Településünkön nagy hagyománya van a Karafitty népzenei találkozó megrendezésének., ahol minden alkalommal zenélnék és énekelnek együtt a népzene kedvelő meghívott előadók és vendégek.

Az számítógépes tudással nem rendelkező idősök részére több alkalommal tanfolyamot szervezett a Művelődési Ház és az Általános Iskola is. Ezáltal az idősök nem csak magányukat tudják enyhíteni, hanem kapcsolatteremtés mellett lehetőségük van mindennemű ismeret, tudás megszerzésére is az internet használata során.

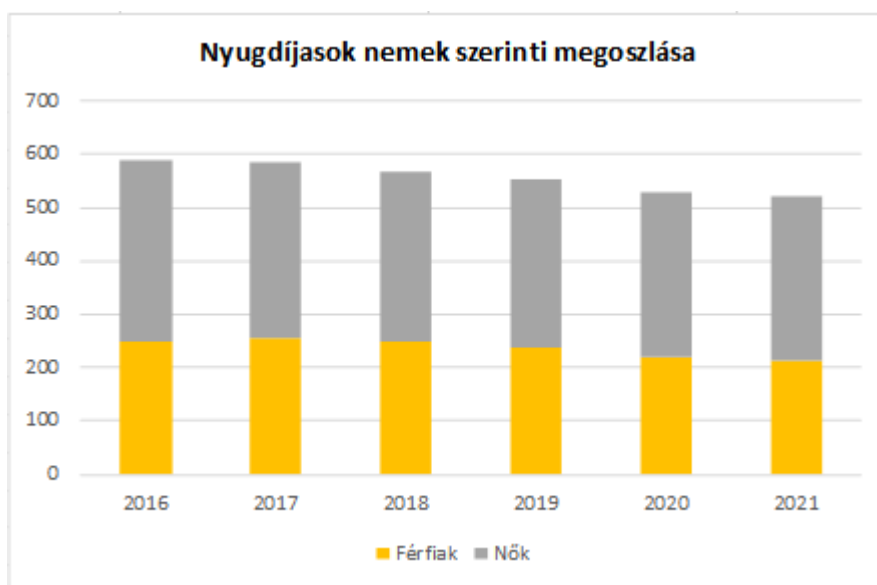
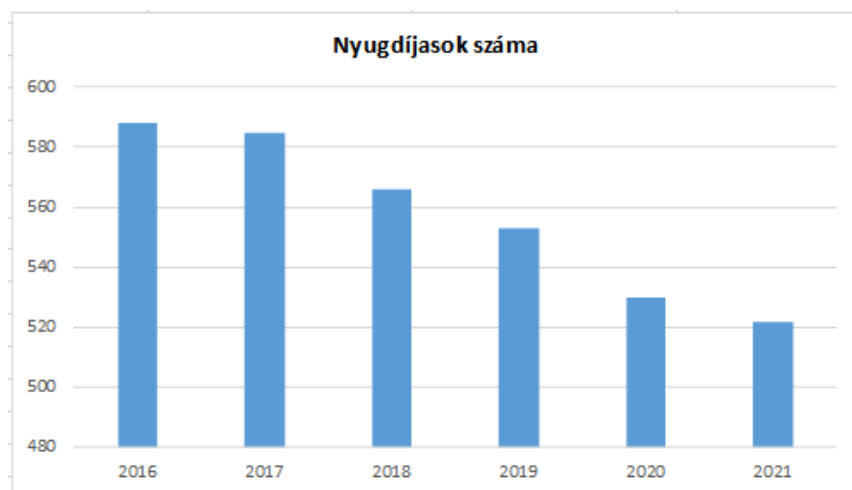
Igen tevékeny az idősök nappali ellátásának keretében működtetett idősök klubja, ahol családi légkörben beszélgethetnek, alkothatnak, közösen főzhetnek-süthetnek, kapcsolódhatnak idősök. Aktívan működtetik a kézimunka klubot, a nótakört, rendszeresen tartanak szenior tornát. Ez testi és lelki egészségükre is pozitív hatással van.

Egészségügyi szűrővizsgálatok a településen helyben ritkán van lehetőség, általában be kell utaznia a lakosoknak Berettyóújfaluba, vagy Debrecenbe.

A lakosság jelentős része nem jár preventív (megelőző) vizsgálatokra. Házi orvosaink prevenciós tevékenysége, az idősök nappali ellátásában dolgozók ilyen irányú segítsége, illetve az idősök által egymásnak átadott ismeretek jelentik a legnagyobb tudásforrást ezen a téren.

Mai idősök jövedelmi helyzetéről nincsenek adataink.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	250	338	588
2017	254	331	585
2018	250	316	566
2019	237	316	553
2020	221	309	530
2021	212	310	522
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

A táblázat a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számát mutatja nemek szerinti megbontásban. 2016-ban a lakónépesség számához viszonyítva a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők 22,15%-os arányt képviselnek. 2021-ben a lakónépesség számához viszonyítva az ellátásban részesülők aránya 19,66 %.

A vizsgált időszakban megállapítható, hogy az összlakossághoz képest a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők aránya csökkenő tendenciát mutat.

Látható, hogy minden évben az összes nyugdíjashoz képest a nők aránya magasabb, mint a férfi lakosoké. Ez azzal magyarázható, hogy a nők jogszabály alapján hamarabb vehetik igénybe a nyugdíj ellátást.

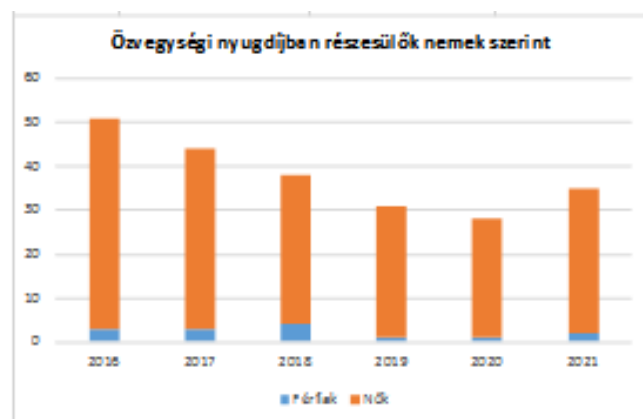
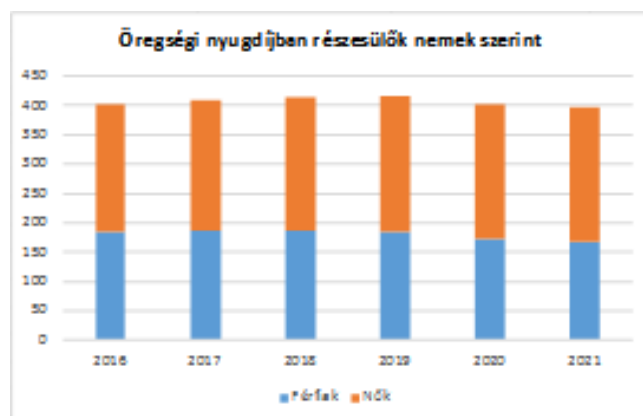
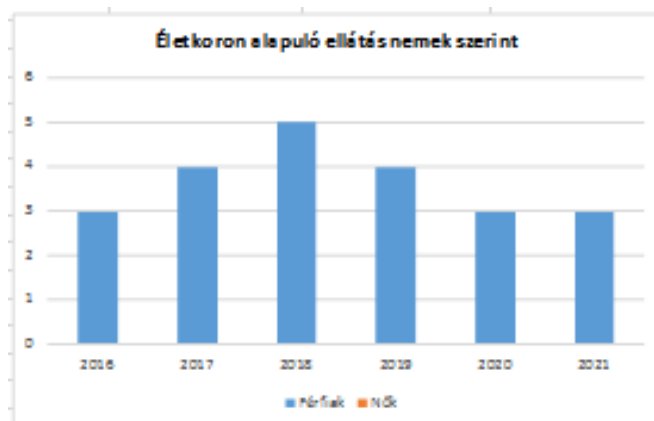
Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasságok, és növekszik az özvegyek száma.

Az időskorúak – közülük is főként az egyedülállók – a bűncselekmények elkövetése szempontjából potenciálisan veszélyeztetett csoportot képeznek. Az előrehaladott korban lévők életkori, fizikai, mentális sajátosságaikból adódóan, és a társadalomban betöltött szerepüknek fogva az átlagnál sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak, ezáltal fokozottabban veszélyeztetettek bizonyos bűncselekményekkel szemben.

A bűncselekmények visszaszorítása érdekében térfigyelő kamerarendszer került kiépítésére a településen, mely 2023-ban egy eredményes pályázatnak köszönhetően tovább bővül.

A település fokozott közbiztonsága érdekében önkéntes polgárőrség működik, valamint a rendőrség is hatékonyan közreműködik.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Étkezési alapulót ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Étkezési alapulót ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregégi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregégi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúakjuttatásban részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	3	0	184	219	3	48	n.a.
2017	4	0	188	222	3	41	5
2018	3	0	188	225	4	34	5
2019	4	0	185	232	1	30	5
2020	3	0	173	230	1	27	9
2021	3	0	168	230	2	33	9
Forrás: TeIR, KSHTStar							

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	148	140	163	95	126	106
41-45 év (TS 042)	Fő	13	10	19	6	8	8
	%	8,78%	7,14%	11,66%	6,32%	6,35%	7,55%
46-50 év (TS 043)	Fő	9	12	12	6	10	4
	%	6,08%	8,57%	7,36%	6,32%	7,94%	3,77%
51-55 év (TS 044)	Fő	15	9	11	5	5	7
	%	10,14%	6,43%	6,75%	5,26%	3,97%	6,60%
56-60 év (TS 045)	Fő	6	14	17	16	10	11
	%	4,05%	10,00%	10,43%	16,84%	7,94%	10,38%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	17	16	24	24	28	34
	%	11,49%	11,43%	14,72%	25,26%	22,22%	32,08%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

Idősek munkaerő-piaci helyzete A Ftl.24.§ értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére a nyugdíj előtti álláskeresési segély valamint költségtérítés jár.

Az idősek foglalkoztatottságát befolyásolják a nyugdíjkorhatárt kitoló intézkedések, a közsférában dolgozó nyugdíjasok munkavállalásának változtatására irányuló intézkedések, valamint erőteljesen befolyásolja a korosztály egészségügyi állapota. Vizsgálva az idősek korúak foglalkoztatását településünkön is az országos tendencia érvényesül. Nehezen lehet elhelyezkedni, munkát találni 55 év felett. Az intézmények, vállalatok ritkán alkalmaznak időseket, hiszen magasabb bért és addicionális költséget jelentenek számukra. Egy tanulmány szerint a két legerősebb érv, amit az 50 év feletti munkavállalók alkalmazása ellen megfogalmaznak: az idegen nyelvtudás és a megfelelő számítástechnikai ismeret hiánya. Ugyanakkor számos érv szól az alkalmazásuk mellett is: a munkában töltött évek alatt komoly szakmai tudásbázist halmoztak fel és jóval pontosabbak és megbízhatóbbak a fiataloknál (nem fognak más munkát keresni, megbecsülik a feladatokat), kevésbé kritikusak a felső vezetéssel és a vállalat működésével szemben és erős elkötelezettséget mutatnak a munkahelyük iránt. Emellett pedig részmunkaidőben, vagy akár kiszervezéssel is hajlandók dolgozni. Ugyanez a megállapítás vonatkozik a nyugdíjas foglalkoztatottság vizsgálatánál.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen

Az idősek egy rétegére jellemző az élethosszig tartó tanulás. Ez elsősorban ugyanarra a csoportra vonatkozik, akik egyébként aktív résztvevői a társadalmi életnek. Ez abból is következik, hogy többet találkoznak a társadalom és a technika újdonságaival.

Az informatikai ismeretek egyre fontosabbá válnak a mindennapi élet során, ezért az idősek körében szükséges a számítógép és internethasználat oktatása, az ehhez szükséges eszközök beszerzése, hogy ezáltal is nagyobb esélyük legyen a közszolgáltatások, az információk elérésére.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek esetében a nyugdíjkorhatár betöltése előtt 5 évvel az aktív korú ellátottak, a meglévő feltételek mellett átkerülhetnek a Foglalkoztatást Helyettesítő Támogatási formából, ellátásból a rendszeres szociális segélyben részesülők körébe, mely már nem a Foglalkoztatási Osztállyal ír elő együttműködést, nem kötelez aktív munkakeresésre, 2 évente történik felülvizsgálatuk és nem szükséges évente a 30 napos munkaviszonyt sem teljesíteni, valamint közfoglalkoztatásba sem kell kötelező módon bevonni őket. Egy másik típusú ellátás, az olyan nyugdíj előtt 5 évvel kérhető nyugdíj előtti álláskeresői segély, melyhez szükséges a Püspökladányi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztállyal történő korábbi együttműködés, valamint elegendő munkaviszony (15 év), mellyel pozitív módon diszkriminálnak, hátránykompenzáló juttatásként folyósítanak, megkülönböztetik a bejelentett munkahellyel nem rendelkező munkanélküliektől. A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Az 55 év felettieket, illetve a tartós munkanélkülieket jobban érinti a foglalkoztatás terén fellépő hátrányos megkülönböztetés.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az önkormányzat támogatja a településen élő idős emberek önszerveződő tevékenységét, a nyugdíjas közösségek munkáját pénzügyileg is segíti, valamint közösségi színteret biztosít az életkori sajátosságaikból adódó közösségi események megtartásához, a rendezvényeken való fellépésekhez.

Az önkormányzat az idősekre, mint egy-egy közösség tagjaira és mint tapasztalatokkal rendelkező magánszemélyekre egyaránt számít. A nyugdíjas közösségek tagjait bevonja azon hagyományok ápolásába, amelynek célja a település kulturális örökségének gondozása, annak a tudásnak az átadása, amellyel a település hagyományai életben tarthatók.

Az állam és a települési önkormányzat a szociális alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Településünkön biztosított az idősek nappali ellátása, házi segítségnyújtás, szociális étkezés, családsegítés.

Ha életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

A Nyugdíjas klub és a Mozgáskorlátozottak Egyesülete is jelezte azt a kérést, hogy a kórházi szakrendelésekre, a köztemetőbe, illetve a rendezvényekre való eljutáshoz biztosítson az önkormányzat részükre kisbuszt.

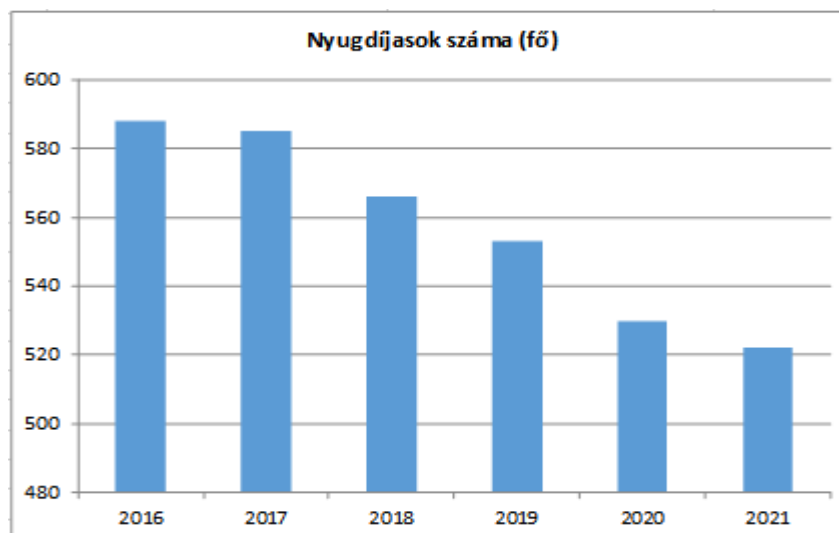
A kabai Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központ által fenntartott személygépjármű és kisbusz megrendelésük esetén rendelkezésre áll ezekre a célokra kedvezményes áron.

Az idősek jelezték problémájukat és egyben kérésüket az önkormányzat felé, hogy mivel **nincs járda a település határától a Köztemetőig**, ezért nagy veszélynek vannak kitéve az idős gyalogosok a kövesúton a nagy járműforgalom miatt.

A másik nehézséget okozó tényező a nehezen közlekedő, mozgásukban korlátozott idős emberek számára, **hogy a településen lévő buszvárók mindegyike nincs akadálymentesítve**, ezért a mozgásukban korlátozott idős emberek nem, vagy csak nagyon nehezen tudnak segítséggel fellépni a buszra.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Meg egyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	250	338	588
2017	254	331	585
2018	250	316	566
2019	237	316	553
2020	221	309	530
2021	212	310	522

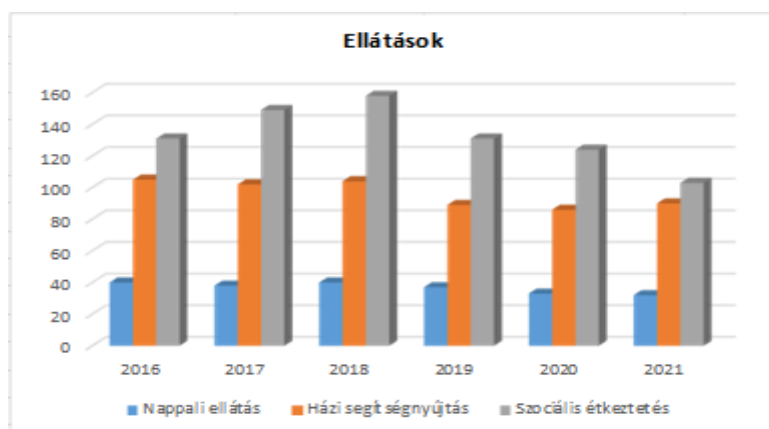
Forrás: TeIR, KSH Tst ar

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Egészségügyi alapellátás tekintetében két háziorvosi és egy fogorvosi körzet van kialakítva, de sajnos jelenleg csak egy háziorvos áll a lakosság rendelkezésére. A szakorvosi ellátás legközelebb Püspökladányban és Berettyóújfaluban érhető el. Ide a tömegközlekedés jónak mondható. A Szociális Alapszolgáltatási Központban nappali ellátás keretében az idősöknek lehetőségük van beszélgetések, filmnézés, kártyacsaták, társasjátékozás, dolgoz, kézműves napok, termékbemutatók szervezésére. Az intézmény szociális étkeztetés igénybevételére is lehetőséget teremt.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idősokorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő idősokorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	390	40	105	131
2017	391	38	102	149
2018	403	40	104	158
2019	410	37	89	131
2020	411	33	86	124
2021	405	32	90	103
Forrás: TeIR, KSH Tstar				

A 2022-es évben nappali ellátásban részesülő idősokorúak száma: 61 fő, házi segítségnyújtásban részesülők száma: 82 fő, a szociális étkeztetésben részesülők száma: 102 fő.

A fenti adatokból látható, hogy míg 2016-ban a nyugdíjasok közül a nappali ellátást 10,25 % vette igénybe, ehhez képest 2021-ben csak 7,9%. A házi segítségnyújtást 2016-ban 26,92%, 2021-ben pedig 22,22% élt a lehetőséggel. A szociális étkeztetést 2016-ban 33,6%, 2021-ben pedig 25,43% vette igénybe. Mindezek alapján megállapítható a növekvő nyugdíjas létszám ellenére, egyre kevesebben veszik igénybe az ellátásokat.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A településnek jól felszerelt, közel 11.000 db kötetszámú könyvtára van, mely minden héten keddtől szombatig látogatható. A Művelődési Házban rendelkezésre áll ingyenes internet elérés. Az önkormányzat mindezen túli odafigyelésének jellemző példája az, hogy az idősokok napja minden évben megtartott rendezvény.

Biharnagybajomban a Művelődési Házban Nyugdíjas Klub működik. A klubba azokat az egyedülálló nyugdíjasokat várják, akik társaságra és programokra vágynak. Várják azokat a nyugdíjasokat is, akik párjukkal élnek és szeretnék a napjaikat nagyobb társaságban eltölteni. A nyugdíjas klub több szomszédos településsel is tartja a kapcsolatot, akikkel évente több alkalommal is találkozókat szerveznek. Részt vesznek a település szintű rendezvényeken is (pl. majális, lovasnap, falunap), ekkor népdalokkal, tánccal színesítik a programokat.

c) idősök informatikai jártassága

A Szociális intézményben és a Művelődési Házban a számítógépes ismeretek elsajátításához szükséges feltételek is adóttak. Az idősök többsége nem rendelkezik számítógépes ismeretekkel, ezért több alkalommal informatikai tanfolyam került megszervezésre részükre.

d) a generációk közötti programok.

Régi hagyomány a településen, hogy az időseket az óvodások több alkalommal is meglátogatják a nyugdíjas klubban. Ilyen alkalmakkor (Idősek napja, karácsony, húsvét, anyák napja) a gyerekek köszöntő műsorral és ajándékokkal kedveskednek a település idős lakóinak, akik szeretetvendéglátással viszonzják a gyermekek figyelmességét. Gyereknapon pedig az idősök látogatják meg a gyerekeket az óvodában, ahol közösen töltenek egy délelőttöt játszással, beszélgetéssel. A települési rendezvényeknek is (falunap, költészet napja, majális) aktív részese minden generáció.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Biharnagybajomban jelenleg nem működik idősök bentlakásos otthona, melyre legfőbbképpen az egyedülálló, önmagát ellátni részben képes, vagy képtelen idős emberek részére kellene létesíteni.

A Támasz Szociális Alapszolgáltatási Központ annak érdekében, hogy minél több rászorulóknak tudjon segíteni pályázni kíván ruha, tüzelő, és élelmiszer adományra. Jelenleg nem megoldott intézményünkön belül a nagyobb mennyiségű és minőségű adományok tárolása, ezért az átalakítás során ruha adomány - szárazáru és hűtött élelmiszerek tárolására alkalmas helyiségek kialakítása a célunk. Ezen kívül kisebb mennyiségű hűtött adományok tárolásához fagyasztó szekrények, hűtőszekrények, tároláshoz mobil polcrendszerek beszerzése lenne indokolt.

Egy leendő új épület lehetőséget biztosítana új szolgáltatások megszervezésére, és lebonyolítására:

-Jelenleg havi kétszer 2 órában van foglalkoztatva a pszichológus az intézményben, és ezt a munkaidőt bővítenénk ki a helyi igényeknek megfelelően, / párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése/

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nem megoldott az idősök bentlakásos elhelyezése a településen	Idősök otthonának létesítése pályázati forrásból
Balesetveszélyes a gyalogosforgalom számára a köztemető megközelítése	Járda építése a köztemetőig
Az idősebb korosztály számára nehézkes a buszra való fel és leszállás a külső buszmegállóknál	Buszvárók akadálymentesítése, illetve kerékpár tárolók kialakítása a minden buszmegálló párhoz
Az idősök korosztálya fokozottan ki van téve az áldozattá válásnak, illetve az elmagányosodásnak	A Szociális Alapszolgáltatási Központ biharnagybajomi telephelyének kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése

	(pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, áldozatsegítő hálózat működtetése) és a telephely alapterületének bővítésével
<i>A beazonosított problémák továbbra is jelen vannak a településen, a megoldásukra törekszünk.</i>	

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A *fogyatékossgal élő* emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja.

A *fogyatékossgügy*- és általában az esélyegyenlőség- talán legfontosabb feladata, hogy az államigazgatás területén meghonosodjon a mainstreaming elve, vagyis az a szemlélet, hogy a *fogyatékossgal élő* emberek ügye nem (csak) szociális kérdés: valamennyi ágazat, minden közigazgatási szereplő kötelessége és felelőssége, hogy a saját területén érvényesítse a emberek *fogyatékossgal élő* esélyegyenlőségének szempontjait, és tegye az ehhez szükséges szakpolitikai lépéseket.

Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékossgügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a *fogyatékossgal élő* emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: valamennyi *fogyatékossgal élő* csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, látássérült, hallássérült és az értelmi *fogyatékossgal élő* autista és súlyosan- halmozottan *fogyatékossgal élő* emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni.

A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről beszélünk, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről.

Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

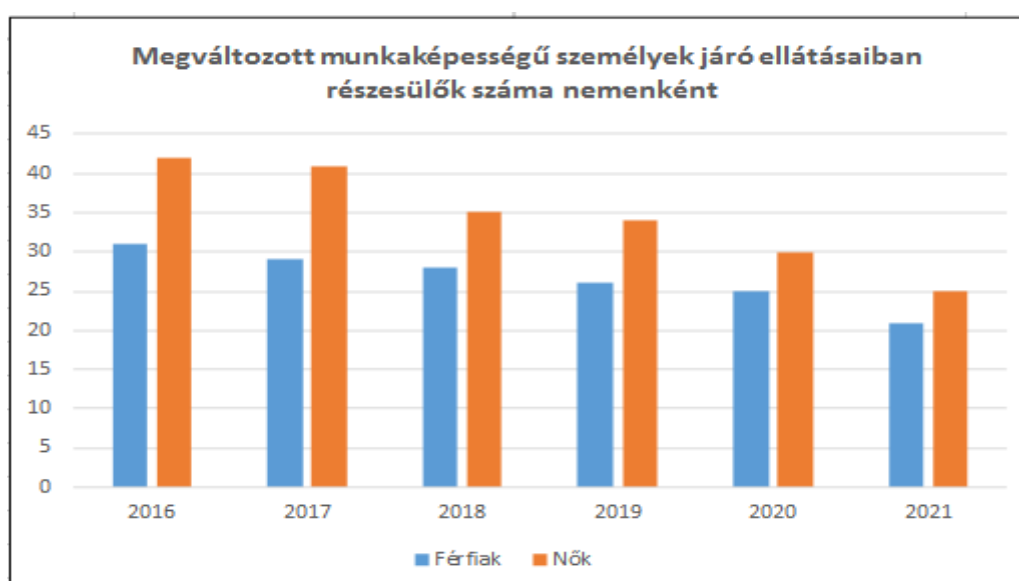
Az egyenlőség, az egyenlőtlenségek kérdése különböző mértékben ugyan, de valamennyi – a többségtől eltérő jellemzőkkel rendelkező – személyt, csoportot érint ma Magyarországon. Külön figyelmet érdemel a *fogyatékossgal élő* emberek helyzete.

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, járadék, segély. Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerőpiaci lehetőségei erősen behatárolódtak. Fontos továbbá a célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezni. Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	31	42	73
2017	29	41	70
2018	28	35	63
2019	26	34	60
2020	25	30	55
2021	21	25	46
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

A településen az elmúlt években a lakosság közel 2%-át teszi ki a megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek ellátásaiban részesülők száma, mely évről-évre csökkenő tendenciát mutat. Közülük a nappali ellátást senki sem igényelte az elmúlt évek során.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók	

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

Megváltozott munkaképességű személy: a rehabilitációs hatóság vagy jogelődjei által végzett hatályos minősítés alapján

- akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű,
 - aki legalább 40 százalékos egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás, hatósági bizonyítvány, minősítés időbeli hatálya alatt,
 - akinek a munkaképesség csökkenése 50-100 százalékos mértékű, az erről szóló szakvélemény időbeli hatálya alatt, vagy
 - rokkantsági ellátásban részesül.
- A településen az önkormányzat, mint munkáltató jelenleg nem foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyt.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a *fogyatékossgal élő* személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Településünkön is kevés lehetőségük van a fogyatékkal élőknek, megváltozott munkaképességűeknek a munkavállalásra.

A fogyatékkal élők a közfoglalkoztatásban sem vehetnek részt, mert ha valamilyen típusú ellátásban részesülnek, akkor csak részmunkaidőben vehetnének részt a közfoglalkoztatásban, mely többnyire néhány hónap munkalehetőséget biztosít számukra. Ezért egyrészt nem tudnak fizikai munkát vállalni betegségük miatt, másrészt a jelenleg indított közfoglalkoztatási programok nem biztosítanak részmunkaidőben történő foglalkoztatást.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek

A szociális alapszolgáltatások és a közművelődési intézmény lehetőségei adottak a célcsoport számára, illetve a Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar Vármegyei Egyesületének helyi szervezete segíti a rászorulókat, érdeklődőket. Az Önkormányzati intézmények zömmel akadálymentesek, ezzel is segítve az egyenlő esélyű hozzáférést.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Országosan nagy probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a *fogyatékossgal élő* személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kíséri, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a *fogyatékossgal élő* munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Ezek ismeretében szükséges lenne folyamatosan felkutatni a *fogyatékossgal élő* munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékoság-ügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a *fogyatékossgal élő* személyek

munkahelyi kísérésének biztosítani. Védett vagy integrált munkahelyek inkább a nagyvárosokban, vármegyeszékhelyeken találhatóak, a kis településeken a vállalkozások száma is kevés.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Az esélyegyenlőségi törvény összhangban a köznevelési törvénnyel egyértelműen meghatározza a sajátos nevelési igényű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok oktatáshoz, képzéshez, esélyegyenlőség javító intézkedésekhez fűződő jogait. A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. Ez a település intézményeiben teljes mértékben megvalósul.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Fogyatékkal élő személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja; A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási és jövedelmi helyzetéről. A szociális ellátások igénybe vevők között nagy valószínűséggel jelen vannak *fogyatékkal élő* személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában, a rendszeres szociális segélyben, a közgyógyellátásban részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.

A *fogyatékkal élő* körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál csak a 2001. évi népszámlálás adatai állnak rendelkezésre, mely alapján 9%.

Településünkön is kevés lehetőségük van a fogyatékkal élőknek, megváltozott munkaképességűeknek a munkavállalásra.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A településen jelenleg folyik az egészségügyi ellátás központosítása, melynek során a két háziorvosi körzet, és a védőnői szolgálat egy épületben fog működni, melyben biztosított lesz az akadálymentes megközelítés. Jelenleg egy háziorvos látja el a két háziorvosi praxist. A településünkön a fogorvosi szakellátás biztosított. Településünkön nem biztosított kellő óraszámban a *fogyatékkal élő* gyermekek ellátása szakember által, ezért a Szociális Alapszolgáltatási Központ és Bölcsőde pályázati úton szeretne foglalkoztatni gyógypedagógust és a munkájához szükséges foglalkoztató eszközöket beszerezni. A Nyugdíjas klub és a Mozgáskorlátozottak Egyesülete is jelezte azt a kérést, hogy a kórházi szakrendelőkbe való eljutáshoz, a köztemetőbe, illetve a rendezvényekre való könnyebb eljutáshoz biztosítson az Önkormányzat részükre kisbuszt. A kabai Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központ által fenntartott személygépjármű és kisbusz megrendelésük esetén rendelkezésre áll ezekre a célokra kedvezményes áron, de egy saját busz lenne az igazi megoldás.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentessége;

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi *fogyatékossgal élő* csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi, *fogyatékossgal élő* autista és súlyosan-halmazottan *fogyatékossgal élő* emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi *fogyatékossgal élő* emberek is igénybe vehessenek. (Brai írás – vakok és gyengén látók részére, indukciós hurok – nagyot hallók részére).

c.) a közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való akadálymentes hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Önkormányzatunk alapvető célja az önkormányzat közintézményeinek legalább a mozgáskorlátozottak részére történő akadálymentesítése, de vannak épületeink, melyek teljes akadálymentesítettséggel rendelkeznek (Pl. polgármesteri hivatal, Kossuth úti orvosi rendelő, Mátyás k. úti óvoda, Kossuth úti orvosi rendelő, a Rákóczi úti kis tornaterem és a konyha – ebédlő épülete, piaccsarnok, és a sportpálya kapu bejárója és a nézőtér bizonyos része.

d.) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Részben akadálymentesek.

e.) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Problémaként jelenik meg, hogy a településen kb. **5 km hosszú belterületi út nincs szilárd burkolattal ellátva, megnehezítve az akadálymentes közlekedést.** Az önkormányzat célja: burkolatlan belterületi utak kiépítése belvízelvezető rendszer kiépítésével. Probléma még, hogy a településen lévő **buszvárók nincsenek akadálymentesítve,** ezért a mozgásukban korlátozott idős emberek nem, vagy csak nagyon nehezen tudnak segítséggel fellépni a buszra. Szeretnék, hogy az Önkormányzat tegyen lépéseket a buszvárók akadálymentesítése, illetve a Kisbajomi és a Nagybajomi buszmegállókhoz történő kerékpártároló kihelyezése érdekében.

f.) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.)

A helyi önkormányzat számos alkalommal kinyilváníthatja azt, hogy számára fontosak a településen élő fogyatékkal élő személyek. Ilyen alkalmak lehetnek a fogyatékkal élők részére rendezett sportrendezvények, egészségügyi szűrések, kirándulások a támogató szolgálat segítségével, különféle akciók szervezése, amik egyben anyagi és természetbeni segítségnyújtást jelentenek. Fontos törekedni arra, hogy a helyi médiában rendszeresen jelenjenek meg a fogyatékkal élők sikereikkel és gondjaikkal, de semmiképpen sem, mint gyámoltott személyek. Mindezek azonban anyagi okok, s a település szintjén adathiány miatt sem működik.

g.) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A fogyatékkal élők ellátása a családon belül történik, ügyeik intézésében segítséget nyújtanak a hivatal és a Bajomi Biztos Pont dolgozói igény szerint.

7.4. Fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A Mozgáskorlátozottak helyi egyesülete alkalmanként szervez különböző programokat tagjai számára helyben, és a környékbeli települések rendezvényein is részt vesznek.

7.5 A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi probléma általunk nem ismert.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nem biztosított a <i>fogyatékkal élő</i> gyermekek ellátása	Gyógy pedagógus alkalmazása, és a munkájához szükséges foglalkoztató eszközök beszerzése
Kevés fogyatékkal élő munkavállalónak van munkalehetősége	foglalkoztatottság bővítése a fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességű munkavállalók körében pályázati lehetőség kihasználása
Nem minden önkormányzati intézmény akadálymentesített	Általános iskola, Bacsó B. úti óvoda épületének akadálymentesítése pályázati forrásból
A település útjai, közterületei nem teljes mértékben akadálymentesek	Pályázati lehetőség kihasználása
Buszvárók nem akadálymentesek, a kisbajomi buszmegállónál nem lehet a kerékpárt lezárni	A buszra való felszállás megkönnyítése érdekében buszvárók akadálymentesítése, kerékpártartó elhelyezése

A beazonosított problémák továbbra is jelen vannak a településen, a megoldásukra törekszünk.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az infrastrukturális hiányosságokból adódóan, nem biztosított a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés	A még nem burkolt utak aszfalt burkolattal való ellátása, járdák javítása, fejlesztése, építése (többek között a köztemetőhöz), az intézmények teljeskörű akadálymentesítése, az ivóvízhálózat felújítása
Kevés munkahely található a településen	A helyi foglalkoztatottság növelése érdekében gazdaságélénkítő fejlesztések megvalósítása és ösztönzők kidolgozása

Az egészségügyi alapellátáshoz, illetve a szűrőprogramokhoz csak korlátozottan fér hozzá a lakosság	Az infrastrukturális és humán-erőforrásbeli hiányosságok megszüntetése (egészségház 2. ütemének a megvalósítása, háziiorvosi praxisok betöltése, buszok szervezése a szűrőprogramokon való részvétel érdekében stb.)
Nincs a településen szociális bérlet, krízisház	Szociális bérletek, illetve krízisház kialakítása, építése
Balesetveszélyes a gyalogosforgalom számára a köztemető megközelítése	Járda építése a köztemetőig

A beazonosított problémák továbbra is jelen vannak a településen, a megoldásukra törekszünk.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Egyház és civil szervezeteink:

Biharnagybajomi Önkéntes Tűzoltó Egyesület
 Biharnagybajomi Nyugdíjasklub
 Biharnagybajomi Sportegyesület
 Biharnagybajomi Gazdakör
 Biharnagybajomi Polgárőr Egyesület
 Biharnagybajomért Egyesület
 Biharnagybajomi Református Egyházközség
 Mozgáskorlátozottak Biharnagybajomi Egyesülete
 Függetlenek Biharnagybajom Motoros Egyesület

A civilszervezetek, egyházi szervezetek és az önkormányzat tulajdonában álló szolgáltató szervezetek együttműködése zavartalan.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A helyi önkormányzatnak, a kulturális és köznevelési intézményeknek, a községben működő kis- és mezőgazdasági vállalkozóknak, az egyházak képviselőinek, a falu lakosságának, kicsiknek és nagyoknak, időseknek és fiataloknak közös érdeke és felelőssége, hogy **Biharnagybajom a jövőben is még inkább élhetőbb településsé váljon.**

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Településünkön a bölcsődei ellátást, az idősek, illetve a szenvedélybetegek nappali ellátását a kabai Tamasz Szociális Alapszolgáltató Központ biztosítja.

Biharnagybajom Szerep és Sárretudvari településekkel társulásban működteti a víziközmű szolgáltatást. A térség több önkormányzatával is rendszeres az együttműködés. *A társulás 2024. 12. 31-én megszűnt.*

A versenyképes Járások Programban való részvétel érdekében Konzorcium hozott létre Biharnagybajom, Bihardancsháza, Bihartorda, Nagyrábé és Sáp települések Önkormányzataival 2025. áprilisában.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Nem releváns.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A településen működő civilszervezetek többsége kapcsolódik, illetve részt vesz a közfeladatok ellátásában. A civilszervezeteink az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan is az esélyegyenlőség elérésére törekszik.

- f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Nem releváns.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A helyzetelemzés előkészítésében részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testülete nyilvános képviselő-testületi ülésen tárgyalja és fogadja el a HEP-et.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat saját honlapján www.biharnagybajom.hu nyilvánosan közzé teszi a TEF esélyegyenlőségi mentora által véleményezett, majd a képviselő-testület által elfogadott HEP-et .

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A tartósan munkanélküli személyek nem képesek elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon	A START közfoglalkoztatási program eredményeire támaszkodva (elsődleges munkaerőpiaci) munkahelyek kialakítása pályázatok útján (pl. baromfifeldolgozó üzem létesítése, kézművesház kialakítása)
	A munkanélküliek nagy többsége nem rendelkezik szakképzettséggel	Felnőttképzési és átképzési programokban való részvételben segítségnyújtás a szakképzettséggel nem rendelkezőknek
	A településen nincs szociális bérakás és krízisház	Szociális bérakások és Krízisház kialakítása a településen
Gyermekek	Növekszik a lelkesített, magatartászavaros gyerekek száma	Szakemberek (gyógynevelő, pszichológus) foglalkoztatása a gyermeknevelési intézményekben
	Szakember hiány az intézményekben	Ösztönző programok segítségével (ösztöndíj, tanulmányi szerződés) feltölteni az üres álláshelyeket
	Az óvoda telephelyén elavult a vízvezeték-hálózat és mosdó, illetve a fejlesztő játékok mindkét működési helyen elhasználódtak.	Mátyás király utcai óvoda 2 csoportszobával történő bővítése/ vagy a Bacsó B. utcai épület vízesblokkjának felújítása. Tartós fejlesztő játékok beszerzése.
	Nem biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődése, ezért náluk elég gyakori a lemorzsolódás	Tanoda kialakítása és működtetése
	Spontán szegregáció alakult ki az iskolában	A vonzerő visszaszerzése érdekében az intézmény pozitív imázsának erősítése a településen
	Nem megoldott az idősek bentlakásos elhelyezése a településen	Idősek otthonának létesítése pályázati forrásból
Idősek	Az idősek korosztálya fokozottan ki van téve az áldozattá válásnak, illetve az elmagányosodásnak	A Szociális Alapszolgáltatási Központ biharnagybajomi telephelyének kapacitásbővítése, tevékenységének

		bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, áldozatsegítő hálózat működtetése) és a telephely alapterületének bővítésével
Nők	Korlátozott a munkaerőpiacon való elhelyezkedésük	A nők körében a képzési programok körének szélesítése, a részmunkaidős foglalkoztatás támogatása, családbarát munkaidő és munkahely kialakítása
Fogyatékkal élők	Az önkormányzati intézmények, közterületek csak részben akadálymentesítettek.	Akadálymentes környezet kialakítása
<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	Az infrastrukturális hiányosságokból adódóan, nem biztosított a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés	A még nem burkolt utak aszfalt burkolattal való ellátása, járdák javítása, fejlesztése, építése (többek között a köztemetőhöz), az ivóvízhálózat felújítása
	Az egészségügyi alapellátáshoz, illetve a szűrőprogramokhoz csak korlátozottan fér hozzá a lakosság	Az infrastrukturális és humán-erőforrásbeli hiányosságok megszüntetése (egészség ház 2. ütemének a megvalósítása, háziorvosi praxisok betöltése, buszok szervezése a szűrőprogramokon való részvétel érdekében stb.)
	Kevés munkahely található a településen	A helyi foglalkoztatottság növelése érdekében gazdaságélénkítő fejlesztések megvalósítása és ösztönzők kidolgozása

Jövőképünk

Célunk, hogy olyan közösségben éljünk, ahol minden tag, beleértve a romákat is, teljes mértékben integrálódhat a társadalmi, egészségügyi és szociális életbe, illetve a közösségi normákat maradéktalanul tiszteletben tartja. Kiemelten fontosnak tartjuk a mélyszegénységben élők életkörülményeinek javítását. Gyermekoktatása, sportolása, egészségének és fejlődésének támogatása számunkra prioritás. Folyamatosan odafigyelünk az idősek életkörülményeire, egészségi állapotukra és gondozásukra. A nők megbecsülését mind a családi környezetben, mind a munkahelyeken nélkülözhetetlennek tartjuk. Különleges figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életére, munkába állásuk támogatására, valamint a programok akadálymentesítésére és egészségügyi állapotukra.

A mi önkormányzatunk legfőbb célja az itt élő állampolgárok jólétének biztosítása, és az életminőségük folyamatos javítása olyan támogatói környezet megteremtésével, amely:

- Erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez való kötődést, valamint a társadalmi szolidaritást.
- Kiemelt figyelmet fordít, szükség esetén pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett csoportok javára.
- Tudatos és partnerségen alapuló intézkedéseken keresztül növeli a hátrányos helyzetű csoportok esélyeit a felzárkózásra, javítja életminőségüket, és lehetőséget nyújt az életük önálló irányítására.

1. számú intézkedés a romák és mélyszegénységben élők részére

A	Intézkedés címe:	A START közfoglalkoztatási program eredményeire támaszkodva (elsődleges munkaerőpiaci) munkahelyek kialakítása
B	Feltárt probléma megnevezése	A tartósan munkanélküli személyek nem képesek elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Csökkenjen a tartósan munkanélküliek száma a településen és ezáltal csökkenjen az elszegényedés
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Új Roma stratégia (2019-2030) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. üzleti terv készítése 2. pályázat figyelés és részvétel
G	Az intézkedés felelőse	polgármester, nonprofit kft ügyvezetője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. augusztus 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	foglalkoztatott dolgozók száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Ez a program csak pályázati forrásból valósítható meg
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága biztosított. Pályázati forrás igénybevétele esetén a megvalósult beruházás fenntartási időszaka 5 év, amely idő alatt bármilyen meghibásodást, hibát javítani szükséges.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. számú intézkedés a romák és mélyszegénységben élők részére

A	Intézkedés címe:	A szakképzetlen munkanélküliek elhelyezkedési esélyeinek javítása
B	Feltárt probléma megnevezése	A munkanélküliek nagy többsége nem rendelkezik szakképzettséggel
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Csökkenteni a munkanélküliek száma
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program, költségvetés
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Új Roma stratégia (2019-2030) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Az érintettek igényeinek, problémáinak a felmérése, majd ösztönzésük a programok, képzési lehetőségek igénybevételére.
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. 08. 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- Képzéseken, tréningeken résztvevők száma. - Munkaerőpiacon elhelyezkedők száma.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	- szakképzett oktatók - pályázati források - kivetítő, számítógépek, papír- és írószerek, tananyagok
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Amennyiben az erőforrások rendelkezésre állnak fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

3. számú intézkedés a romák és mélyszegénységben élők részére

A	Intézkedés címe:	Szociális bérlakás és krízisház kialakítása Biharnagybajomban
B	Feltárt probléma megnevezése	A településen nincs szociális bérlakás és krízisház
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Lakhatási lehetőséget biztosítani a rászorulóknak
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program, költségvetés
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Új Roma stratégia (2019-2030) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. ingatlanok vásárlása 2. pályázati lehetőségek felkutatása az ingatlanok megfelelő kialakítása érdekében
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. 08.31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	az erre a célra kialakított épületek száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	önkormányzati önerő pályázati forrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az erőforrások megléte esetén biztosított
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

1. számú intézkedés a gyermekek esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	A szakember hiány megszüntetése az intézményekben
B	Feltárt probléma megnevezése	Növekszik a magatartás zavaros, lelki sérült gyermekek száma az intézményekben
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Csökkenjen a viselkedés zavaros gyerekek létszáma az intézményekben és ezáltal hatékonyabbá váljon a csoportok, osztályok nevelése, oktatása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program, költségvetés
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. gyógypedagógus foglalkoztatása 2. pszichológus foglalkoztatása 3. ösztönzők alkalmazásával helyi lakosokat beiskolázni a hiányzó pedagógus szakmákra
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. augusztus 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	a szakképzett foglalkoztatottak létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	az intézkedés megvalósításához többletforrásra és humánerőforrásra van szükség
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	az erőforrások rendelkezésre állása esetén fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. számú intézkedés a gyermekek esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	A Mosoly-Vár óvoda fejlesztése
B	Feltárt probléma megnevezése	Az óvoda telephelyén elavult a vízvezetékhalózat és mosdó, illetve a fejlesztő játékok mindkét működési helyen elhasználódtak. Továbbá kicsi a játszóudvar mérete a Mátyás király utcai intézményben.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A hatékony és modern gyermeknevelést jelenleg akadályozó infrastrukturális és tárgyi hiányosságok megszüntetése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program, költségvetés
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. fejlesztő játékok beszerzése 2. Bacsó Béla utcai telephely épületgépészeti felújítása 3. A Mátyás király utcai ingatlan bővítése ingatlanvásárlás révén
G	Az intézkedés felelőse	polgármester, óvoda vezető
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. 08. 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. beszerzett játékok darabszáma 2. felújított helyiségek/eszközök száma 3. területnövekedés nagysága
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	önerő pályázat
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	az erőforrások rendelkezésre állása esetén fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

3. számú intézkedés a gyermekek esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	Tanoda kialakítása és működtetése Biharnagybajomban
B	Feltárt probléma megnevezése	Nem biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődése, ezért náluk elég gyakori a lemorzsolódás
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Csökkenteni a hátrányos helyzetű gyermekek lemorzsolódása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program, költségvetés
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. infrastrukturális feltételek kialakítása a közösségi házban 2. forrás szerzés a működtetéshez 3. szakemberek toborzása
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2025. július 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	a lemorzsolódott gyerekek számára vonatkozó mutató
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	önerő pályázati forrás megfelelő szakember
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az intézkedés fenntartható, ha megvalósulását követően a kihasználtsága optimális, a működtetéshez szükséges források rendelkezésre állnak
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

Pályázati forrás hiányában a Tanoda működtetése sajnos nem valósult meg, de a lemorzsolódással veszélyeztetett gyerekek számára kötelező tanulószobát működtetett az iskola. A Tanoda működtetését továbbra is szükségesnek látjuk, így folyamatosan figyeljük az adódó pályázati lehetőségeket.

1. számú intézkedés az idősek esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	Bentlakásos idősek otthona létesítése a településen
B	Feltárt probléma megnevezése	Nem biztosított az idősek számára a bentlakásos elhelyezkedés a településen
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az önmaguk ellátására egyedül már képtelen biharnagybajomi lakosok továbbra is ismert környezetben és emberek között kerülnének elhelyezésre
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. helyszín kiválasztása 2. tervek készíttetése 3. pályázat a kivitelezésre 4. működtető szervezet megbízása/kialakítása
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. augusztus 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	elhelyezett idősek létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Anyagi erőforrás: Pályázati lehetőségek, befektető vállalkozó felkutatása. Humán erőforrás: Önkormányzati dolgozók Önkormányzati intézmények dolgozói
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az intézkedés fenntartható, ha megvalósulását követően a kihasználtsága optimális, a működtetéshez szükséges források rendelkezésre állnak
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. számú intézkedés az idősek esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	Egyedül élő idősek segítése, áldozattá válásuk megelőzése
B	Feltárt probléma megnevezése	Az idősek korosztálya fokozottan ki van téve az áldozattá válásnak, illetve az elmagányosodásnak
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Idősek bevonása a helyi közösségi programokba. Idősek elmagányosodásának és áldozattá válásának visszaszorítása.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Az idős emberek környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése. 2. Aktív időskor segítése, bevonásuk a közösségi életbe. Helyi rendezvényeken való közös főzés-sütés, vásárolás, közösségi terek fejlesztése, kézi munkázás. 3. A Szociális Alapszolgáltatási Központ biharnagybajomi telephelyének kapacitásának és tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, áldozatsegítő hálózat működtetése).
G	Az intézkedés felelőse	Szociális intézmény vezetője, telephely vezetője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2026. 12. 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	programokon résztvevő idősek létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Programszervező. Programok szervezésének pénzügyi forrása. Programok lebonyolításához szükséges technikai eszközök. Pályázati források bevonása.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Kockázatok alacsony részvétel, érdektelenség, pályázati forrás hiánya.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

1. számú intézkedés a nők esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	Családbarát munkahelyek kialakítása
B	Feltárt probléma megnevezése	A nők elhelyezkedési és foglalkoztatási lehetőségeik korlátozottabbak amikor kismamák, illetve kisgyermeket nevelnek.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Ne érje hátrány a kismamát, illetve a kisgyermekes anyukát a foglalkoztatás során.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Helyzetfelmérés, érintettek felkutatása.
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. rugalmas munkaidő keret 2. gyermek felügyelet megszervezése a nevelési szünetek idejére 3. home office lehetősége
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2025. 06. 30.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	foglalkoztatott kismamák, és kisgyermeket nevelők száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	humánerőforrás a gyermekfelügyelet biztosítására
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	alacsony kockázat
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

Az intézkedés végrehajtása elkezdődött, de még nem zárult le.

Az elmúlt időszakban (2024-25) az Önkormányzat saját költségvetéséből nyári táborokat szervezett, ennek sikeres lebonyolítására bevonta a Bajomi Biztos Pont Szociális Intézmény és Biztos Kezdet Gyerekház dolgozóit is. Így a dolgozó szülők gyermekeinek felügyelete szinte egész nyáron biztosított volt. A 2024-25-ös nevelési évtől kezdődően a Mosoly-Vár Óvoda egész évben – az iskolai szünetek ideje alatt is – biztosította az óvodáskorú gyermekek felügyeletét, segítve ezzel a dolgozó szülők munkavégzését.

1. számú intézkedés a fogyatékkal élők esélyegyenlősége érdekében

A	Intézkedés címe:	Akadálymentes környezet kialakítása
B	Feltárt probléma megnevezése	Nincs minden önkormányzati intézmény és közterület teljes körűen akadálymentesítve
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A fogyatékkal élők számára is teljeskörű elérhetőséget biztosítani
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal, a településrendezési tervvel.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Országos Fogyatékkosságügyi Program (2015-2025) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Felmérés készítése az akadálymentesítésre szoruló létesítményekről Ahol pályázati forrás szükséges hozzá, ott pályázat benyújtása Ahol önerőből el lehet végezni az akadálymentesítést ott el kell végezni
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2026. 12.31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	akadálymentesített ingatlanok, létesítmények száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	- Szakemberek, tervezők bevonása. - Pályázati források bevonása.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A fenntarthatóság biztosított az eredmények rendelkezésre állása esetén
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

1. számú település szintű intézkedés

A	Intézkedés címe:	A még nem burkolt utak aszfaltburkolattal való ellátása, belterületi és külterületi utak, járdák fejlesztése, karbantartása.
B	Feltárt probléma megnevezése	Az utak állapota nem megfelelő minden településrészen
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Településen élők közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréseinek elősegítése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	A szükséges felújítások feltérképezése. Pályázati források keresése, elkészítése és benyújtása. A megfelelő források rendelkezésre állása esetén a felújítások megvalósítása.
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. 08.31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	a felújított utak hossza
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	ez a program csak pályázati forrásból valósítható meg
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	az utak karbantartására állami támogatást kapnak az önkormányzatok, így a fenntarthatóság biztosított
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. számú településszintű intézkedés

A	Intézkedés címe:	Az egészségügyi alapellátás fejlesztése
B	Feltárt probléma megnevezése	a házi orvosi praxisok tartósan betöltetlenek, minimális a szűrővizsgálatok elérhetősége helyben
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	javuljon a lakosság egészségi állapota
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. egészségház 2. ütemének a megvalósítása 2. háziorvosi praxisok betöltése 3. megállapodások kötése szűrővizsgálatokat végző szervekkel
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028.08.31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	betöltött praxisok száma, szűrővizsgálatokon megjelentek száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pályázati forrás, humánerőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	amennyiben a működéshez szükséges forrás biztosított akkor fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

3. számú településszintű intézkedés

A	Intézkedés címe:	Helyi életminőség javítása, gazdaságélénkítés
B	Feltárt probléma megnevezése	Csökken a lakosság száma, a fiatalok elvándorolnak, melynek több oka van. A legjelentősebb gátló tényezők a helyi munkahelyek hiánya, hiányos vagy nem megfelelő szolgáltatások. A lakosság helyben tartásához kedvezőbb ösztönzők alkalmazását kell bevetni.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	megállítani a lakosság csökkenését
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	gazdasági program
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Együttműködési megállapodások és munkaerő-kölcsönzési programok a környék vállalkozóival, illetve hatékony munkaerő-piaci közvetítő rendszer kialakítása; - Vállalkozásösztönzési programok indítása és ennek érdekében inkubátorház és ipari park létrehozása; - A modern technológia lehetőségeit felhasználva távmunka lehetőségeket lehet teremteni a fiatalok számára, ennek érdekében fejlett infrastruktúrával ellátott munkaállomások kialakítása. - Fecskeházak kialakítása - Intézmények korszerűsítése (közösségi ház kialakítás, iskola fejlesztés, óvoda fejlesztés) - közparkok kialakítása, fejlesztése
G	Az intézkedés felelőse	polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. 08. 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	fejlesztéssel érintett ingatlanok száma, lakosság szám alakulása
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	az infrastrukturális beruházások megvalósításához pályázati forrás szükséges
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	a működési források rendelkezésre állása esetén fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

A 2025. évi felülvizsgálat megállapításai szerinti intézkedések

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	A még nem burkolt utak aszfaltburkolattal való ellátása, belterületi és külterületi utak, járdák fejlesztése, karbantartása.	Az utak állapota nem megfelelő minden településrészben	Településen élők közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréseinek elősegítése	gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A szükséges felújítások feltérképezése. Pályázati források keresése, elkészítése és benyújtása. A megfelelő források rendelkezésre állása esetén a felújítások megvalósítása.	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	a felújított utak hossza	ez a program csak pályázati forrásból valósítható meg	az utak karbantartására állami támogatást kapnak az önkormányzatok, így a fenntarthatóság biztosított	nem releváns
2	Az egészségügyi alapellátás fejlesztése	a házi orvosi praxisok tartósan betöltetlenek, minimális a szűrővizsgálatok elérhetősége helyben	javuljon a lakosság egészségi állapota	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	1. egészségházzal 2. ütemének a megvalósítása 2. háziorvosi praxisok betöltése 3. megállapodások kötése szűrővizsgálatokat végző szervekkel	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	betöltött praxisok száma, szűrővizsgálatokon megjelentek száma	pályázati forrás, humán erőforrás	amennyiben a működéshez szükséges forrás biztosított akkor fenntartható	nem releváns
3	Helyi életminőség javítása,	Csökken a lakosság száma, a fiatalok	megállítani a lakosság	gazdasági program	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-	• Együttműködési megállapodások és	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	fejlesztéssel érintett	az infrastrukturális	a működési források	nem releváns

	gazdaságélénkítés	elvándorolnak, melynek több oka van. A legjelentősebb gátló tényezők a helyi munkahelyek hiánya, hiányos vagy nem megfelelő szolgáltatások. A lakosság helyben tartásához kedvezőbb ösztönzők alkalmazását kell bevetni.	csökkenést		2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	munkaerő-kölcsönzési programok a környék vállalkozóival, illetve hatékony munkaerő-piaci közvetítő rendszer kialakítása; • Vállalkozásösztönzési programok indítása és ennek érdekében inkubátorház és ipari park létrehozása; • A modern technológia lehetőségeit felhasználva távmunka lehetőségeket lehet teremteni a fiatalok számára, ennek érdekében fejlett infrastruktúrával ellátott munkaállomások kialakítása. • Fecskeházak kialakítása • Intézmények korszerűsítése (közösségi ház kialakítás, iskola fejlesztés, óvoda fejlesztés) • közparkok kialakítása, fejlesztése	r		ingatlanok száma, lakosságszám alakulása	beruházások megvalósításához pályázati forrás szükséges	rendelkezésre állása esetén fenntartható	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Lakáshelyzet javítása	Lakáshelyzet javítása	Szociális bérlakások,krízislakások kialakítása	nem releváns	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Pályázati lehetőség kihasználása; eladók lakások önkormányzat által történő	Polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	szociális bérlakások, krízislakások száma	pénzügyi	megvizsgálni, hogy szociális normatívából van-e erre lehetőség	nem releváns

						megvásárlása						
2	Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése	Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése	Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése a mammográfián kívül más vizsgálatokra is induljon busz	JEP	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az önkormányzat nagyobb szerepvállalása az egészségvédelemmel, szűrővizsgálati programokkal kapcsolatos ismeretek terjesztésében	Polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	jelenléti ívek	pénzügyi	társadalmi együttműködések révén	nem releváns
3	Képzések hirdetése a pályakezdők részére	MŰK, vagy egyéb szervezetek által szervezett képzésekről tájékoztatás, 25 év felettiek képzésbe történő bevonása	csökkenjen a munkanélküliek száma a településen	gazdasági program	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Képzésekről a lakosság tájékoztatása	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	tájékoztatók száma, munkanélküliek száma	Közmunkaprogram	szakmai együttműködések	nem releváns
4	Képzések az alacsony iskolai végzettségűek számára	Magas az alacsony iskolai végzettségűek száma	Képzések-átképzések szervezése	JEP	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Képzések-átképzések szervezése, együttműködés a képzést szervező intézményekkel	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	Képzések száma, képzésben résztvevők száma	humán, pénzügyi	nyertes pályázat írja elő a kötelezettség időtartamát	nem releváns
5	Önkormányzati tulajdonú épületek felújítása	Szolgálati lakások, önkormányzati épületek felújítása, a volt mozi épületéből Kultúrtér kialakítása.	épületfelújítás energetikai korszerűsítéssel, közösségi tér kialakítása	Gazdasági Program, TOP program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	nyertes pályázat megvalósítása	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	felújított épületek száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási időszakot	nem releváns
6	Szakmai előadások szervezése	Szülők és gyermekeik gyakran nem tanúsítanak felelősségteljes magatartást és kötelességtudatuk fejlesztésre szorul	Előadások szervezése szülők és iskolások részére	nem releváns	"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Szakemberekkel való kapcsolatfelvétel, előadások megszervezése	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	előadások száma	humán	társadalmi, szakmai együttműködés révén	nem releváns
7	Helyi piac és	A jelenleg üzemelésben	új piac kialakítása a	Gazdasági	Magyar Nemzeti	nyertes pályázat	polgármester	2028. 08. 31.	új piac száma	pályázati	pályázati kiírás	nem releváns

	multifunkciós tér kialakítása	lévő piac nagyon elavult, nehezen közelíthető meg	Rákóczi u.2-4.sz. alatti ingatlanon	Program, TOP program	Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	megvalósítása	r	(csütörtök) A kialakítás megtörtént folytatni kívánjuk a Piac2-vel		támogatás	szerint	
8	A START közfoglalkoztatási program eredményeire támaszkodva (elsődleges munkaerőpiaci) munkahelyek kialakítása	A tartósan munkanélküli személyek nem képesek elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon	Csökkenjen a tartósan munkanélküliek száma a településen és ezáltal csökkenjen az elszegényedés	gazdasági program	Új Roma stratégia (2019-2030) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	1. üzleti terv készítése 2. pályázat figyelés és részvétel	polgármester, nonprofit kft ügyvezetője	2028. 08. 31. (csütörtök)	foglalkoztatott dolgozók száma	Ez a program csak pályázati forrásból valósítható meg	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága biztosított. Pályázati forrás igénybevétele esetén a megvalósult beruházás fenntartási időszaka 5 év, amely idő alatt bármilyen meghibásodást, hibát javítani szükséges.	nem releváns
9	A szakképzetlen munkanélküliek elhelyezkedési esélyeinek javítása	A munkanélküliek nagy többsége nem rendelkezik szakképzettséggel	Csökkenjen a munkanélküliek száma	gazdasági program, költségvetés	Új Roma stratégia (2019-2030) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	Az érintettek igényeinek, problémáinak a felmérése, majd ösztönzésük a programok, képzési lehetőségek igénybevitelére.	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	- Képzéseken, tréningeken résztvevők száma. - Munkaerőpiacon elhelyezkedők száma.	- szakképzett oktatók - pályázati források - kivetítő, számítógépek, papír- és írószerek, tananyagok	Amennyiben az erőforrások rendelkezésre állnak fenntartható	nem releváns
10	Szociális bérlakás és krízisház kialakítása Biharnagybajomban	A településen nincs szociális bérlakás és krízisház	Lakhatási lehetőséget biztosítani a rászorulóknak	gazdasági program, költségvetés	Új Roma stratégia (2019-2030) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	1. ingatlanok vásárlása 2. pályázati lehetőségek felkutatása az ingatlanok megfelelő kialakítása érdekében	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	az erre a célra kialakított épületek száma	önkormányzati önrő pályázati forrás	Az erőforrások megléte esetén biztosított	nem releváns

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése	Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése	Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése	nem releváns	"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szakemberek bevonása a probléma csökkentésére, kezelésére	Polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	Veszélyeztetett gyerekek száma	szakemberek	társadalmi és szakmai együttműködések révén	nem releváns
2	Hiányzások számának csökkentése az iskolában	Hiányzások számának csökkentése az iskolában	hiányzások számának csökkentése	Közügyellátási Esélyegyenlőségi Terv	nem releváns	A szülők értesítése és felszólítása eddig is megtörtént. A családi pótlék megvonása sem befolyásolja a szülőket. Továbbra is a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése és beavatkozása a probléma megoldásába.	kapcsolattartó: polgármester a BTK vezetésével	2028. 08. 31. (csütörtök) A hiányzások csökkentek, de szükséges a folytatás	hiányzások száma	nem releváns	szakmai együttműködések révén	nem releváns
3	HH-s és HHH-s gyermekek fejlesztésének segítése	1 fő óvodapedagógus álláshely évek óta betöltetlen	hiányzó álláshely betöltése	nem releváns	nem releváns	Egyéni fejlesztés hatékonyságának növelése, az érintett gyermekek arányos megoldásával	ÁMK igazgató	2028. 08. 31. (csütörtök)	üres álláshely hirdetése, betöltése	költségvetés	költségvetés	nem releváns
4	További udvari játékok beszerzése az iskolában	Udvari játékok számának növelése	Udvari játékok számának növelése	Közügyellátási Esélyegyenlőségi Terv	"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)	Udvari játékok beszerzése	kapcsolattartó: polgármester a BTK vezetésével	2028. 08. 31. (csütörtök)	udvari játékok száma	pályázati forrás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettséget	nem releváns
5	A szakember hiány megszüntetése az intézményekben	Növekszik a magatartás zavaros, lelki sérült gyermekek száma az intézményekben	Csökkenjen a viselkedés zavaros gyerekek létszáma az intézményekben és ezáltal hatékonyabbá váljon a csoportok, osztályok nevelése,	gazdasági program, költségvetés	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti stratégia (2007-	1. gyógypedagógus foglalkoztatása 2. pszichológus foglalkoztatása 3. ösztönzők alkalmazásával helyi lakosokat beiskolázni	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	a szakképzett foglalkoztatottak létszáma	az intézkedés megvalósításához a többletforrásra és humán erőforrásra van szükség	az erőforrások rendelkezésre állása esetén fenntartható	nem releváns

			oktatása		2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	a hiányzó pedagógus szakmákra						
6	A Mosoly-Vár óvoda fejlesztése	Az óvoda telephelyén elavult a vízvezetékálózat és mosdó, illetve a fejlesztő játékok mindkét működési helyen elhasználódtak. Továbbá kicsi a játszódudvar mérete a Mátyás király utcai intézményben.	A hatékony és modern gyermeknevelést jelenleg akadályozó infrastrukturális és tárgyi hiányosságok megszüntetése	gazdasági program, költségvetés	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	1. fejlesztő játékok beszerzése 2. Bacsó Béla utcai telephely épületgépészeti felújítása 3. A Mátyás király utcai ingatlan bővítése ingatlanvásárlás révén	polgármester, óvoda vezető	2028. 08. 31. (csütörtök)	1. beszerzett játékok darabszáma 2. felújított helyiségek/eszközök száma 3. területnövekedés nagysága	önerő pályázat	az erőforrások rendelkezésre állása esetén fenntartható	nem releváns
7	Tanoda kialakítása és működtetése Biharnagybajomban	Nem biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődése, ezért náluk elég gyakori a lemorzsolódás	Csökkenjen a hátrányos helyzetű gyermekek lemorzsolódása	gazdasági program, költségvetés	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	1. infrastrukturális feltételek kialakítása a közösségi házban 2. forrás szerzés a működtetéshez 3. szakemberek toborzása	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök) Végrehajtása részben teljesült.	a lemorzsolódott gyerekek számára vonatkozó mutató	önerő pályázati forrás megfelelő szakember	Az intézkedés fenntartható, ha megvalósulását követően a kihasználtsága optimális, a működtetéshez szükséges források rendelkezésre állnak	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Nők áldozattá válásának megelőzése, áldozatok segítése	Nők áldozattá válásának megelőzése, áldozatok segítése	Nők áldozattá válásának megelőzése, áldozatok segítése	JEP	"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Országos Kríziskezelő és Információs Szolgálat elérhetőségére való figyelem felhívás	Polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	esetek száma	nem releváns	társadalmi együttműködések révén	nem releváns
2	Családbarát munkahelyek kialakítása	A nők elhelyezkedési és foglalkoztatási lehetőségeik korlátozottabbak amikor kismamák,	Ne érje hátrány a kismamát, illetve a kisgyermekes anyukát a	Helyzetfelmérés, érintettek felkutatása.	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar	1. rugalmas munkaidő keret 2. gyermek felügyelet megszervezése a nevelési szünetek	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök) Végrehajtása részben	foglalkoztatott kismamák, és kisgyermeket nevelők száma	humán erőforrás a gyermekfelügyelet biztosítására	alacsony kockázat	nem releváns

		illetve kisgyermeket nevelnek.	foglalkoztatás során.		Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	idejére 3. home office lehetősége		teljesült.				
IV. Az idők esélyegyenlősége												
1	Időskorúak részére bentlakásos otthon kialakítása	Időskorúak részére bentlakásos otthon kialakítása	Időskorúak részére bentlakásos otthon kialakítása	nem releváns	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 Időügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)	Pályázat benyújtása	Polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	bentlakásos otthont igénybe vevők száma	pénzügyi	nyertes pályázat írja elő a fenntartás időszakát	nem releváns
2	Buszvárók akadálymentesítése, kerékpártárolók elhelyezése	A Kisbajomi és a Nagybjajomi buszmegállók akadálymentesítése szükséges és kerékpártárolók elhelyezése szükséges	A Kisbajomi és a Nagybjajomi buszvárók akadálymentesítése, kerékpártárolók elhelyezése a buszvárókhoz	nem releváns	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 Időügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)	pályázat benyújtása	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	akadálymentesített buszvárók és kerékpártárolók száma	pályázati támogatás/saját forrás	pályázat/költségvetés	nem releváns
3	Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitás- és tevékenység bővítése	Helyiség -és szolgáltatás bővítés	Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitás - és tevékenység bővítése, pszichológus munkaidejének növelése, párterápia, meditáció, családon belüli konfliktusok kezelése, áldozatsegítő hálózat működtetése	Szolgáltatásfejlesztési Konceptió, JEP	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 Időügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)	pályázat benyújtása	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	tevékenység száma, ellátást igénybe vevők száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási időszakot	nem releváns
4	Bentlakásos idők otthona létesítése a településen	Nem biztosított az idők számára a bentlakásos elhelyezkedés a településen	Az önmaguk ellátására egyedül már képtelen biharnagybajomi lakosok továbbra is ismert környezetben	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal : költségvetési koncepcióval,	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 Időügyi Nemzeti	1. helyszín kiválasztása 2. tervek készítése 3. pályázat a kivitelezésre 4. működtető szervezet	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	elhelyezett idők létszáma	Anyagi erőforrás: Pályázati lehetőségek, befektető vállalkozó	Az intézkedés fenntartható, ha megvalósulását követően a kihasználtsága optimális, a	nem releváns

			és emberek között kerülnének elhelyezésre	gazdasági programmal	Stratégia (2023-2024)	megbízása/kialakítás a				felkutatása. Humán erőforrás: Önkormányzati dolgozók Önkormányzati intézmények dolgozói	működtetéshez szükséges források rendelkezésre állnak	
5	Egyedül élő idősök segítése, áldozattá válásuk megelőzése	Az idősök korosztálya fokozottan ki van téve az áldozattá válásnak, illetve az elmagányosodásnak	Idősök bevonása a helyi közösségi programokba. Idősök elmagányosodásának és áldozattá válásának visszaszorítása.	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal : költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	1. Az idős emberek környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése. 2. Aktív időskor segítése, bevonásuk a közösségi életbe. Helyi rendezvényeken való közös főzés-sütés, vásárolás, közösségi terek fejlesztése, kézi munkázás. 3. A Szociális Alapszolgáltatási Központ biharnagybajomi telephelyének kapacitásának és tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, áldozatsegítő hálózat működtetése).	Szociális intézmény vezetője, telephely vezetője	2026. 12. 31. (csütörtök)	programokon résztvevő idősök létszáma	Programszervező. Programok szervezésének pénzügyi forrása. Programok lebonyolításához szükséges technikai eszközök. Pályázati források bevonása.	Kockázatok alacsony részvétel, érdektelenség, pályázati forrás hiánya.	nem releváns
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	Fogyatékossgal élő gyermekek ellátásához	Szakember bevonása	Szakember bevonása és munkájához szükséges eszközök	JEP	Országos Fogyatékossgügyi Program	Fogyatékossgal élő gyermekek ellátásához	Polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök)	ellátott Fogyatékossgal élő gyermekek	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő az időtartamát	nem releváns

	szükséges szakember bevonása		beszerzése		(2015-2025) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	szükséges szakember biztosítása, munkájához szükséges eszközök beszerzése			száma			
2	Egészségügyi alapellátások központosítása	Házi orvosok, védőnők, iskolaegészségügy, fogorvos 3 különböző helyről 1 helyre történő integrálása	Integrált egészségügyi ellátórendszer kialakítása a Kossuth úti orvosi rendelőből épületbővítéssel	Gazdasági Program	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	elnyert pályázat megvalósítása	polgármester	2028. 08. 31. (csütörtök) Részmegvalósítás történt	szolgáltatást igénybe vevők száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő az időtartamát	nem releváns
3	Akadálymentes környezet kialakítása	Nincs minden önkormányzati intézmény és közterület teljes körűen akadálymentesítve	A fogyatékkal élők számára is teljeskörű elérhetőséget biztosítani	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal, a településrendezési tervvel.	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Felmérés készítése az akadálymentesítésre szoruló létesítményekről Ahol pályázati forrás szükséges hozzá, ott pályázat benyújtása Ahol önerőből el lehet végezni az akadálymentesítést ott el kell végezni	polgármester	2026. 12. 31. (csütörtök)	akadálymentesített ingatlanok, létesítmények száma	- Szakemberek, tervezők bevonása. - Pályázati források bevonása.	A fenntarthatóság biztosított az eredmények rendelkezésre állása esetén	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

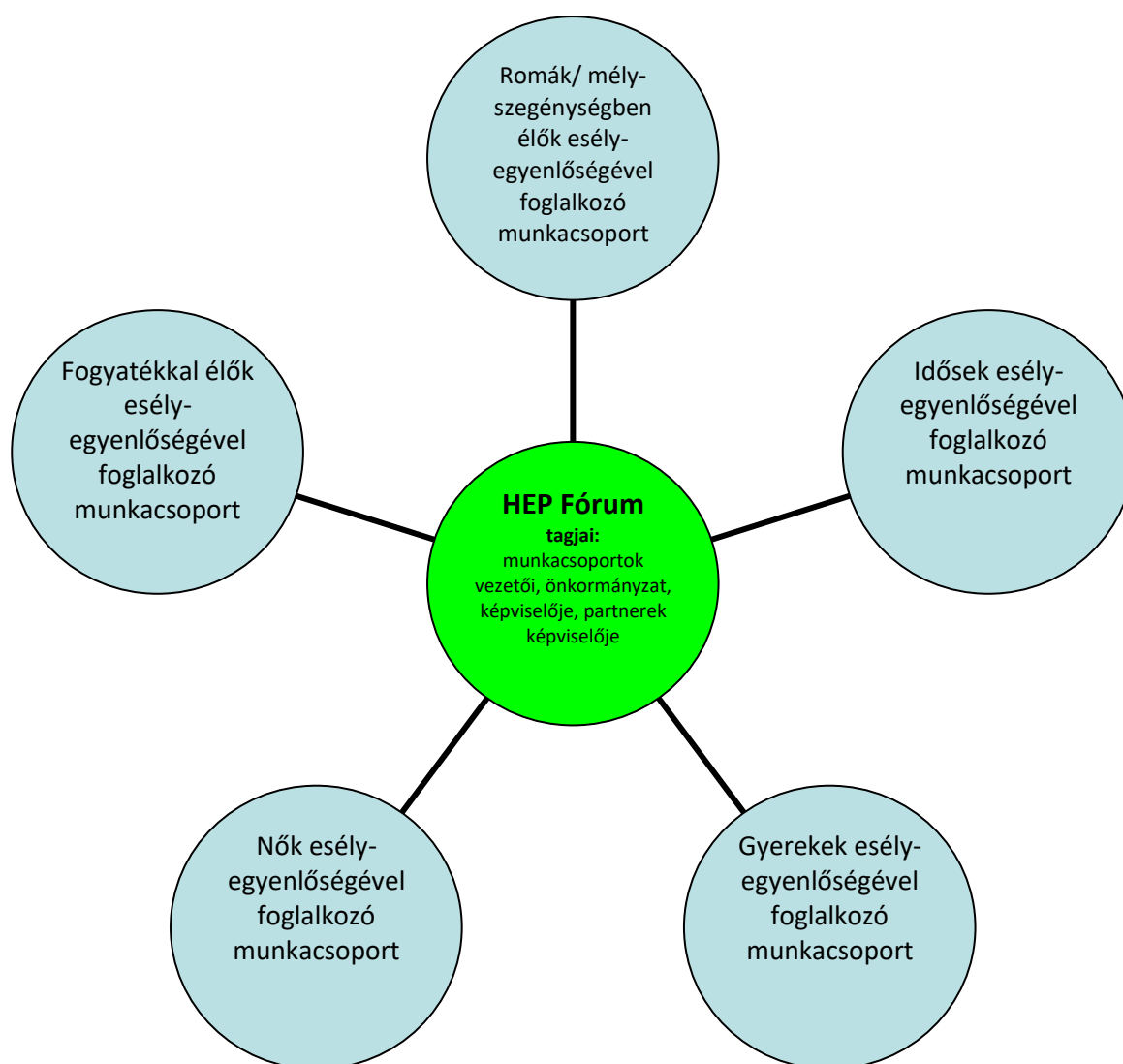
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása

- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Biharnagybajom község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Biharnagybajom község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 122/2023. (IX.27.) számú KT határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Biharnagybajom, 2023. szeptember 27.

Szitó Sándor
polgármester

Erdős Szilvia
jegyző

***Biharnagybajom Községi Önkormányzat
4172 Biharnagybajom, Rákóczi út 5.***

K I V O N A T

***Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
2023. szeptember 27-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből***

**122/2023. (IX. 27.) számú KT
HATÁROZAT
a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásáról**

Biharnagybajom Községi Önkormányzat
Képviselő-testülete az Önkormányzat 2023 –
2028 időszakra szóló Helyi Esélyegyenlőségi
Programját elfogadja.

Határidő: 2023. szeptember 27.

Felelős: Szitó Sándor polgármester

Szitó Sándor s.k.
polgármester

Erdős Szilvia s.k.
jegyző

Biharnagybajom, 2023. október 2.

A kiadmány hitelélül:

Tóthné Vesszős Juliánna
ügyintéző

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Biharnagybajom község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Biharnagybajom község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és/2025. (X.22.) számú KT határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata*

Biharnagybajom, 2025. október 22.

Szító Sándor
polgármester

Dr. Erdős Szilvia
jegyző

***Biharnagybajom Községi Önkormányzat
4172 Biharnagybajom, Rákóczi út 5.***

K I V O N A T

***Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
2025. október 22-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből***

122/2023. (IX. 27.) számú KT

HATÁROZAT

***a Helyi Esélyegyenlőségi Program
felülvizsgálatának elfogadásáról***

*Biharnagybajom Községi Önkormányzat
Képviselő-testülete az Önkormányzat 2023 –
2028 időszakra szóló felülvizsgált Helyi
Esélyegyenlőségi Programját elfogadja.*

Határidő: 2025. október 22.

Felelős: Szító Sándor polgármester

Szító Sándor s.k.
polgármester

Dr. Erdős Szilvia s.k.
jegyző

Biharnagybajom, 2025. október 22.

A kiadmány hitelével:

Tóthné Vesszős Juliánna
ügyintéző

